

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta ja samalla ehdotetaan kumottavaksi liikennevahinkolautakunnasta annettu laki. Tarkoituksena on, että liikennevahinkolautakunta ja potilasvahinkolautakunta yhdistetään liikenne- ja potilasvahinkolautakunnaksi.

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan tehtävänä olisi antaa ratkaisusuosituksia ja lausuntoja yksittäisissä liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja potilasvahinkolain mukaisissa korvausasioissa. Lisäksi lautakunta antaisi tarvittaessa myös yleisiä mainittujen lakien soveltamista koskevia suosituksia. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan tehtävät ja toimivalta vastaisivat muutoin nykyisiä lautakuntia, mutta liikennevakuutusasioissa lautakunnan toimivalta laajenisi liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella korvattavaan kuntoutukseen. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnassa olisi päätoiminen puheenjohtaja, joka vastaisi hallinnosta ja toiminnan kehittämisestä. Lisäksi lautakuntaan nimettäisiin päätoiminen varapuheenjohtaja. Lautakunnassa olisi kaksi osastoa, joista toinen käsittelisi liikennevahinkoasioita ja toinen käsittelisi potilasvahinkoasioita. Lautakunnan toimikautta pidennettäisiin nykyisistä liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan kolmen vuoden toimikaudesta viiteen vuoteen, ja lautakunnan puheenjohtaja ja päätoiminen varapuheenjohtaja asetettaisiin tehtäviinsä toistaiseksi. Muutosten tavoitteena on parantaa lautakuntien toimintaedellytyksiä sekä yhdenmukaistaa lautakuntia koskevaa hallinnollista sääntelyä.

Liikennevakuutuslain ja Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain voimaantulon jälkeen mainituissa laeissa on havaittu epätarkkuuksia. Tämä vuoksi niihin ehdotetaan tehtäväksi eräitä säädösteknisiä tarkistuksia. Muut liikennevakuutuslakiin ehdotettavat muutokset liittyvät liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakuntien yhdistämiseen. Myös eräisiin muihin lakeihin tehtäisiin lautakuntien yhdistämisestä johtuvat muutokset.

Lain liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta sekä tähän liittyvien liikennevakuutuslain muutosten, henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain muutosten, Finanssivalvonnasta annetun lain muutosten ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2021 alusta. Muut lait on tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisällys.....	2
Yleisperustelut.....	4
1 Nykytila ja sen arviointi.....	4
1.1 Lainsäädäntö.....	4
Liikennevakuutus- ja potilasvakuutusjärjestelmät.....	4
Liikennevahinkolautakunta.....	4
Potilasvahinkolautakunta.....	6
Muutoksenhaku.....	6
Tietosuoja koskevat vaatimukset.....	7
Liikennevakuutuslain muutostarpeet.....	7
1.2 Käytäntö.....	7
Liikennevahinkolautakunta.....	7
Potilasvahinkolautakunta.....	8
1.3 Nykytilan arviointi.....	8
Lautakuntien toiminnan kehittäminen.....	8
Henkilötietojen käsittely.....	10
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	11
2.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta.....	11
Lautakunnan toimivalta ja tehtävät.....	11
Lautakunnan kokoonpano, hallinto, rahoitus ja asioiden käsittely lautakunnassa.....	12
Hallinnon yleislakien soveltuminen lautakunnan toiminnassa.....	14
Henkilötietojen käsittely.....	14
Tiedottaminen.....	15
2.2 Muut ehdotukset.....	15
3 Esityksen vaikutukset.....	15
3.1 Vaikutukset lautakunnan talouteen.....	15
3.2 Vaikutuksen viranomaisten toimintaan.....	17
3.3 Vaikutukset vahinkoa kärsineisiin ja vakuutuksenottajiin.....	17
3.4 Vaikutukset yrityksiin.....	18
3.5 Tietoyhteiskuntavaikutukset.....	18
3.6 Vaikutukset henkilöstöön.....	18
4 Asian valmistelu.....	19
5 Riippuvuus muista esityksistä.....	20
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	22
1 Lakiehdotusten perustelut.....	22
1.1 Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta.....	22
1.2 Liikennevakuutuslaki.....	33
1.3 Laki Liikennevakuutuskeskuksesta.....	37
1.4 Laki henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta.....	37
1.5 Laki Finanssivalvonnasta.....	37
1.6 Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta.....	38
1.7 Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta.....	38
2 Voimaantulo.....	38
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	38

HE 299/2018 vp

Lakiehdotukset.....	41
1. Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta.....	41
2. Laki liikennevakuutuslain muuttamisesta.....	48
3. Laki Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta.....	54
4. Laki henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta.....	55
5. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	56
6. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	57
7. Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta.....	58
Liitteet.....	59
Rinnakkaistekstit.....	59
2. Laki liikennevakuutuslain muuttamisesta.....	59
3. Laki Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta.....	68
4. Laki henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta.....	69
5. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	71
6. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	72
Asetusluonnos.....	73
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta.....	73

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

1.1 Lainsäädäntö

Liikennevakuutus- ja potilasvakuutusjärjestelmät

Liikennevakuutus on lakisääteinen vahinkovakuutus, jonka tarkoituksena on antaa kattava vakuutusturva moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä vahinkoa kärsineille aiheutuvan esine- ja henkilövahingon varalta. Samalla liikennevakuutus antaa kattavan vastuuvakuutusturvan vahingon aiheuttajille heille muutoin syntyvän vahingonkorvausvastuun varalta. Liikennevakuutuksen ottaminen on liikennevakuutuslaissa (460/2016) säädetty pakolliseksi moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän korostuneen vahinkoriskin vuoksi. Vakuutus on ajoneuvokohtainen siten, että vakuutus on voimassa siitä riippumatta, kuka ajoneuvoa kuljettaa. Liikennevakuutuksesta korvataan ajoneuvon käytöstä muille aiheutuvien henkilö- ja esinevahinkojen lisäksi myös vahingon aiheuttaneen ajoneuvon kuljettajan henkilövahinkoja. Liikennevakuutus on siten pääosin vastuuvakuutuksen luonteinen mutta osin myös henkilövakuutus. Ajoneuvon omistajalle ja haltijalle aiheutuneita esinevahinkoja ei korvata kyseisen ajoneuvon liikennevakuutuksesta. Monilta osin liikennevakuutusjärjestelmä perustuu Euroopan unionin lainsäädäntöön. Vakuutusyhtiöiden, Valtiokonttorin ja Liikennevakuutuskeskuksen tehtävänä on huolehtia liikennevakuutusjärjestelmän toimeenpanosta.

Potilasvakuutus on liikennevakuutuksen tapaan lakisääteinen vahinkovakuutus. Sen tarkoituksena on antaa kattava vakuutusturva Suomessa annetun terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneen potilasvahingoksi katsottavan henkilövahingon varalta. Samalla potilasvakuutus antaa vakuutusturvaa vahingon aiheuttajille heille mahdollisesti muutoin syntyvän vahingonkorvausvastuun varalta. Potilasvakuutuksen ottaminen on potilasvahinkolaissa (585/1986) säädetty pakolliseksi potilaan vakuutusturvan takaamiseksi. Vakuuttamisvelvollisuus on asetettu Suomessa terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittaville yhteisöille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille, jotka vakuutusmaksujen kautta rahoittavat vahinkoa kärsineille maksettavat korvaukset. Potilasvakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden tehtävänä on huolehtia vakuutusjärjestelmän toimeenpanosta.

Sekä liikennevakuutuksesta että potilasvakuutuksesta maksettavat korvaukset perustuvat suoraan lakiin. Kummankaan vakuutuksessa vakuutusyhtiö ei voi esimerkiksi siirtää vakuutuksenottajalle lakia ankarampia velvoitteita, tai sopia lakia pienemmistä korvausetuuksista. Liikennevakuutukset ja potilasvakuutukset ovat siten vakuutusturvan sisällön osalta kaikilla vakuutusyhtiöllä samanlaisia.

Liikennevahinkolautakunta

Liikennevahinkolautakunnasta annetun lain (441/2002) mukaan liikennevahinkolautakunta toimii korvauskäytännön yhtenäistämiseksi liikennevahinkojen korvausasioissa lausuntoja ja soveltamissuosituksia antavana toimeenpanona. Liikennevahinkolautakunta ei ole kuitenkaan toimivaltainen käsittelemään liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991, jäljempänä liikennevakuutuksen kuntoutuslaki) perusteella vakuutuslaitoksen ratkaisemia ammatillisen tai lääkinnällisen kuntoutuksen korvausasioita.

Lautakunnan antamat lausunnot ovat yksittäistapauksista annettuja ratkaisuosituksia. Asian käsittely lautakunnassa on kirjallista ja lausunnon pyytäjälle maksutonta. Lausuntojen lisäksi liikennevahinkolautakunta antaa myös yleisiä soveltamisohjeita liikennevahinkojen korvaus-

asioissa. Liikennevahinkolautakunta ylläpitää ajantasaista soveltamisohjeistoa internetsivuillaan sekä toimittaa vuosittain ”Normeja ja ohjeita” julkaisun, joka kokoaa lautakunnan antamat soveltamisohjeet yhteen.

Liikennevakuutuslaissa säädetään vahinkoa kärsineen, vakuutuksenottajan ja muun korvaukseen oikeutetun oikeudesta pyytää liikennevahinkolautakunnalta lausuntoa. Myös vakuutusyhtiö tai tuomioistuimien voi pyytää lautakunnalta lausuntoa, kun ne käsittelevät korvausasiaa. Eräissä tilanteissa vakuutusyhtiöllä on velvollisuus pyytää lautakunnalta lausunto ennen korvauspäätöksen antamista. Velvollisuus koskee pysyvän ansionmenetyksen taikka kuoleman perusteella suoritettavaa jatkuvaa korvausta tai sen sijasta suoritettavaa kertakaikkista pääoma-arvoa, jatkuvan korvauksen korottamista tai alentamista, vaikeasta vammasta johtuvan haitan perusteella suoritettavaa korvausta ja virheellisen päätöksen oikaisua asianosaisen vahingoksi, jos asianosainen ei suostu virheen korjaamiseen.

Liikennevahinkolautakunta ei anna lausuntoja liikennevakuuttamiseen, kuten liikennevakuutusehtojen tulkintaan liittyvissä kysymyksissä. Näissä asioissa asianosainen voi saattaa asian Vakuutuslautakunnan käsiteltäväksi. Vakuutuslautakunta on osa finanssialan sopimusperusteista asiakasorganisaatiota FINEä, joka on viranomaisten, asiakkaita edustavien järjestöjen ja finanssitoimialan yhteistyöjärjestelmä. FINEn kuuluvat myös neuvontatoimistona toimiva Vakuutus- ja rahoitusneuvonta sekä Pankkilautakunta ja Arvopaperilautakunta. Vakuutuslautakunta antaa ratkaisusuosituksia vakuutussopimussuhteeseen liittyvistä, lain ja vakuutusehtojen tulkintaa ja soveltamista koskevista erimielisyyksistä. Vakuutuslautakunta käsittelee liikennevakuutusta koskevia asioita vain silloin, kun kyseessä on sellainen yksityisoikeudellinen riita, jota liikennevahinkolautakunta ei ole toimivaltainen käsittelemään.

Liikennevahinkolautakunnan lausunnoilla on suuri merkitys liikennevahinkojen korvauskäytännön ohjaajana. Liikennevahinkolautakunnan toiminta vaikuttaa siten käytännössä vahinkoa kärsineiden ja vakuutuksenottajien asemaan. Vaikka liikennevahinkolautakunta tarjoaakin yksinkertaisen ja kuluriskittömän mahdollisuuden saattaa korvausasia puolueettoman tahon arvioitavaksi, ei kysymyksessä ole varsinainen muutoksenhaku, eivätkä lautakunnan päätökset sido vakuutusyhtiöitä, Valtiokonttoria tai Liikennevakuutuskeskusta. Lautakunnan lausunnot eivät ole täytäntöönpanokelpoisia vaan suosituksia. Niillä ei ole tuomion oikeusvaikutuksia, vaan sama asia voidaan saattaa tavanomaiseen tapaan yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto nimittää lautakunnan puheenjohtajat, jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Liikennevahinkolautakunnan jäsenet ja muut lautakunnan tehtäviä hoitavat toimivat virkavastuulla. Liikennevahinkolautakunnan toiminta rahoitetaan Liikennevakuutuskeskuksesta perittävillä maksuilla, mitä kautta kustannuksista vastaavat vakuutuksia antaneet vakuutusyhtiöt ja valtion ajoneuvojen osalta Valtiokonttori. Liikennevahinkolautakunnan hallinnosta, toiminnan järjestämisestä, sen toimintaan liittyvästä tiedottamisesta on säädetty valtioneuvoston asetuksella liikennevahinkolautakunnasta (551/2002).

Liikennevahinkolautakunta on Euroopan parlamentin ja neuvoston 2013/11/EU kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun direktiivin (jäljempänä *ADR-direktiivi*) mukainen riidanratkaisuelin eli niin kutsuttu ADR-elin. Direktiivi asettaa tiettyjä vaatimuksia lautakunnan toiminnalle. Ensinnäkin riidanratkaisusta vastaavilla luonnollisilla henkilöillä on oltava tarvittava asiantuntemus ja heidän tulee olla riippumattomia ja puolueettomia. Riippumattomuus edellyttää sitä, että riidanratkaisusta vastaavien henkilöiden toimikausi on riittävän pitkä eikä erottaminen ilman perusteltua syytä ole mahdollista. Puolueettomuus taas vaatii, että ratkaisutoiminnasta vastaavat eivät saa ottaa ohjeita kummaltakaan osapuolelta tai näiden edustajilta eivätkä heidän saamansa palkkiot ole kytköksissä menettelyn tulokseen. Lisäksi direktiivi asetti ADR-elimille menettelyllisiä vaatimuksia. Liikennevahinkolautakunnasta annet-

tu laki vastasi pääosin ADR-direktiivin vaatimuksia jo ennen direktiivin implementointia. Implementoinnin yhteydessä tehdyt direktiivin vaatimat merkittävimmät muutokset koskivat valitusaikaa lautakuntaan sekä 90 päivän käsittelyaikaa ja osapuolille tiedottamista.

Potilasvahinkolautakunta

Liikennevahinkolautakunnan tavoin potilasvahinkolautakunta on itsenäinen potilasvahinkoasioita käsittelevä toimielin, jonka tehtävänä on potilasvahinkolain mukaan edistää potilasvahinkojen korvauskäytännön yhtenäisyyttä antamalla lausuntoja ja ratkaisusuosituksia korvausasioissa. Näitä ovat vahingon yleisen korvattavuuden sekä vahinkoa kärsineelle maksettavien korvausten sisällön ja määrän arviointi.

Potilasvahinkoasioissa koko korvaustoiminta on keskitetty Potilasvakuutuskeskukselle. Siksi potilasvahinkolautakunnan ratkaisuihin ei ole yhtä suurta merkitystä korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämisen kannalta kuin muilla vakuutusasioita käsittelevien lautakuntien ratkaisuihin. Koska potilasvahinkolautakunta toimivalta ulottuu vain korvausasioihin, se ei voi antaa suosituksia potilasvakuuttamiseen, potilasvakuutusehtojen soveltamiseen tai tulkintaan liittyvissä kysymyksissä. Näiden osalta vakuutuksenottaja voi saattaa asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Kuluttajariitalautakunta ja FINEn Vakuutuslautakunta eivät käsittele potilasvakuutusasioita, mutta FINEn Vakuutus- ja rahoitusneuvonta antaa yleisiä neuvoja potilasvakuutusasioissa.

Potilasvahinkolautakunta antaa ratkaisusuosituksia korvauksenhakijan, Potilasvakuutuskeskuksen, terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavan ja korvausten erottelua hakevan vakuutusyhtiön pyynnöstä. Potilasvahinkolautakunta voi käsitellä korvausasian myös korvausperusteen osalta, vaikka ratkaisusuositusta pyydetään vain korvausmääristä. Lautakunta voi antaa myös tuomioistuimen tai asianosaisen pyynnöstä lausunnon tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa korvausasiassa. Toisaalta Potilasvakuutuskeskuksen on eräissä tilanteissa pyydetävä lautakunnalta ratkaisusuositus ennen korvausasian ratkaisua. Tämä velvollisuus on olemassa silloin, kun asia koskee pysyvän työkyvyttömyyden taikka kuoleman perusteella suoritettavaa jatkuvaa korvausta.

Myös potilasvahinkolautakunnalla on suuri merkitys potilasvahinkojen korvauskäytäntöjen ohjaajana. Potilasvahinkolautakunnan toiminta vaikuttaa siten käytännössä vahinkoa kärsineiden ja vakuutuksenottajien asemaan. Mitä edellä on todettu liikennevahinkolautakunnan lausuntojen oikeudellisesta luonteesta, koskee myös potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuosituksia ja lausuntoja. Lausuntojen ja ratkaisusuositusten lisäksi lautakunta voi tarvittaessa antaa yleisiä soveltamissuosituksia korvausasioissa.

Asian käsittely lautakunnassa on kirjallista ja maksutonta. Valtioneuvosto nimittää lautakunnan jaostojen puheenjohtajat, jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Potilasvahinkolautakunnan jäsenet ja muut lautakunnan tehtäviä hoitavat toimivat virkavastuulla. Potilasvahinkolautakunnan toiminta rahoitetaan Potilasvakuutuskeskukselta perittävillä maksulla ja sitä kautta kustannukset kohdistuvat potilasvakuutusta harjoittaviin vakuutusyhtiöihin.

Muutoksenhaku

Liikennevakuutusasioissa muutosta vakuutusyhtiön päätökseen haetaan nostamalla kanne kärjäoikeudessa kolmen vuoden kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Myös potilasvahinkoasioissa muutosta Potilasvakuutuskeskuksen päätökseen on vaadittava nostamalla kanne kärjäoikeudessa kolmen vuoden kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut kirjallisen tiedon päätöksestä. Liikennevakuutuksen kuntoutuslain perusteella vakuutuslaitok-

sen ratkaisemissa ammatillisen tai lääkinnällisen kuntoutuksen korvausasioissa muutosta vakuutuslaitoksen antamaan päätökseen haetaan vakuutusoikeudelta kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Tietosuojaa koskevat vaatimukset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus, 2016/679 (EU) ja eduskunnassa hyväksytty uusi tietosuojalaki asettavat myös vakuutusalan lautakunnissa tapahtuvalla tietojen käsittelylle uusia vaatimuksia. Tietosuoja-asetus tuli voimaan 24.5.2016, ja sitä alettiin soveltaa jäsenvaltioissa 25.5.2018. Vaikka tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava säädös, se jättää jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Oikeusministeriön asettaman työryhmän mietinnön pohjalta valmisteltiin hallituksen esitys (HE 9/2018) eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi, jossa ehdotetaan, että henkilötietolaki (523/1999) kumotaan ja säädetään uusi henkilötietojen suojaa koskeva yleislaki, tietosuojalaki, jolla täsmennetään ja täydennetään yleistä tietosuoja-asetusta.

Tietosuoja-asetus asettaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudelle tarkat edellytykset. Asetuksen mukaan käsittely on lainmukaista ainoaan silloin, kun vähintään yksi asetuksen 6 artiklan 1 kohdan edellytyksistä täyttyy. Lisäksi tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erikseen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä ja 10 artiklassa rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä. Asetuksen 9 artiklan mukaan erityisiä henkilötietoryhmiä ovat esimerkiksi rotua tai etnistä alkuperää, terveyttä tai henkilön seksuaalista suuntautumista tai käyttäytymistä koskevat tiedot. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on asetuksen mukaan kielletty, ellei käsittelyyn sovellu jokin 9 artiklan 2 kohdan poikkeuksista. Rikostietojen käsittely puolestaan on 10 artiklan mukaan sallittua vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Liikennevahinkolautakunnassa ja potilasvahinkolautakunnassa käsitellään henkilötietoja, jotka sisältävät esimerkiksi terveyttä koskevia tietoja ja mahdollisesti myös muita erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja sekä ajoittain myös rikostietoja. Tietosuoja-asetuksen vaatimuksista johtuen lautakuntien oikeutta saada ja käsitellä tietoja on arvioitava entistä tarkemmin.

Liikennevakuutuslain muutostarpeet

Liikennevakuutuslaki tuli voimaan vuoden 2017 alusta. Lailla uudistettiin liikennevakuutuslainsäädännön rakenne kokonaisuudessaan. Liikennevakuutuslaissa on sen voimaantulon jälkeen havaittu epätarkkuuksia, minkä vuoksi siihen ehdotetaan tehtäväksi eräitä pääosin teknisluonteisia tarkistuksia.

1.2 Käytäntö

Liikennevahinkolautakunta

Vuonna 2017 liikennevahinkolautakunnalle saapui 2005 asiaa. Lautakunta antoi 2012 lausuntoa ja ratkaisusuositusta. Annetuista ratkaisusuosituksista lausunnonpyytäjänä oli vahinkoa kärsinyt tai korvaukseen oikeutettu noin 65 %:ssa tapauksista ja noin 35 %:ssa tapauksista vakuutuslaitos. Tuomioistuimen pyynnöstä annettiin yksi lausunto.

Käsitellyistä korvauskysymyksistä henkilövahinkojen osuus oli noin 80 % ja esinevahinkojen osuus oli noin 20 %. Henkilövahingoissa suurin korvauslajikohtainen asiaryhmä oli kipua ja särkyä tai muuta tilapäistä haittaa koskevat lausunnot (630 kappaletta). Esinevahingoissa suurin yksittäinen korvauskysymysryhmä oli korvausvastuun jakoa koskevat lausunnot (343 kappaletta). Annettuihin lausuntoihin sisältyi yhteensä 3291 korvauskysymystä.

Vuonna 2017 lautakunnan ratkaisusuositus poikkesi vakuutuslaitoksen kannasta erillisten korvauskysymysten osalta 27 %:ssa tapauksista. Vakuutuslaitokset ilmoittivat jättäneensä noudattamatta lautakunnan ratkaisuosituksia korvaukseen oikeutetun vahingoksi kaksi kertaa. Asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 197 päivää laskettuna ratkaisusuosituspyynnön saapumisesta lausunnon postittamiseen.

Liikennevahinkolautakunnassa työskenteli vuonna 2017 päätoimisen puheenjohtajan lisäksi keskimäärin 9 muuta päätoimista toimihenkilöä, joista 6 toimi esittelijöinä. Lisäksi lautakunta on käyttänyt ulkopuolista konsulttia kehitys- ja koulutustehtävissä. Liikennevahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuvat kulut olivat vuonna 2017 noin 1,6 miljoonaa euroa. Näistä 1 miljoona syntyi henkilöstökululuista kuten pää- ja sivutoimisten työntekijöiden palkoista ja palkkioista sivukuluineen, kokouspalkkioista ja asiantuntijoiden palkkioista. Kuluista noin 175 000 euroa syntyi toimitilan vuokrasta ja noin 110.000 euroa tietojärjestelmäkuluista.

Potilasvahinkolautakunta

Vuonna 2017 potilasvahinkolautakuntaan saapui 1 157 asiaa ja se antoi yhteensä 1065 ratkaisusuositusta ja lausuntoa. Ratkaisusuosituspyynnöistä potilaiden tekemiä oli 955 kappaletta, 186 Potilaskorvauskeskuksen tekemiä ja 11 vakuutuksenottajien. Tuomioistuimen pyynnöstä annettiin 1 lausunto.

Ratkaisusuosituspyynnöistä vahingonkärsineen kannalta myönteiseen lopputulokseen johti noin 20 prosenttia annetuista suosituksista. Potilaskorvauskeskus on noudattanut lautakunnan ratkaisuosituksia. Asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 296 päivää.

Potilasvahinkolautakunnassa työskenteli vuonna 2017 päätoimisen puheenjohtajan lisäksi keskimäärin 12 päätoimista toimihenkilöä, joista seitsemän oli esittelijöitä ja 5 toimistohenkilökuntaa. Potilasvahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuvat kulut olivat 1,38 miljoonaa euroa vuonna 2017. Kuluista noin 1,13 miljoonaa syntyi henkilöstökululuista, noin 115 000 toimitilan vuokrasta, siihen liittyvistä kustannuksista ja tarvikkeista ja noin 30 000 tietojärjestelmäkuluista.

1.3 Nykytilan arviointi

Lautakuntien toiminnan kehittäminen

Liikennevahinkolautakunta ja potilasvahinkolautakunta ovat oikeudelliselta luonteeltaan samanlaisia ja niiden toiminnalle asetetut tavoitteet on yhdenmukaisia. Myös niiden rahoitus perustuu samantyyppisille periaatteille.

Sekä liikennevahinkolautakunta että potilasvahinkolautakunta ovat pieniä organisaatioita. Pienen koon vuoksi esimerkiksi muutokset lautakuntien jäsenissä, päätoimisissa esittelijöissä ja muussa henkilöstössä saattavat vaikuttaa merkittävästi lautakuntien toimintaan, mikäli esimerkiksi työmäärät kasaantuvat henkilöstömuutosten yhteydessä. Lautakuntien esittelijöiden tehtävät vaativat erityistä asiantuntemusta ja perehtyneisyyttä. Nykyistä suuremmalla organisaatiolla pystyttäisiin paremmin mukautumaan lautakunnan työmäärissä tapahtuviin vaihtelui-

hin ja vastaamaan esimerkiksi sähköiseen palveluun kohdistuviin odotuksiin. Lisäksi lautakuntien yhdistämisellä voitaisiin käyttää yhteisiä hallintopalveluja, tietojärjestelmiä ja toimitiloja, mikä mahdollistaisi nykyistä kustannustehokkaamman toiminnan.

Ratkaisusuositusasioiden käsittely vaatii tällä hetkellä käytännössä lähes kaikki potilasvahinkolautakunnan ja liikennevahinkolautakunnan käytettävissä olevat resurssit. Lautakunnat eivät ole kehittäneet sähköistä asiointia kaikilta osin vastaavalla tasolla kuin eräissä muissa lautakunnissa. Lisäksi ulkoista ratkaisutietokantaa ei ole luotu ja toiminnasta tiedottaminen liikennevahinkolautakunnan ohjeita lukuun ottamatta on ollut melko vähäistä. Vakuutusasiakaiden, vahinkoa kärsineiden ja vakuutusyhtiöiden odotukset ovat kuitenkin muuttuneet siten, että tietoa ja tilastoja esimerkiksi lautakuntien ratkaisuksista olisi oltava nykyistä helpommin saatavilla internetissä ja asioinnin tulisi olla mahdollisimman yksinkertaista. Tietojen tarjoaminen saattaisi myös vaikuttaa siihen, kuinka luotettavana ratkaisusuositusten pyytäjät pitävät lautakuntien toimintaa. Nykyisiin tiedottamista ja tietojen saatavilla olemiseen kohdistuviin odotuksiin vastaaminen näyttäisikin vaativan tältä osin lautakuntien resurssien kasvattamista.

Liikennevahinkolautakunnan mukaan sen osalta edellytykset sähköiselle asioinnille olisivat jo olemassa sekä vahinkoa kärsineille että vakuutuslaitoksille, mutta järjestelmä on vajaakäytössä pääasiassa vakuutuslaitosten keskenään erilaisten teknisten ja tietoturvaan liittyvien vaatimusten vuoksi. Lisäksi tietojärjestelmää voitaisiin kehittää niin, että vahinkoilmoitukseen lisätyt tiedot siirtyvät automaattisesti lautakunnan asianhallintajärjestelmään. Potilasvahinkolautakunta saa jo nykyisin suurimman osan Potilasvakuutuskeskuksen materiaaleista sähköisenä. Sen lisäksi lautakunnan on kuitenkin pyydettävä asiakirjoja, kuvantamismateriaalia ja vastineita myös muilta tahoilta. Molempien lautakuntien on siis pystyttävä asioimaan mahdollisimman joustavasti ja saumattomasti useiden eri tahojen kanssa. Tästä johtuen lautakuntien tulisi ensisijaisesti varmistaa, että niillä on käytössään ajantasaiset ja luotettavat järjestelmät asiakirjojen lähettämistä ja vastaanottamista varten.

Sekä potilas- että liikennevahinkolautakunta ovat modernisoineet internet-sivujensa ilmettä ja liikennevahinkolautakunta on ottanut käyttöön sähköisen lomakkeen, jolla voi pyytää lautakunnalta ratkaisusuositusta. Potilasvahinkolautakunnalla sähköistä lomaketta ei ole, mutta internet-sivuilla on saatavissa pdf-muotoinen lomake, jolla voi pyytää ratkaisusuositusta lähettämällä sen sähköpostin liitteenä. Mahdollisuuksia sähköiseen asioimiseen on kuitenkin edelleen kehitettävä ja parannettava, sillä vakuutusala on siirtymässä käytännössä täysin sähköiseen asiointiin ja työtapaan. Erityisesti sähköisten yhteyksien kehittäminen vakuutuslaitoksiin tietojen ja asiakirjojen vastaanottamiseksi ja lähettämiseksi on tarpeen.

Organisaation pieni koko on havaittu ongelmaksi myös eräissä muissa sosiaaliturva- ja vakuutusasioista käsittelevissä lautakunnissa. Lisäksi samantyyppisten tietojärjestelmien luominen erikseen kutakin lautakuntaa varten ei ole kustannustehokasta. Näitä ongelmia on pyritty ratkaisemaan yhdistämällä pienempiä lautakuntia isommiksi organisaatioiksi. Tällainen yhdistäminen toteutettiin sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan osalta 1.1.2018 lukien. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan yhdistämisestä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 74/2017) arvioitiin, että yhdistämisellä voitaisiin ohjata resursseja hallinnollisesta työstä ratkaisutoimintaan.

Finanssialalla toimiva yksityinen, sopimuspohjainen organisaatio FINE on myös läpikäynyt yhdistymisen vuonna 2009, jolloin Kuluttajien vakuutustoimisto, Pankkialan asiakasneuvontatoimisto ja Arvopaperilautakunta yhdistyivät. Yhdistymisessä vakuutus-, arvopaperi- ja pankkiasioiden neuvonta ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu järjestettiin FINEn neuvontatoimistoon ja lautakuntiin. Lautakuntia ovat Vakuutuslautakunta, Pankkilautakunta ja Arvopaperilautakunta,

joista Vakuutuslautakunta jakautuu vielä useampaan jaostoon. FINEn toimintaa ohjaavat sektorikohtaiset johtokunnat ja hallitus. Yhdistymistä FINEksi on pidetty yleisesti onnistuneena, eikä se ole johtanut esimerkiksi riidanratkaisun laadun heikkenemiseen. FINE on myös viime vuosina kehittänyt verkkosivujaan ja sähköisiä palvelujaan, kuten sähköistä ratkaisutietokantaa ja yhteydenottolomaketta.

Henkilötietojen käsittely

Ratkaisusuositusten ja yleisten soveltamisohjeiden antamiseksi lautakuntien on voitava käsitellä sekä henkilötietoja, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja sekä rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä tietoja. Ilman oikeita tietoja luotettavia ratkaisuja ei voida antaa.

Lautakuntien oikeus henkilötietojen käsittelyyn voidaan katsoa perustuvan tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin. Ensin mainitun perusteella henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi ja jälkimmäisen mukaan käsittely on sallittua, kun se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Käsittely näillä perusteilla edellyttää 6 artiklan 3 kohdan mukaan myös, että käsittelyn perustasta on säädetty unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä. Lautakuntien tehtävistä säädetään nykyään potilasvahinkolain 11 a §:ssä ja liikennevahinkolautakunnasta annetun lain 4 §:ssä tavalla, jonka voidaan katsoa täyttävän 6 artiklan 3 kohdan vaatimuksen käsittelyn jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyistä perustasta.

Lautakuntien oikeus käsitellä tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, kuten esimerkiksi terveyttä koskevia tietoja, voidaan katsoa perustuvan 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan. Kohta mahdollistaa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn, kun käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Kohta vastaa pitkälti 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaa. Tietojen käsittely 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan perusteella edellyttää myös, että käsittely on oikeasuhtaista tavoitteeseen nähden, käsittelyssä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevista asianmukaisista suojatoimista on säädetty. Myös hallituksen esityksessä yleistä tietosuojasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi ehdotetaan, että 9 artiklan 1 kohtaa ei sovellettaisi tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetyistä tehtävistä. Tämä täsmentäisi lautakuntien oikeutta käsitellä näitä tietoja.

Liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositukset ovat muodostuneet olennaiseksi osaksi vahingonkärksineen ja vakuutetun oikeusturvaa, sillä vaikka ratkaisusuositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, ne ovat maksuttomia, niiden pyytäminen on yksinkertaista eikä menettelyyn välttämättä tarvita asiamiestä. Näin ollen asiakas saa asiaansa helposti puolueettomien asiantuntijoiden ratkaisusuosituksen. Ilman tätä mahdollisuutta liikenne- ja potilasvahinkoasioissa korvauspäätökseen tyytymättömän olisi nostettava kanne käräjäoikeudessa, johon sisältyy merkittävä kuluriski. Potilasvahinkolautakunnan ja liikennevahinkolautakunnan ratkaisusuosituksilla on myös edellä kuvatulla tavalla ratkaisukäytäntöjä yhdenäistävä vaikutus, joten niiden toiminta on tärkeää myös laajemmassa mittakaavassa. Tietojen käsittelyn on siten tarpeen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdassa edellytetystä tärkeää yleistä etua koskevasta syystä, eikä tavoiteltavia etuja voida saavuttaa muutoin.

Rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittely edellyttää tietosuojasetuksen 10 artiklan mukaan, että 6 artiklan 1 kohdan perusteella tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä valvoo viranomainen, tai käsittely sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä. Tietosuojavirasto toimisi tietosuojalain mukaan tietosuojajärjestelmän

asetuksessa tarkoitettuna valvontaviranomaisena, joka valvoo yleisesti tietosuojasetuksen soveltamista. Tämä valvonta ei kuitenkaan ole 10 artiklassa tarkoitettua viranomaisen valvontaa. Lautakuntien toimintaa valvoo yleisesti myös Finanssivalvonta, mutta sen valvonta ei kuitenkaan kohdistu nimenomaan henkilötietojen käsittelyyn. Finanssivalvonta valvoo myös vakuutusyhtiötä, mutta tietosuojasetusta täydentävän lainsäädännön valmistelussa on tästä huolimatta katsottu, että vakuutusyhtiöiden oikeudesta käsitellä rikostietoja on säädettävä erikseen. Hallituksen esityksessä yleistä tietosuojasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi ehdotetaan, että tietosuojasetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saisi käsitellä, jos tietojen käsittelystä säädetään laissa tai se johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Näin ollen lautakuntien oikeus käsitellä näitä tietoja perustuisi tähän.

Yhteenvedon voidaan todeta, että vaikka tietosuojasetus asettaa uusia vaatimuksia tietojen käsittelylle ja sitä koskevalle lainsäädännölle, nykyinen lautakuntia koskeva lainsäädäntö on vastaa hyvin pitkälle tietosuojasetuksen vaatimuksia. Uusi tietosuojalaki, jota yleislakina sovellettaisiin myös lautakuntien toimintaan, täydentää myös lautakuntia koskevaa lainsäädäntöä tietosuojaosalta.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta

Lautakunnan toimivalta ja tehtävät

Liikennevahinkolautakunta ja potilasvahinkolautakunta ehdotetaan yhdistettäväksi. Uuden lautakunnan nimeksi tulisi liikenne- ja potilasvahinkolautakunta. Muutoksen tavoitteena on parantaa lautakunnan toimintaedellytyksiä luomalla isompi ja joustavampi organisaatio, joka pystyy paremmin mukautumaan lautakunnan työmäärissä tapahtuviin vaihteluihin ja vastaamaan esimerkiksi sähköiseen palveluun kohdistuviin odotuksiin. Lisäksi lautakuntien yhdistämisellä molempien vakuutuslajien vahinkoasioiden käsittelyssä voitaisiin käyttää yhteisiä hallintopalveluja, tietojärjestelmiä ja toimitiloja, mikä mahdollistaisi nykyistä kustannustehokkaamman toiminnan. Lautakuntien yhdistämisellä voidaan myös vähentää pieneen kokoon liittyviä haasteita ja rajoitteita vastata muuttuviin olosuhteisiin ja siten parantaa edellytyksiä toiminnan kehittämiseksi erityisesti tietotekniikan hyödyntämisen osalta. Lakiin ei enää ehdoteta otettavaksi erillistä säännöstä lautakunnan oikeustoimikelpoisuudesta. Oikeushenkilöä, joka on lailla perustettu ja jolle annetaan lailla tiettyjä tehtäviä, voidaan pitää oikeustoimikelpoisena ilman nimenomaista säännöstä.

Lautakuntien yhdistämistä puoltaa myös se, että sekä potilas- että liikennevahinkojen henkilövahinkojen korvauksiin sovelletaan vahingonkorvauslain (412/1974) 5 lukua, joten lautakuntien yhdistäminen kokoaa samaan organisaatioon entistä enemmän vahingonkorvausoikeuden sekä tiettyjen lääketieteen alojen, kuten esimerkiksi ortopedian ja neurologian asiantuntemusta. Lautakuntien yhdistäminen lisäisi potilas- ja liikennevakuutuksiin erikoistuneiden asiantuntijoiden välistä vuorovaikutusta, jolloin voitaisiin varmistaa, että lain soveltaminen ja lääketieteelliset tulkinnat ovat soveltuvien osin yhdenmukaisia. Tämä olisi omiaan edistämään myös vahinkoa kärsineiden yhdenvertaisuutta. Ehdotettu muutos tarkoittaisi vain lautakuntien hallinnollista yhdistämistä, eikä sillä siten olisi vaikutusta ratkaisutoiminnan menettelytapoihin eikä vaikutusta potilasvahinkojen tai liikennevahinkojen ratkaisukäytäntöön.

Valmistelussa selvitettiin erilaisia vaihtoehtoja järjestää uuden lautakunnan toiminta. Nykyiset lautakunnat pitivät tärkeänä, että uudessa lautakunnassa potilas- ja liikennevahinkoasioiden erilaisuus otettaisiin huomioon ja varmistettaisiin nykyisen asiantuntemuksen säilyminen asi-

oiden käsittelyssä. Näin ollen esimerkiksi mallia, jossa lautakunta jakautuisi nykyisten lautakuntien tapaan ainoastaan jaostoihin ja lautakunnalla olisi vain yksi täysistunto, ei pidetty toimivana vaihtoehtona. Osastojen erillisyys on perusteltua, sillä liikennevahinko- ja potilasvahinkoasioiden ratkaiseminen vaativat pääasiassa erilaista asiantuntemusta. Potilas- ja liikennevahinkolautakuntien yhdistyessä on tarkoituksenmukaista, että kummallakin osastolla on myös omat täysistuntonsa, jotka vastaavat nykyisten lautakuntien täysistuntoja. Nykyinen liikennevahinkolautakunta on myös ADR-elin ja osastojen erillisyys mahdollistaisi sen, että lautakuntien yhdistämisen jälkeen koko liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ei tarvitse muuttua ADR-elimeksi. Näin siis jatkossa liikennevahinko-osasto olisi ADR-elin, jota koskisi siihen liittyvä erityissääntely.

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toimivaltaa ehdotetaan laajennettavan nykyisten lautakuntien toimivallasta niin, että lautakunta voisi jatkossa käsitellä myös liikennevakuutuksen kuntoutuslain perusteella vakuutuslaitoksen ratkaisemia ammatillisen ja lääkinnällisen kuntoutuksen korvausasioita. Kuntoutusasioissa muutosta haetaan vakuutusosoikeudelta kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Oikeudenkäynti vakuutusosoikeudessa on maksutonta yksityishenkilön vireille panemassa valitusasiassa, jos asia koskee oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää. Koska muutoksenhakuaika vakuutusosoikeuteen kuntoutusasioissa on lyhyt ja oikeudenkäynti on kuntoutusasioissa maksutonta, ei vahingoittuneen henkilön pääsääntöisesti kannata saattaa asiaansa lautakunnan ratkaistavaksi, vaikka kanneajan kuluminen keskeytyykin lautakunnan käsittelyn ajaksi. Toimivallan laajennus toisi kuitenkin vakuutusyhtiölle mahdollisuuden pyytää lautakunnalta ratkaisusuositusta ennen päätöksen antamista. Vakuutusyhtiölle ei kuitenkaan ehdoteta näissä asioissa liikennevakuutuslain 66 §:n mukaista velvollisuutta pyytää kuntoutusasioissa lausuntoa lautakunnalta johtuen valitusmahdollisuudesta vakuutusosoikeuteen. Muutos olisi perusteltu myös osastojen toimivallan yhdenmukaistamiseksi ja selkeyttämiseksi, sillä nykyinen potilasvahinkolautakunta voi nykyisin käsitellä potilasvahinkolain perusteella ratkaistut vahingonkorvauslakiin perustuvat niin sanotuksi lääkinnälliseksi kuntoutukseksi katsottavat korvausasiat ja uusi potilasvakuutuslaki laajentaisi toteutuessaan lautakunnan toimivallan myös ammatillista kuntoutusta koskeviin asioihin.

Lautakunnan kokoonpano, hallinto, rahoitus ja asioiden käsittely lautakunnassa

Uudessa liikenne- ja potilasvahinkolautakunnassa olisi päätoimisen puheenjohtajan lisäksi, kuusi varapuheenjohtajaa, joista yksi olisi päätoiminen, neljätoista muuta jäsentä sekä kaksikymmentäkuusi varajäsentä. Jäseniä ja varajäseniä olisi näin ollen enemmän kuin nykyisissä liikennevahinkolautakunnassa ja potilasvahinkolautakunnassa yhteensä. Tämä olisi perusteltu lautakunnan ratkaisukapasiteetin parantamiseksi ja jäsenien työtaakan pitämiseksi kohtuullisena. Lautakunnan jäsenten toimikautta myös pidennettäisiin liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan nykyisistä kolmen vuoden toimikausista viiteen vuoteen. Lautakunnan puheenjohtaja ja päätoiminen varapuheenjohtaja asetettaisiin kolmen vuoden sijaan tehtävänsä toistaiseksi. Muutoksilla pyritään parantamaan toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua ja kehityshankkeiden toimeenpanoa. Lisäksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan työsuhteen muuttaminen toistaiseksi voimassa olevaksi voi lisätä halukkuutta tehtäviin.

Liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan yhdistyessä säädettäisiin, että lautakunnan liikennevahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenten olisi oltava liikennevahinko-asioihin perehtyneitä ja potilasvahinkoasioita käsittelevien jäsenten olisi oltava terveyden- ja sairaanhoitoasioihin perehtyneitä. Näin turvattaisiin nykyisiä lautakuntia vastaavan asiantuntemuksen ja osaamisen säilyminen. Kummallakin osastolla olisi omat erilliset täysistunnot, millä pyritäisiin takamaan molempien vakuutuslajien ratkaisutoiminnan laatu ja erityispiir-

teet. Yleisiä lainsoveltamissuosituksia koskevat asiat käsiteltäisiin kuitenkin lautakunnan yleiskokouksessa lautakunnan yhteisen linjan varmistamiseksi.

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toimintaa johtaisi lautakunnan puheenjohtajaksi nimetty puheenjohtaja, joka vastaisi koko lautakunnan hallinnollisista asioista sekä lautakunnan toiminnan kehittamisestä. Lautakunnan puheenjohtaja toimisi lautakunnan yleiskokouksen puheenjohtajana sekä joko liikennevahinkoasioita tai potilasvahinkoasioita käsittelevän osaston puheenjohtajan ja johtaisi kyseisen osaston ratkaisutoimintaa. Vastaavasti lautakunnan päätoiminen varapuheenjohtaja toimisi joko liikennevahinkoasioita tai potilasvahinkoasioita käsittelevän osaston puheenjohtajana ja johtaisi kyseisen osaston ratkaisutoimintaa. Osaston ratkaisutoiminnasta vastaava puheenjohtaja valvoisi pääasiassa johtamansa osaston laintulkinnan yhdenmukaisuutta, mutta lautakunnan puheenjohtaja toimisi myös koko lautakunnan ratkaisujen yhdenmukaisuuden valvojana ja hänellä olisi tarvittaessa oikeus siirtää kummalla osastolla tahansa käsiteltävänä oleva asia osaston täysistunnon ratkaistavaksi. Lautakunnan päätoimiselta puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajilta edellytettäisiin ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittamista. Lisäksi puheenjohtajan ja päätoimisen varapuheenjohtajan sekä kahden muun varapuheenjohtajan olisi oltava perehtyneitä vahingonkorvausasioihin. Puheenjohtajalta edellytettäisiin myös käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Liikennevahinkoasioita käsittelevän osaston puheenjohtajalta edellytettäisiin liikennevahinkoasioihin perehtyneisyyttä ja vastaavasti potilasvahinkoasioita käsittelevän osaston puheenjohtajalta edellytettäisiin potilasvahinkoasioihin perehtyneisyyttä.

Lautakunnan lääkärijäsenten määrää ehdotetaan lisättäväksi. Tätä on pidetty tarpeellisenä, jotta työmäärä pysyisi kohtuullisena. Lautakunnan muiden jäsenten kelpoisuusvaatimukset vastaisivat pääasiassa nykyisten liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan kelpoisuusvaatimuksia. Siten liikennevahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenistä ainakin yhdellä jäsenellä on oltava diplomi-insinöörin tutkinto sekä perehtyneisyys ajoneuvon tekniikkaan ja yhden jäsenen on oltava perehtynyt ajoneuvojen korjaustoimintaan. Vastaavasti potilasvahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenistä ainakin yhden olisi oltava muu terveydenhuollon ammattihenkilö, kuten esimerkiksi sairaanhoitoja. Uutena säädettäisiin, että yhden potilasvahinkolautakunnan varajäsenen on oltava erikoishammaslääkäri.

Esittelijällä olisi oltava ylempi oikeustieteellinen korkeakoulututkinto. Asiasta esitetään nykyisestä poiketen säädettävän laissa esittelijän vastuullisen aseman ja vaadittavan asiantuntemuksen vuoksi.

Lautakunnat käsittelevät paljon yksinkertaisia ja rutiiniluontoisia asioita ja lautakunnat ovat pitäneet tärkeänä, että tällaiset asiat voitaisiin ratkaista mahdollisimman helposti ja joustavasti. Samalla huomioon tulee kuitenkin ottaa jokaisen asian yksityiskohtaisista seikoista johtuva vaativuustaso ja oikeusturvan tarve. Tästä johtuen esityksessä ehdotetaan nykyistä useampia mahdollisia tapoja asian käsittelyyn. Esityksen mukaan lautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan, päätoimisen esittelijän ja henkilövahinkoasioissa asiantuntijana tai lautakunnan jäsenenä toimivan lääkärin kokoonpanolla voitaisiin ratkaista yksinkertaisimpia asioita yksimielisesti ilman käsittelyä jaostossa.

Sen lisäksi, että asia voitaisiin ratkaista ilman jaoston käsittelyä, lautakuntien käsittelyaikojen pitämiseksi kohtuullisina ja resurssien tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi ehdotetaan, että ratkaisusuositusasia voitaisiin ratkaista tietyin edellytyksin myös istuntoa järjestämättä. Asian ratkaiseminen jaoston käsittelyssä istuntoa järjestämättä sopisi sellaisten asioiden ratkaisuun, joissa kaikki ratkaisukokoonpanoon kuuluvat jäsenet ovat olleet yksimielisiä ratkaisusta ja sen perusteluista, eikä kukaan heistä katso, että asian ratkaiseminen istunnossa tai kyseisen osaston täysistunnossa olisi tarpeen.

Laissa olisi säännökset myös lautakunnan toiminnan rahoituksesta ja hallinnosta, kuten kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Lisäksi säädettäisiin asian käsittelyn maksuttomuudesta lausunnonpyytäjälle, lautakunnan oikeudesta saada tietoja, sekä lautakunnan jäseniin, esittelijöihin ja asiantuntijoihin sovellettavasta virkavastuusta ja lautakunnan valvonnasta. Nämä säännökset vastaisivat pääasiassa sitä, mitä nykyisistäkin lautakunnista on säädetty.

Hallinnon yleislakien soveltuminen lautakunnan toiminnassa

Lautakunnan toimintaa sen hoitaessa julkisia hallintotehtäviä sääntelevät ehdotetun lain ohella hallinnon yleislait niiden sisältämien soveltamisalaa ja yksityisen kielellistä palveluvuolli-suutta koskevien säännösten nojalla. Hallinnon yleislaeista tärkein on hallintolaki (434/2003). Hallintolaki olisi yleislakina kuitenkin eräiltä osin toissijainen, eli hallintolakia sovelletaan, jos muussa laissa ei toisin säädetä. Hyvän hallinnon vaatimusten täyttämiseksi viittausta hallinnon yleislakeihin ei enää nykyisin ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä sisällyttää lakiin.

Asian käsittelyyn lautakunnassa soveltuisivat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta hallintolain säännökset. Asia tulisi lautakunnassa vireille kirjallisella hakemuksella siten kuin hallintolain 19 ja 20 §:ssä säädetään. Lautakunnalla olisi hallintolain 31 §:n perusteella asian selvittämiseksi oikeus kuulla asiantuntijoita ja hankkia selvityksiä. Asiantuntijaa voitaisiin kuulla myös käyttäen videoneuvottelua tai muuta vastaavaa tiedonvälitystapaa. Lautakunnan päätöksessä olevan asiavirheen ja kirjoitusvirheen korjaamisesta rakentuisivat samantyyppisille periaatteille kuin hallintolain 8 luvun säännökset. Lautakunnassa käsiteltävien asioiden ja lautakunnan päätösten luonteen vuoksi virheen korjaamisesta olisi kuitenkin tarpeen säätää erikseen ja joiltakin osin hallintolaista poikkeavasti.

Lautakunnan jäseniin soveltuvat myös hallintolain mukaiset esteellisyysäännökset. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti hallituksen esitystä HE 74/2017 koskevassa mietinnössään StVM 8/2017, että laissa säädettäisiin sosiaaliturva-asioiden, työeläkeasioiden ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntien jäsenten sidonnaisuusilmoitusmenettelystä. Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta säädetään sosiaalivakuutuksen muutoksenhakulautakuntia koskevissa laeissa viittaussäännöksellä tuomioistuinlain 17 luvun 17 §:ään. Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kaikkia jäseniä. Myös liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan jäsenten sidonnaisuuksin selvittäminen lautakuntaa asetettaessa on perusteltua, jotta voidaan varmistua esimerkiksi siitä, ettei jäsenen hallintolain mukainen esteellisyys merkittävässä määrin haittaa lautakunnan toimintaa. Koska liikenne- ja potilasvahinkolautakunta ei kuitenkaan ole varsinainen muutoksenhakuelin ja jäsenet eivät toimi virkasuhteessa, esityksessä ei ehdoteta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annettavaan lakiin lisättäväksi säännöstä sidonnaisuusilmoitusmenettelystä. Säännöksen puuttumisesta huolimatta sosiaali- ja terveysministeriön tarkoituksena on lautakunnan asettamista valmistellessaan selvittää jäsenten sidonnaisuuksia.

Henkilötietojen käsittely

Edellä on selvitetty tietojen käsittelyä nykyisissä liikennevahinkolautakunnassa ja potilasvahinkolautakunnassa. Edellä kuvatulla tavalla tietojen käsittely on liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toiminnan ja yleisen edun kannalta välttämätöntä, eikä tavoiteltavia etuja voida saavuttaa muutoin. Lautakuntien toiminnassa ei ole ilmennyt sellaisia syitä, joiden perusteella niiden oikeutta tietojen käsittelyyn olisi syytä rajoittaa nykyisestä. Näin ollen esityksessä pyritäänkin siihen, että tietoja voidaan käsitellä jatkossa pääasiassa samoin kuin tähän asti.

Tietojen käsittelyn perusteista, siihen liittyvistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaustoimista on tarkoitus säätää tarkemmin myös uudessa tietosuojalaki, jota yleislakina noudatetaan myös liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toiminnassa. Tietosuojalaki mahdollistaisi esimerkiksi erityisiä henkilötietotyhmiä koskevan käsittelyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetyistä tehtävistä. Säännös selkeyttäisi lautakuntien oikeutta tietojen käsittelyyn. Tietosuojalain säännösten lisäksi rekisteröidyn perusoikeuksia suojaavat esimerkiksi lautakuntia koskevat salassapitosäännökset.

Tiedottaminen

Edellä todetusti lautakuntien yhdistämisen yhtenä tavoitteena on tukea sähköiseen palvelun parantamisen edellytyksiä niin, että ratkaisusuositusten pyytäminen olisi mahdollisimman helppoa, asiointi vakuutusyhtiöiden ja -keskusten kanssa mahdollisimman sujuvaa ja tietoa lautakuntien ratkaisukäytännöstä olisi saatavilla. Lautakunnalle asetettaisiin lakisääteinen velvollisuus tiedottaa toiminnastaan, jolla pyritään korostamaan avoimuutta ja avaamaan lautakunnan ratkaisukäytäntöä nykyistä laajemmin. Liikennevahinko-osastoon liittyvän tiedottamisen ja internetsivuilla olevan tiedon on täytettävä myös ADR-direktiivin asettamat vaatimukset. Näistä säädettäisiin tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella samoin kuin nykyisessä valtioneuvoston asetuksessa liikennevahinkolautakunnasta.

2.2 Muut ehdotukset

Liikennevakuutuslakiin ja lakiin Liikennevakuutuskeskuksesta (461/2016) ehdotetaan tehtäväksi eräitä lain käytännön soveltamisessa tai muutoin ilmenneitä säädösteknisiä tarkistuksia. Ehdotetuilla muutoksilla varmistettaisiin uusille säännöksille asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Eräät liikennevakuutuslakiin ehdotettavat muutokset liittyvät liikenne- ja potilasvahinkolautakuntien yhdistämiseen. Lautakunnan nimen muutoksen johdosta muutoksia tehtäisiin myös henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annettuun lakiin (513/2004), Finanssivalvonnasta annettuun lakiin (878/2008), Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettuun lakiin (879/2008), sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin (626/1991).

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Vaikutukset lautakunnan talouteen

Esityksen lautakuntien toimintaan liittyviä taloudellisia vaikutuksia on arvioitu lautakunnilta saaduilla tiedoilla niiden tämänhetkisestä taloudesta. Yhdistämällä lautakunnat päästäisiin eräiden hallinnollisten tehtävien ja hankintojen päällekkäisyydestä ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Organisaatorakenne tehostuisi isommassa yksikössä ja henkilöstön käyttö olisi joustavampaa. Päällekkäisiä tehtäviä lautakunnissa on muun muassa talouden hoidossa, henkilöstöhallinnossa, toiminnan yleisessä kehittämisessä ja viestinnässä. Toimistohenkilökunnan tarve vähenee yksikkökoon kasvaessa, minkä vaikutuksen arvioidaan olevan noin 2 henkilötyövuotta. Tämän vuoksi kustannusten arvioidaan vähenevän 120 000 euroa vuodessa. Toisaalta päällekkäisiin tehtäviin käytetyt resurssit voitaisiin kohdentaa asioiden käsittelyyn ja tehtäviin, joihin ei aiemmin ole ollut käytettävissä riittävästi resursseja. Esimerkiksi ratkaisutietokantojen ylläpidon arvioidaan vaativan noin 0,5 henkilötyövuotta ja aktiivisemman tiedottamisen 0,5 henkilötyövuotta. Mikäli lautakuntien yhdistämistä ei toteutettaisi, vaan molemmat lautakunnat jatkaisivat toiminnan kehittämistä erikseen, lisääntyisi työvoiman tarve lähitulevaisuudessa yhdellä henkilötyövuodella kummassakin lautakunnassa.

Vaikka tilakustannukset ovat osittain henkilömäärästä riippuvia, lautakuntien yhdistäminen mahdollistaisi myös toimitilatehokkuuden lisäämisen siirtymällä yhteisiin monitoimitiloihin. Myös kokouksiin käytettävien tilojen käyttöä voidaan tehostaa. Liikennevahinkolautakunnan toimitilan vuokratulot ovat 106 500 euroa vuonna 2018 vuodessa. Potilasvahinkolautakunnalla vuokratulot olivat 113 000 euroa vuonna 2015 ja sen käytössä on 534 m² tilat. Kun yhteisiin tiloihin on siirretty, vuokratuloissa on saatavissa arviolta 10–20 prosentin kulusäästö vuodessa. Potilasvahinkolautakunnan vuokrasopimus on irtisanottavissa kuuden kuukauden irtisanomisajalla. Liikennevahinkolautakunnalla on määräaikainen vuokrasopimus, joka on voimassa vuoden 2023 lokakuun loppuun saakka. Säästöjen saavuttaminen toimitiloissa ennen vuotta 2023 edellyttäisi näin ollen uusia sopimusneuvotteluja liikennevahinkolautakunnan vuokranantajan kanssa.

Yhdistämisellä saadaan myös hillittyä tietojärjestelmien, kuten asianhallintajärjestelmien kehittämisestä tai uusimisesta aiheutuvaa kustannusten nousua. Sähköistä asiointia voidaan kehittää erityisesti potilasvahinkojen kohdalla, joissa ei tällä hetkellä ole mahdollista tehdä sähköistä lausuntopyyntöä. Molempien lautakuntien osalta tulevaisuudessa tulisi kehittää ratkaisutietokantoja, joihin liittyvät tietojärjestelmäinvestoinnit voitaisiin tehdä nykyistä kustannustehokkaammin. Lisäksi molempien lautakuntien tulisi ratkaista, miten järjestetään toimiva sähköinen asiointi myös vakuutuslaitosten kanssa. Yhdistämisen seurauksena tietojärjestelmien kehittämisessä saatavien säästöjen määrän arvioidaan olevan pitkällä aikavälillä muutamia kymmeniä tuhansia euroja vuodessa. Mikäli lautakunnat pidettäisiin erillään, uusien tietojärjestelmien perustamiseen ja kehittämiseen liittyvät kulut syntyisivät kahteen kertaan, kummasakin lautakunnassa erikseen.

Lautakuntien yhdistäminen ei automaattisesti luo säästöjä tai paranna toimintaa, vaan niiden syntyminen riippuu paljolti lautakunnan tehtävien organisoinnista, suunnittelusta ja johtamisesta. Yhdistämisellä pyritäänkin ensisijaisesti turvaamaan riittävät resurssit, jotta toiminnan kehittäminen haluttuun suuntaan olisi mahdollista. Lisäksi on mahdollista, että positiiviset vaikutukset toimintaan näkyvät vasta muutamien vuosien kuluttua, kun uuden lautakunnan toiminta on vakiintunut.

Esityksessä ehdotetaan lautakunnan jäsenten määrän lisäämistä kahdella. Koska jäsenille maksetaan palkkio sen mukaan, kuinka monen asian ratkaisuun jäsen on osallistunut, jäsenten määrän lisääminen ei kasvata lautakunnan kuluja, vaan ratkaisuihin maksettavat palkkiot ainoastaan jakautuvat useamman jäsenen kesken.

Yhdistämisestä aiheutuu todennäköisesti myös joitakin kertaluonteisia kuluja, jotka voivat liittyä esimerkiksi muuttoihin, uusiin laite- ja kalustehankintoihin tai muuten lautakunnan uudelleen organisoitumiseen. Todennäköisesti nämä kulut jäävät kuitenkin suhteellisen pieniksi. Alla oleviin taulukoihin on koottu arvioita joistakin lautakunnan yhdistämiseen ja lautakunnan kehittämiseen liittyvistä kuluista ja säästöistä. Osa kustannuksista tai säästöistä ei välttämättä suoraan liity lautakuntien yhdistämiseen vaan saattaisi syntyä yhdistämisestä huolimatta.

Lautakunnan yhdistämiseen liittyvät kertaluonteiset kulut	50 000 euroa
Lautakunnan uusista tehtävistä aiheutuvat henkilöstökulut	60 000 euroa/vuosi
Lautakunnan sähköisten palvelujen kehittämisestä aiheutuvat kustannukset	20 000 euroa/vuosi

Säästettävät henkilöstökustannukset	120 000 euroa/vuosi
Säästöt tietojärjestelmissä	20 000 euroa/vuosi
Säästöt tilakustannuksissa	50 000 euroa/vuosi

3.2 Vaikutuksen viranomaisten toimintaan

Finanssivalvonta vahvistaisi liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan talousarvion vastaavasti kuin se nykyisin vahvistaa liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan talousarviot. Finanssivalvonnan valvontatehtävää ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että se kohdistuisi lautakunnan rahoituksessa ja sen toiminnassa muutoin noudatettujen menettelytapojen valvontaan.

Liikennevakuutuskeskuksesta annettuun lakiin lisättävä säännös Finanssivalvonnan velvollisuudesta valvoa keskuksen korvaus- ja vakuutustoimintaa olisi Finanssivalvonnan valvontatehtäviä selventävä. Tälläkään muutoksella ei olisi siten vaikutusta Finanssivalvonnan tehtäviin.

Ehdotetut muutokset vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrittämisestä koskeviin liikennevakuutuslain säännöksiin ovat luonteeltaan täsmennyksiä eikä niillä siten ole vaikutuksia Valtiokonttorin toimintaan. Koska liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toiminta rahoitettaisiin samalla tavoin kuin liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan toiminta nykyisin, eikä yhdistämisestä ole odotettavissa merkittäviä kustannuksia tai säästöjä, lautakuntien yhdistämisellä ei olisi taloudellisia vaikutuksia Valtiokonttoriin.

3.3 Vaikutukset vahinkoa kärsineisiin ja vakuutuksenottajiin

Liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan yhdistäminen ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia vahinkoa kärsineiden tai vakuutuksenottajien asemaan tai oikeuksiin. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään parantamaan lautakunnan toimintavarmuutta ja varmistamaan, että käsittelyajat pysyisivät mahdollisimman lyhyinä.

Lautakuntien toiminnasta tiedottamisen ja ratkaisutietokannan ylläpitäminen parantaisi lautakuntien toiminnan läpinäkyvyyttä ja sitä kautta mahdollisesti myös lisäisi niiden luotettavuutta vahinkoa kärsineiden ja vakuutuksenottajien näkökulmasta. Lisäksi ratkaisutietokanta voisi parantaa vahinkoa kärsineiden ja heidän asiamiestensä mahdollisuuksia arvioida, miten omassa tapauksessa kannattaa edetä.

Liikenne- ja potilasvahingot saattavat liittyä hyvin läheisesti toisiinsa, jos samalle henkilölle on sattunut sekä liikenne- että potilasvahinko. Tällöin vahinkoa kärsineen kannalta voi olla monella tapaa selkeämpää ja yksinkertaisempaa, että asiaa käsitellään samassa lautakunnassa. Tämä olisi myös vahinkoa kärsineiden edun mukaista. On myös mahdollista, että lautakuntien

yhdistäminen osittain selkeyttää ja yhtenäistää ratkaisukäytäntöjä potilas- ja liikennevahinko-asioissa.

Sekä potilas- että liikennevahingot vaativat myös omanlaistaan erityisasiantuntemusta, mutta hyvä potilasvahinkojen asiantuntemus ei sulje pois mahdollisuutta kehittää asiantuntemusta myös liikennevahingoissa tai päinvastoin. Sen sijaan käytettävissä oleva laajempi asiantuntemus on vahinkoa kärsineille oikeusturvan näkökulmasta hyödyllistä.

Liikennevakuutuslakiin ehdotettujen muutosten teknisluonteisuudesta johtuen esityksellä ei ole vaikutuksia vakuutuksenottajien tai vahinkoa kärsineiden asemaan tai oikeuksiin.

3.4 Vaikutukset yrityksiin

Lautakuntien yhdistämisestä ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia yrityksille. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toiminta rahoitettaisiin Liikennevakuutuskeskuksesta ja Potilasvakuutuskeskuksesta perittävillä maksuilla, eli samalla tavoin kuin liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan toiminta nykyisin. Näin ollen lautakuntien yhdistämisellä ei olisi merkittäviä taloudellisia eikä muita vaikutuksia vakuutusyhtiöiden, tai -keskusten oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Hallinnon tehostuminen, yhteisten tietojärjestelmien käyttö sekä asioinnin yksinkertaistuminen ja käsittelyaikojen lyhentymisen saattaisi välillisesti vähentää myös Potilasvakuutuskeskuksen ja Liikennevakuutuskeskuksen ja sitä kautta viimekädessä vakuutusyhtiöiden ja Valtiokonttorin kuluja.

Liikennevakuutuslakiin ja Liikennevakuutuskeskuksesta annettuun lakiin ehdotettujen muiden kuin lautakuntien yhdistämiseen liittyvien muutosten teknisluonteisuudesta johtuen niillä ei olisi vaikutuksia vakuutusyhtiöiden toimintaan.

3.5 Tietoyhteiskuntavaikutukset

Esityksellä tavoiteltava resurssien uudelleen kohdentaminen mahdollistaisi lautakunnan sähköisten palvelujen parantamisen. Näin ollen esitys tukee välillisesti myös tietoyhteiskunnan perusrakenteita ja niiden kehittämistä. Vakuutusyhtiöt ovat kehittäneet omia sähköisiä palvelujaan jo hyvin pitkälle, joten on luontevaa, että myös liikenne- ja potilasvahinkolautakunta siirtyisi alan mukana entistä enemmän sähköiseen palveluun. On otettava myös huomioon, että iäkkäitä lukuun ottamatta sähköisten palveluiden olemassaoloa myös odotetaan. Sähköisen asioinnin kehittäminen parantaisi lautakunnan saavutettavuutta ja tekisi lautakunnan ratkaisusuosituksen pyytämisestä entistä helpompaa. Samalla lautakuntien olisi kuitenkin säilytettävä myös vanhat palvelut ja huolehdittava iäkkäiden ja muiden sähköisten palveluiden ulkopuolelle jäävien saavutettavuudesta ja esteettömyydestä.

3.6 Vaikutukset henkilöstöön

Liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan henkilöstö jatkaisi entistä vastaavissa tehtävissä ja siirtyisi yhdistettyyn lautakuntaan niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Koska yhdistyneellä lautakunnalla olisi uusi organisaatio, eivät kaikkien toimihenkilöiden tehtävät voisi jatkua täysin samoina kuin aiemmin. Edellä kuvatulla tavalla yhdistämisen arvioidaan pidemmällä tähtäimellä säästävän noin 2 henkilötyövuotta, mutta toisaalta yhdistetyltä lautakunnalta edellytettäisiin aikaisempaa aktiivisempaa tiedottamista ja ratkaisutietokannan ylläpitoa. Todennäköisesti tehtävät pystytään organisoimaan uudelleen niin, että nykyisiä työntekijöitä ei tarvitse irtisanoa.

Lautakuntien yhdistämisellä ei ole suoria vaikutuksia jäsenten tehtäviin, sillä jäsenet nimitetään kummallekin osastolle erikseen. Sähköisten järjestelmien ja kokousmenetelmien kehittäminen voisi pidemmällä tähtäimellä helpottaa sivutoimisten jäsenten lautakuntatyöskentelyn yhteensovittamista esimerkiksi päätoimen kanssa, kun kokousmateriaalit voisivat olla helpommin saatavilla sähköisesti ja lautakunnan kokouksiin osallistuminen voitaisiin toteuttaa etäyhteydellä.

Nykyisin lautakuntien toiminta on altis asiamäärien vaihteluille sekä henkilökunnan muutoksille. Etenkin esittelijöinä toimivien lakimiesten vaihtuvuus saattaa aiheuttaa tilapäisiä ongelmia asioiden valmistelussa ja esittelyssä. Erityisesti tämä ilmenee silloin, jos usea lakimies vaihtuu lyhyen ajan sisällä. Rekrytoitavilla lakimiehillä ei välttämättä ole aikaisempaa kokemusta lautakunnassa käsiteltävistä asioista, jolloin tarvittava perehdytys vie aikansa. Vaikka lautakuntien esittelijät jatkanevat ainakin aluksi pääosin aikaisempaa vastaavissa tehtävissä, pidemmällä tähtäimellä on todennäköistä, että ainakin muutamat esittelijöistä perehtyvät molempiin vahinkolajeihin. Näin ollen kummatkin osastot voisivat hyödyntää osittain samoja esittelijöitä ja muita valmistelussa avustavia henkilöitä, jolloin valmistelussa on enemmän joustovaraa asiamäärien vaihtelun ja henkilöstön vaihtuvuuden varalta. Edellä kuvatulla tavalla esittelijöiltä vaadittaisiin jatkossa myös ylemmää oikeustieteellistä korkeakoulututkintoa. Käytännössä tutkintoa on kuitenkin vaadittu jo aikaisemmin, joten muutoksen vaikutukset jäävät vähäisiksi.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi esityksestä lausunnon 15.9.2017 yhteensä 30 taholta, joita olivat liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Finanssivalvonta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto KKV, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Tietosuojavaltuutettu, Valtiokonttori, Autoliitto ry, Finanssiala ry, FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, Hyvinvointialan liitto ry, Kuluttajaliitto ry, Liikenneturva, Liikennevakuutuskeskus (LVK), Liikennevahinkolautakunta, Lääkäripalveluyritykset ry, Oikeutta vakuuteuille ry, Op ryhmä, Potilasvakuutuskeskus (PVK), Potilasvahinkolautakunta, Suomen Hammaslääkäriliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Lääkäriliitto ry, Suomen Lähi- ja Perushoitajaliitto SuPer ry, Suomen Potilasliitto ry, Tehy ry, Vakuutuskuntoutus VKK ry ja Vammaisfoorumi. Lisäksi lausuntopyyntö ja luonnos hallituksen esitykseksi olivat saatavilla sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla. Lausunnon antamisen määräaika oli 20.10.2017. Lausuntoja annettiin yhteensä 22 kappaletta. Esitystä muokattiin ja täsmennettiin saatujen lausuntojen pohjalta.

Suurin osa lausunnon antajista suhtautui myönteisesti lautakuntien yhdistämiseen ja piti sitä tarkoituksenmukaisena. Myönteisen kantansa yhdistämisestä lausuivat Finanssiala ry, Finanssivalvonta, FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, Invalidiliitto, Liikennevakuutuskeskus ja Potilasvakuutuskeskus, Lääkäripalveluyritykset, OP Ryhmä, Suomen Potilasliitto ry, Tehy ry, Vakuutuskuntoutus VKK ry ja Valtiokonttori. Selvästi varauksellisesti yhdistämiseen suhtautuivat Liikennevahinkolautakunta ja Lakiasiaintoimisto Suomen Potilas-vahinkoapu Oy. Muut lausunnon antajat suhtautuivat asiaan neutraalisti tai eivät ilmaisseet selkeää kantaa asiasta.

Useat yhdistämistä kannattaneet lausunnonantajat kannattivat esitystä sillä perusteella, että yhdistämisellä voitaisiin tehostaa ja joustavoittaa lautakuntien toimintaa. Suomen Potilasliitto ry totesi, että yhdistäminen liikenne- ja potilasvahinkolautakunnaksi voisi myös vähentää sitä riskiä, että potilas joutuisi eri viranomaispalveluita käyttäessään ristiriitaisten ohjeiden, päätösten tai ohjeistuksien kanssa hankaluuksiin. Useat lausunnonantajat pitivät hyvänä lautakunnan ehdotettua organisaatorakennetta, jossa lautakunta jakautuisi liikenne- ja potilasvahinko-

osastoihin. Liikennevahinkolautakunta kuitenkin huomautti, että jos jäsenenä on henkilöitä, joilla olisi pätevyys ja halu osallistua sekä liikenne- että potilasvahinkojen korvauskysymysten käsittelyyn, olisi tällaisten henkilöiden työskentely molemmilla osastoilla oltava mahdollista.

Yhdistämiseen varauksellisemmin suhtautuvat taas epäilivät, onko yhdistämisellä tosiasiasa mahdollista saavuttaa tavoiteltuja hyötyjä ja miten varmistetaan, että kaikilla lautakunnan jäsenillä ja esittelijöillä on yhtä hyvä asiantuntemus kuin tähänkin asti. Myös yhdistämiseen muuten neutraalisti suhtautunut potilasvahinkolautakunta lausui, ettei yhdistymisellä voida ratkaista äkillisesti ilmeneviä työvoimavajeita, sillä perehdyttäminen potilasvahinkoasioiden käsittelyyn vie huomattavan pitkän ajan. Liikennevahinkolautakunta lausui, että lautakunnan sujuvan toiminnan kannalta valittava hallintomalli on avaintekijä. Liikennevahinkolautakunta totesi myös, että suurin osa kuluista on sidoksissa käsiteltävien asioiden ja henkilöstön määrään, joten lautakuntien yhdistämisestä ei olisi odotettavissa merkittäviä säästöjä. Lisäksi painotettiin selkeän kustannusten jaon tärkeyttä. Erityisesti Lääkäriliitto ja Hammaslääkäriliitto pitivät tärkeänä, että uudistus toteutetaan niin, että kustannusten jako liikenne- ja potilasvakuutuksen kesken on oikeudenmukaista ja läpinäkyvää.

Yhdistämisen tavoitteena olevaa tiedottamisen parantamista pidettiin yleisesti hyvänä asiana. Esimerkiksi Lääkäriliitto totesi, että potilasvahinkoasioissa lautakunnan ratkaisut määrittävät merkittävästi sitä, mitä on pidettävä vaadittavana kokeneen terveydenhuollon ammattihenkilön osaamistasona ja lautakunnan ratkaisulla voidaan edistää potilasturvallisuutta yksittäistapausta laajemminkin. Myös lautakunnan jäsenten määrän lisäämistä pidettiin tarpeellisena, jotta sivutoimisten jäsenten työ määrä pysyisi kohtuullisena.

Kuluttajaliitto ja Lakiasiaintoimisto Suomen Potilasvahinkoapu Oy kritisoivat lausunnon pyytämistä koskevan määräajan yhtenäistämistä niin, että se olisi sekä potilas- että liikennevahinkoasioissa vuoden. Tämä olisi tarkoittanut, että potilasvahinkoasioissa lausunnonpyytämistä koskeva määräaika lyhenisi kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Kuluttajaliitto ehdotti myös, että sekä liikennevahinko- että potilasvahinkoasioissa määräaika olisi kolme vuotta.

Liikennevakuutuskeskus ja Vakuutuskuntoutus VKK ry ehdottivat, että lautakunnan toimivaltaa laajennettaisiin niin, että se voisi käsitellä myös liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella ratkaistuja kuntoutuksen korvausasioita.

Lainsäädännön arviointineuvosto otti esitysluonnoksen arvioitavakseen ja antoi siitä lausunnon. Arviointineuvosto katsoi, että esitysluonnoksen vaikutusarvioita tulisi täydentää arvioilla vaikutuksista asiakkaille, toisin sanoen vakuutetuille ja vahingon kärsineille sekä potilas- ja liikennevahinkovakuutuslaitoksilla toimiville yrityksille. Lisäksi nykytilan kuvausta tulisi täydentää tiiviillä esityksellä potilas- ja liikennevahinkovakuutusjärjestelmän kokonaisuudesta ja vahinkolautakuntien roolista koko järjestelmässä. Arviointineuvosto piti tarpeellisena myös uudistuksen tehostamispotentiaalista, toiminnan laajentamisesta ja siirtymävaiheen kustannuksista esitettyjen arvioiden kokoamista taulukkomuotoon esimerkiksi vaikutusarvio-osan lopussa. Esitystä täydennettiin arviointineuvoston esittämällä tavoilla.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys (HE 52/2018) eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta. Esityksen tavoitteena on saattaa kansallinen sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntö yhteensopivaksi tietosuoja-asetuksen kanssa. Jos näitä lainmuutosehdotuksia ei hyväksytä esitetyn sisältöisenä, voi muutoksilla olla vaikutuksia lautakunnan oikeuteen käsitellä tietoja sekä liikennevakuutuslain 32 §:ään ehdotettuihin muutoksiin.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle potilasvakuutuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Kyseessä on potilasvahinkolainsäädännön kokonaisuudistus, jossa ehdotetaan säädettäväksi potilasvakuutuslaki, jolla korvataan nykyinen potilasvahinkolaki. Lailla uudistettaisiin nykyisen potilasvakuutusta koskevan lainsäädännön rakenne kokonaisuudessaan. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2021. Koska potilasvahinkolautakunnasta säädetään potilasvahinkolaissa, joka esitetään kumottavaksi potilasvakuutuslakia koskevassa hallituksen esityksessä, nyt annettava esitys on riippuvainen mainitusta esityksestä.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018). Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi uudenlainen, monialainen virasto, johon kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä nykyisiltä aluehallintovirastoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta. Jos näitä lainmuutosehdotuksia ei hyväksytä, on tämän esityksen 1. lakiehdotuksen 18 §:n muotoilua, jossa säädetään lautakunnan oikeudesta saada virka-apua potilasvahinkoasiassa, tarkistettava.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta

1 §. *Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toimivalta.* Pykälän 1 momentin mukaan lautakunta olisi riippumaton ja puolueeton liikenne- ja potilasvahinkoasioita käsittelevä oikeussuojaelin. Lautakunnan tehtävänä olisi antaa ratkaisusuosituksia ja lausuntoja yksittäisissä liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja potilasvahinkolain mukaisissa korvausasioissa. Lisäksi lautakunta antaisi tarvittaessa myös mainittuja lakeja koskevia yleisiä soveltamissuosituksia. Liikennevakuutusasioissa lautakunnan toimivalta nykyiseen liikennevahinkolautakuntaan verrattuna laajenisi liikennevakuutuksen kuntoutuslain perusteella korvattavaan kuntoutukseen.

Liikennevakuutusyhtiöt ja valtion ajoneuvojen osalta Valtiokonttori vastaavat liikennevakuutuksen korvaustoiminnasta. Liikennevahinkolautakunta antaa soveltamisohjeita liikennevahinkojen korvausasioissa ja toimittaa vuosittain ”Normeja ja ohjeita” julkaisun sekä ylläpitää ajantasaista ohjeistoa internetsivuillaan. Tarkoitus on, että uusi liikenne- ja potilasvahinkolautakunta jatkaisi vastaavaa toimintaa.

Potilasvakuutuskeskus hoitaa kaiken korvaustoiminnan vakuutusyhtiöiden puolesta, joten keskuksen tulee lähtökohtaisesti itse varmistaa korvauskäytännön yhdenmukaisuus. Potilasvakuutuksessa lautakunnan ratkaisusuosituksilla tai yleisillä soveltamissuosituksilla ei edellä mainituista syistä ole vastaavaa eri toimijoiden korvauskäytännön yhdenmukaistavaa merkitystä kuin liikennevakuutuksissa. Toisinaan saattaa kuitenkin tulla esille tilanteista, jossa tällaisen yleisen suosituksen antaminen on tarpeen. Potilasvahinkolautakunta on tähän mennessä käyttänyt tätä mahdollisuutta vain kerran. Edellä mainituista syistä johtuen on kuitenkin tarkoituksenmukaista nykytilan mukaisesti säilyttää myös potilasvahinkojen osalta laissa maininta siitä, että ratkaisusuosituksia ja lausuntoja antaessaan lautakunnan tehtävänä olisi varmistaa korvauskäytännön yhtenäisyys.

Potilasvahinkolautakunnan ja liikennevahinkolautakuntien yhdistämisen keskeisiä tavoitteita on parantaa lautakunnan toiminnastaan tiedottamista ja erityisesti ratkaisukäytännöstä tiedottamista esimerkiksi ylläpitämällä ratkaisutietokantaa. Pykälän 2 momentissa säädetään lautakunnalle velvollisuus tiedottaa toiminnastaan ja ratkaisukäytännöstään liikenne- ja potilasvahinkoja koskevan yleisen tiedonsaannin edistämiseksi. Velvollisuus tiedottaa toiminnasta ja ratkaisukäytännöstä on potilasvahinkoasioiden osalta uusi. Liikennevahinkoasioiden osalta tiedottamisvelvollisuus vastaa, mitä asiasta on säädetty liikennevahinkolautakunnasta annetun lain 4 §:ssä. Koska lautakunnan liikennevahinko-osasto on ADR-elin, myös ADR-direktiivin 7 artikla edellyttää tiedottamista.

2 §. *Lautakunnan osastot ja jaostot.* Pykälän mukaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunta toimisi jakautuneena kahteen osastoon, josta toinen käsittelee liikennevahinkoasioita ja toinen käsittelee potilasvahinkoasioita. Kahdella osastolla pyritään turvaamaan liikennevahinkoasioiden ja potilasvahinkoasioiden ratkaisutoiminnan itsenäisyys ja laatu.

Osastot jakautuisivat jaostoihin, joista säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriö asetuksella tarkemmin.

3 §. Jäsenet. Pykälän 1 momentin mukaan lautakunnassa olisi puheenjohtaja, kuusi varapuheenjohtajaa ja neljätoista muuta jäsentä sekä kaksikymmentäkuusi varajäsentä. Jäseniä olisi kaksi enemmän kuin nykyisissä liikennevahinkolautakunnassa ja potilasvahinkolautakunnassa yhteensä. Lautakunnan kokoonpano ehdotetaan säännöksessä muutettavaksi myös siten, että varajäsenten lukumäärää nostettaisiin nykyisestä määrästä kahdella. Muutos on perusteltu lautakunnan ratkaisukapasiteetin parantamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toimintaa johtaisi puheenjohtaja. Puheenjohtaja vastaisi lautakunnan toiminnasta ja siten myös toiminnan kehittämisestä, valvoisi laintulkinnan yhdenmukaisuutta sekä vastaisi lautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määritellyllä tavalla. Päätoiminen varapuheenjohtaja toimisi lautakunnan puheenjohtajan sijaisena hallinnollisissa asioissa ja tarvittaessa puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja voisivat muutenkin jakaa hallinnollisia tehtäviä keskenään. Lautakunnan puheenjohtaja toimisi lisäksi joko liikenne- tai potilasvahinko-osaston puheenjohtajana ja vastaisi sen ratkaisutoiminnasta. Vastaavasti lautakunnan päätoiminen varapuheenjohtaja toimisi toisen osaston puheenjohtajana ja vastaisi sen ratkaisutoiminnasta. Lisäksi osastojen ratkaisutoiminnasta vastaavat päätoimiset puheenjohtajat voisivat halutessaan toimia myös osaston useamman jaoston puheenjohtajana. Osaston ratkaisutoiminnasta vastaava puheenjohtaja valvoisi pääasiassa johtamansa osaston laintulkinnan yhdenmukaisuutta, mutta viime kädessä vastuu koko lautakunnan ratkaisutoiminnan yhdenmukaisuudesta on lautakunnan puheenjohtajalla, jolla olisi mahdollisuus tarvittaessa siirtää mikä tahansa asia ylemmän kokoonpanon ratkaistavaksi. Osaston sivutoimiset varapuheenjohtajat toimisivat tarvittaessa osastosta vastaavan puheenjohtajan sijaisena. Näin osaston ratkaisutoiminnasta vastaisi aina nimenomaan kyseisellä osastolla käsiteltäviin asioihin perehtynyt puheenjohtaja. Säännös on uusi ja sen tarkoituksena on täsmentää lautakunnan puheenjohtajan ja päätoimisen varapuheenjohtajan tehtäviä. Tarkoitus on myös varmistaa, että lautakunnan puheenjohtajasta ja päätoimisesta varapuheenjohtajasta toinen edustaisi liikennevahinkoasioiden erityisosaamista ja vastaavasti toinen edustaisi potilasvahinkoasioiden erityisosaamista.

4 §. Puheenjohtajan, jäsenten ja esittelijöiden kelpoisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien kelpoisuusvaatimuksista. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien olisi oltava muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita ja liikennevahinkoasioihin tai potilasvahinkoasioihin perehtyneitä sen mukaan, kummalla osastolla he toimivat. Lisäksi puheenjohtajan ja päätoimisen varapuheenjohtajan sekä vähintään kahden muun varapuheenjohtajan on oltava perehtyneitä vahingonkorvausasioihin. Lautakunnan osaston toiminnasta vastaamiseen kuuluu olennaisena osana ratkaisukäytännön yhdenmukaisuudesta huolehtiminen, joten alan erityinen asiantuntemus on välttämätöntä. Käytännössä lautakunnan puheenjohtajalta ja päätoimiselta varapuheenjohtajalta edellytettäisiin tältä osin vastaavaa asiantuntemusta kuin potilasvahinkolautakunnan ja liikennevahinkolautakunnan puheenjohtajilta nykyisin. Puheenjohtajalta edellytettäisiin käytännössä osoitettua johtamistaitoa, eli kokemusta esimiestyöstä. Vaatimus käytännössä osoitetusta johtamistaidosta on uusi. Johtamistaidon vaatiminen on perusteltua, sillä tehtävissään päätoimiselta puheenjohtajalta edellytetään erityisesti taitoa toimia itsenäisesti toimivan organisaation esimiehenä. Puheenjohtajalta ja päätoimiselta varapuheenjohtajalta ei enää edellytettäisi perehtyneisyyttä tuomarin tehtäviin eli varatuomarin arvoa, kuten liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan puheenjohtajilta nykyisin edellytetään. Vaatimus saattaisi rajata tehtävään muuten sopivia hakijoita, eikä vastaavaa edellytetä myöskään esimerkiksi Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan ylijohtajalta ja johtajilta. Muilta osin pätevyysvaatimukset vastaavat potilasvahinkolautakunnan puheenjohtajan ja liikennevahinkolautakunnan puheenjohtajan pätevyysvaatimuksia. Pätevyysvaatimuksiin ehdotettujen muutosten myötä liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan pu-

heenjohtajan ja päätoimisen varapuheenjohtajan pätevyysvaatimukset olisivat yhtenevät Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan ylijohtajan ja johtajien kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin liikennevahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenten kelpoisuusvaatimuksista. Osaston jäsenten olisi oltava liikennevahinkoasioihin perehtyneitä ja osaston kolmella jäsenellä olisi oltava erikoislääkärin pätevyys. Nykyisin sekä liikennevahinkolautakunnan että potilasvahinkolautakunnan jäsenistä kahdelta edellytetään erikoislääkärin pätevyyttä. Lääkärijäsenten lisääminen on tarpeen, jotta heidän työmääränsä pysyisi kohtuullisena. Lisäksi liikennevahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenistä ainakin yhdellä jäsenellä on oltava diplomi-insinöörin tutkinto sekä perehtyneisyys ajoneuvon tekniikkaan ja yhden jäsenen on oltava perehtynyt ajoneuvojen korjaustoimintaan. Näiltä osin kelpoisuusvaatimukset vastaavat nykyistä liikennevahinkolautakuntaa.

Pykälän 3 momentin mukaan lautakunnan potilasvahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenten olisi oltava terveyden- ja sairaanhoitoasioihin perehtyneitä ja samoin kuin liikennevahinko-osaston, myös potilasvahinkoja käsittelevän osaston kolmella jäsenellä olisi oltava erikoislääkärin pätevyys. Lisäksi osaston jäsenistä ainakin yhden olisi oltava muu terveydenhuollon ammattihenkilö, kuten esimerkiksi sairaanhoitaja ja ainakin yhden varajäsenen olisi oltava erikoishammaslääkäri. Lakiin kirjattu vaatimus erikoishammaslääkäristä varajäsenestä on uusi. Suun terveydenhuoltoa koskevat potilasvahingot ovat, toimenpidevaltaisesta alasta johtuen, eräitä tavallisimpia potilasvakuutuksesta käsiteltyjä vahinkoja. Näin ollen on perusteltua, että lakiin on kirjattu vaatimus siitä, että ainakin yhden varajäsenen on oltava erikoishammaslääkäri. Toisaalta hammasasioita ei kuitenkaan ole lautakunnasta niin paljon, että varsinaisena jäsenenä hammaslääkäri olisi välttämätön. Näin säännös vastaisi lautakunnan nykyistä käytäntöä. Muut vaatimukset vastaavat nykyistä lainsäädäntöä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin esittelijän kelpoisuudesta. Esittelijällä olisi oltava muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnoin kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita. Asiasta esitetään nykyisestä poiketen säädettävän laissa esittelijän vastuullisen aseman ja vaadittavan asiantuntemuksen vuoksi.

5 §. *Puheenjohtajien ja jäsenten nimittäminen, lautakunnan jäsenyydestä vapautuminen ja eroamisikä.* Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto nimeäisi puheenjohtajat, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja varajäsenet. Puheenjohtaja ja päätoiminen varapuheenjohtaja nimettäisiin toistaiseksi ja muut varapuheenjohtajat sekä jäsenet viiden vuoden toimikaudeksi kerrallaan. Jäsenten ja varajäsenten toimikautta pidennettäisiin kolmesta vuodesta viiteen. Puheenjohtajan ja päätoimisen varapuheenjohtajan nimittäminen toistaiseksi korostaisi tehtävään nimitettävien riippumattomuutta sekä jäsenten pidennettyjen toimikausien ohella helpottaisi lautakunnan toiminnan pidemmän tähtäimen suunnittelua. Sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi lisäksi oikeus nimetä lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsen tai varajäsen kesken toimikauden eroavan tai kuolleen vastaavan jäsenen tilalle. Säännös vastaa nykytilaa. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja jäsenet nimitettäisiin tietylle osastolle. Tarkoituksena on varmistaa, että kummallakin osastolla asioita käsittelevät niihin perehtyneet asiantuntijat. Lautakunnan asettamisen osalta säännökset vastaavat nykyisiä lautakuntaa koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että lautakuntaan nimitettyä henkilöä ei saa erottaa kesken hänen toimikautensa ilman painavaa perustetta. Tällä korostetaan lautakuntaan nimettyjen henkilöiden riippumattomuutta. Säännös on uusi potilasvahinkoasioiden osalta, mutta liikennevahinkoasioiden osalta se vastaa nykyisen liikennevahinkolautakunnasta annetun lain 2 §:n 2 momenttia, jolla on pantu täytäntöön ADR-direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohta.

Lautakunnan jäsenille, puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille asetettaisiin 3 momentissa 70 vuoden eroamisikä. Säännös on uusi. Eroamisikä vastaisi esimerkiksi valtion virkamiesten eroamisikää, jota ollaan nostamassa asteittain 70 vuoteen.

6 §. Osastojen täysistunnot ja lautakunnan yleiskokous. Pykälässä säädettäisiin liikennevahinko-osaston ja potilasvahinko-osaston täysistunnoista ja niiden kokoonpanosta sekä yleiskokouksesta. Pykälän 1 momentin mukaan kummallakin osastolla olisi täysistunto, jonka puheenjohtajana toimisi osastolle nimetty lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Näin ol-
len liikennevahinko-osastolle nimetty tai sen toiminnasta vastaava lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ei voi toimia puheenjohtajana potilasvahinko-osaston täysistunnossa tai päinvastoin. Lisäksi lautakunnalla olisi yleiskokous, jonka puheenjohtajana toimisi lautakun-
nan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin osastojen täysistunnon ja yleiskokouksen päätösvaltaisuu-
desta. Osaston täysistunto oli päätösvaltainen, kun siihen osallistuisi lautakunnan puheenjohta-
ja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi muuta kyseiselle osastolle nimettyä jäsentä. Yleiskokous olisi päätösvaltainen, kun siihen osallistuisi lautakunnan puheenjohtaja tai vara-
puheenjohtaja sekä vähintään kolme jäsentä kummaltakin osastolta. Yleiskokouksen päätös-
valtaisuus edellyttäisi kummaltakin osastolta osallistuvia jäseniä, koska yleiskokouksessa kä-
sitellään koko lautakuntaa koskevia asioita, jolloin molempien osastojen näkökulmien kuule-
minen on tärkeää. Osallistuminen osaston täysistuntoon tai lautakunnankokoukseen ei edellyt-
täisi jäsenen fyysistä läsnäoloa, vaan kokoukseen voisi osallistua esimerkiksi etäyhteydellä. Säännös vastaa pääosin nykytilaa ja mahdollistaa lautakunnalle joustavammat kokoontumista-
vat.

7 §. Asian ratkaiseminen yleiskokouksessa, täysistunnoissa ja jaostoissa. Pykälän 1 momentin
mukaan asiat ratkaistaisiin lautakunnan yleiskokouksessa, osaston täysistunnossa tai jaostoissa
esittelystä kirjallisen aineiston perusteella. Lautakunta ei voisi järjestää suullisia käsittelyjä tai
kuulla todistajia. Lisäksi momentissa todettaisiin, että asian käsittely lautakunnassa on maksu-
tonta. Asia voitaisiin ratkaista myös istuntoa järjestämättä, mikäli kaikki ratkaisukokoonpanon
jäsenet ovat asiakirjoihin perehdyttyään olleet asiasta yksimielisiä ja hyväksyneet päätösluon-
oksen sellaisenaan perusteluineen eikä kukaan jäsenistä olisi esittänyt istunnon järjestämistä.
Ratkaisukokoonpanon puheenjohtaja vahvistaisi muiden jäsenten kannanotot luettuaan omalla
merkinnällään asia joko istunnossa käsiteltäväksi tai yksimielisyyden vallitessa ilman istuntoa
ratkaistavaksi. Tarkoitus on, että jaoston istunnoissa voitaisiin käyttää enemmän aikaa keskus-
telua edellyttävien vaikeampien asioiden ratkaisuun ja samalla voitaisiin nopeuttaa muiden
asioiden käsittelyä. Säännös vastaa oikeudenkäynnistä vakuutus oikeudessa (677/2016) anne-
tun lain 12 §:n 2 momenttia.

Liikennevahinkolautakunnalla on jo aikaisemmin ollut mahdollisuus ratkaista merkitykseltään
vähäinen asia ilman asian käsittelyä jaostossa ja tästä menettelystä säädettäisiin 10 §:ssä. Asi-
an ratkaiseminen jaoston käsittelyssä istuntoa järjestämättä sopisi sellaisten asioiden ratkai-
suun, jotka eivät ole välttämättä ole yksinkertaisia ja siten sovellu ilman jaoston käsittelyä rat-
kaistaviksi, mutta kuitenkin sillä tavoin selviä, että kaikki ratkaisukokoonpanoon kuuluvat jä-
senet voivat olla yksimielisiä ratkaisusta ja sen perusteluista.

Pykälän 2 momentin mukaan yleiskokouksessa olisi käsiteltävä lautakunnan työjärjestystä, ta-
lousarviota, tilinpäätöstä, tilintarkastajien valintaa sekä yleisiä lain soveltamista koskevia suo-
situksia koskevat asiat.

Pykälän 3 momentin mukaan täysistunnossa ratkaistaisiin ensinnäkin asiat, joilla on periaat-
teellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa. Asialla

voisi olla periaatteellista merkitystä, jos siihen esimerkiksi liittyy uusi oikeuskysymys tai uusi lääketieteellinen kannanotto esimerkiksi hyvään hoitokäytäntöön liittyen. Periaatteellisesti tärkeitä voivat olla myös tuomioistuimelle annettavat lausunnot. Lisäksi asia voitaisiin käsitellä täysistunnossa ratkaisukäytännön yhdenmukaistamiseksi. Toiseksi asia voidaan ratkaista täysistunnossa, jos se muusta syystä katsotaan aiheelliseksi. Käsittely täysistunnossa voi olla aiheellista esimerkiksi sillä perusteella, että jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan tai sitä edeltäneiden liikennevahinkolautakunnan tai potilasvahinkolautakunnan aikaisemmasta vakiintuneesta käytännöstä tai muuten vakiintuneista ratkaisu-, tulkinta- tai oikeuskäytännöstä. Asian käsittelemisestä täysistunnossa voisi päättää lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sen mukaan kuin lautakunnan työjärjestyksessä on määrätty. Myös jaosto voisi päättää, että sen käsiteltävänä oleva asia siirrettäisiin täysistunnon ratkaistavaksi.

8 §. *Ratkaisusuositusasian käsittelemättä jättäminen ja asian käsittelyn raukeaminen.* Pykälässä säädettäisiin liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan oikeudesta jättää ratkaisusuositusta koskeva asia tietyissä tilanteissa käsittelemättä. Koska liikennevahinko-osasto on ADR-elin, käsittelemättä jättämisen perusteiden on oltava myös ADR-direktiivin 5 artiklan 4 kohdan mukaan hyväksyttäviä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan lautakunta voisi jättää asian käsittelemättä, jos asian ratkaiseminen edellyttää suullisten todistuskeinojen käyttämistä. Suullisilla todistuskeinoilla tarkoitetaan todistajan kuulemistä vakuutuksen nojalla ja asianosaisen kuulemistä todistelutaroituksessa. Lautakuntakäsittely on kirjallista, eivätkä osapuolet ole istunnoissa läsnä. Lautakunta ei voi itse käyttää suullisia todistuskeinoja, joten todistajien ja asianosaisten kuulemiseen tarvittaisiin virka-apua tuomioistuimelta. Tällainen menettely soveltuu siten huonosti lautakunnan asemaan suosituksia antavana ja siten muutoksenhakujärjestelmän ulkopuolella olevana toimielimenä. Suullista todistelua edellyttävät asiat on siksi syytä käsitellä tuomioistuimessa. Vastaava säännös on myös esimerkiksi laissa kuluttajariitalautakunnasta (8/2007).

Samaan asiaan voi sisältyä riitakysymyksiä, jotka voidaan selvittää ja ratkaista kirjallisen aineiston perusteella ja myös kysymyksiä, jotka edellyttäisivät suullista todistelua. Lautakunta voisi näissä tapauksissa antaa ratkaisusuosituksen selvitetystä seikoista ja jättää ratkaisematta ne kysymykset, joita ei voida luotettavasti selvittää lautakunnan käytettävissä olevin keinoin.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan asia voitaisiin jättää käsittelemättä, jos ratkaisusuosituspyyntö ei ole saapunut laissa säädettyinä määräaikana lautakuntaan. Tällä määräajalla tarkoitetaan esimerkiksi liikennevakuutuslain 65 §:n 1 momenttia, jonka mukaan vahinkoa kärsineellä, vakuutuksenottajalla ja muulla korvaukseen oikeutetulla on korvausasiassa oikeus pyytää lautakunnalta ratkaisusuositusta vuoden kuluessa vakuutusyhtiön päätöksen antamisesta. Vastaava säännös olisi myös potilasvakuutuslain 38 §:n 1 momentti, jossa määräaika on yksi vuosi. Valitusajat erosivat aiemmin toisistaan, sillä potilasvahingoissa valitusaika on aikaisemmin ollut kolme vuotta, kun taas valitusaikaa liikennevahinkolautakuntaan pidennettiin 90 päivästä vuoteen ADR-direktiivin vaatimuksen mukaisesti vuonna 2016. Sen sijaan esimerkiksi vanhentumista koskevat säännökset, joita ei ole otettava huomioon viranpuolesta, eivät ole säännöksiä, joiden perusteella asia voitaisiin jättää käsittelemättä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan asia voitaisiin jättää käsittelemättä, mikäli asia on selvitetty vakuutusyhtiössä tai Potilasvakuutuskeskuksessa puutteellisesti. Tällä tarkoitettaisiin tilanteita, joissa vakuutusyhtiö tai Potilasvakuutuskeskus ei esimerkiksi ole päätöksessään ottanut kantaa johonkin korvauksenhakijan vaatimukseen. Jos kyse on vähäisestä puutteesta, lautakunta voi käsitellä asian ja esimerkiksi pyytää vakuutusyhtiötä tai Potilasvakuutuskeskusta ottamaan kantaa korvauksenhakijan vaatimuksiin tai väitteisiin lautakunnalle antamassaan

vastineessa. Mikäli asia kuitenkin vaatii laajempaa selvitystä, ei käsittely lautakunnassa ole tarkoituksenmukaista ennen kuin asia on vakuutusyhtiössä tai Potilasvakuutuskeskuksessa selvitetty riittävästi. Tällöin lautakunta voisi käsittelemättä jättämistä koskevan päätöksen yhteydessä kehottaa vakuutusyhtiötä tai Potilasvakuutuskeskusta selvittämään asian.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käsittelemättä jättämistä koskevan päätöksen tekemistä. Sen mukaan lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja päätoiminen esittelijä voivat tehdä päätöksen asian käsittelemättä jättämisestä 1 momentissa mainituilla perusteilla, jos he ovat päätöksestä yksimielisiä. Muussa tapauksessa päätös käsittelemättä jättämisestä voidaan tehdä osaston täysistunnossa tai jaostossa. Usein asiasta käy selkeästi ilmi, voidaanko se jättää käsittelemättä. Tällaisissa tapauksissa asiaa ei ole tarkoituksenmukaista viedä jaoston ratkaistavaksi. Epäselvissä tilanteissa päätös käsittelemättä jättämisestä tulee kuitenkin ratkaista jaostossa tai osaston täysistunnossa.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos lautakunta ei ota liikennevakuutusasiaa käsiteltäväkseen, sen on annettava ratkaisusuosituksen pyytäjälle ja tarvittaessa vakuutusyhtiölle perusteltu päätös käsittelemättä jättämisestä viimeistään kolmen viikon kuluttua siitä, kun peruste olla käsittelemättä asiaa ilmeni. Perusteltu päätös tulisi aina antaa ratkaisusuosituksen pyytäjälle ja vakuutusyhtiölle tarvittaessa, käytännössä siis aina silloin, kun asiaa on ehditty käsitellä jo jonkin verran, yhtiö on tiedossa ja siihen on ehditty jo olla asiasta yhteydessä. Jos asia jätetään suoraan käsittelemättä, perustellun päätöksen lähettäminen yhtiölle ei ole välttämättä tarpeen. Säännös vastaa nykyisen liikennevahinkolautakunnasta annetun lain 5 a §:n 2 momenttia, joka lisättiin lakiin ADR-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä. Nyt säännös laajenisi koskemaan kaikkia lautakunnassa käsiteltäviä liikennevakuutusasioita, eikä ainoastaan tapauksia, joissa ratkaisusuositusta on pyytänyt luonnollinen henkilö.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asian käsittelyn raukeamisesta lautakunnassa tilanteissa, joissa hakija peruuttaa tekemänsä hakemuksen.

9 §. Asian muu ratkaiseminen. Pykälässä säädettäisiin liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan, päätoimisen esittelijä ja henkilövahinkoasioissa asian tuntijana toimivan lääkärin tai lautakunnan jäsenenä toimivan lääkärin oikeudesta ratkaista tiettyjä asioita. Edellytyksenä olisi päätöksen yksimielisyys.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan asia voidaan ratkaista pykälän mukaisella kokoonpanolla, mikäli se on ilmeisen perusteeton. Ilmeisen perusteettomia ovat esimerkiksi asiat, joissa korvausta on vaadittu muun lain kuin liikennevahinkoasiassa liikennevakuutuslain tai potilasvahinkoasiassa potilasvahinkolain nojalla taikka vaatimuksena on lakiin perustumaton korvausetuus.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteella asia voidaan ratkaista pykälässä mainitulla kokoonpanolla, jos se on merkitykseltään vähäinen. Merkitykseltään vähäisinä asioina voidaan pitää esimerkiksi taloudelliselta intressiltään hyvin pieniä asioita.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan perusteella asia voidaan ratkaista pykälässä mainitulla kokoonpanolla, jos ratkaisukäytäntö on samankaltaisissa asioissa vakiintunut. Vakiintuneena voidaan tässä tapauksessa pitää tilannetta, jossa samanlaisia asioita tulee lautakunnan käsiteltäväksi paljon ja asian ratkaisevat tosiseikat ovat samanlaisia. Lisäksi tapausten täytyy olla siinä määrin yksinkertaisia ja selviä, etteivät tapauskohtaiset erot voi olennaisesti vaikuttaa ratkaisuun. Se, että henkilövahingoissa on enemmän yksilökohtaisia eroja, on otettava säännöstä sovellettaessa huomioon.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan perusteella asia voidaan ratkaista pykälässä mainitulla kokoonpanolla, jos sama asia on jo käsitelty osaston täysistunnossa tai jaostossa. Tällainen tilanne voi olla käsillä esimerkiksi silloin, kun vakuutusyhtiöllä on ollut velvollisuus pyytää lautakunnalta ratkaisusuositusta ennen päätöksensä antamista ja myöhemmin vahinkoa kärsinyt pyytää ratkaisusuositusta samasta asiasta. Mikäli myöhempi ratkaisusuosituspyyntö kuitenkin eroaa esimerkiksi perusteeltaan tai määrältään jo käsitellystä asiasta ja annetusta ratkaisusuosituksesta, tulee asia käsitellä normaaliin tapaan jaostossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeus 1 momentissa tarkoitettujen asioiden ratkaisukokoonpanoon. Mikäli asian käsitteleminen riippuu olennaisesti muusta kuin lääketieteellisestä kysymyksestä, puheenjohtajalla tai varapuheenjohtajalla ja päätoimisella esittelijällä olisi yhdessä oikeus ratkaista asia. Tällöinkin päätöksenteon edellytyksenä olisi puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja esittelijän yksimielisyys ratkaisusta.

10 §. Ratkaisusuosituspyynnön käsittely ja ratkaisusuosituksen antaminen eräissä liikennevahinkoasioissa. Pykälässä säädetään asian käsittelystä ja ratkaisusuosituksen antamisesta silloin, kun vakuutuksenottaja, vahinkoa kärsinyt tai muu korvaukseen oikeutettu luonnollinen henkilö on pyytänyt lautakunnalta ratkaisusuositusta liikennevakuutusyhtiön päätöksestä. Pykälä perustuu ADR-direktiiviin ja se vastaa voimassa olevan liikennevahinkolautakunnasta annetun lain 5 a §:ää ja 6 §:n 2 momenttia. Pykälä koskee vain liikennevahinkoasioissa annettavia ratkaisuja, koska direktiivi, johon pykälä perustuu, koskee sellaisia kuluttajariitojen ratkaisua, jotka koskevat elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisestä sopimuksesta johtuvia velvoitteita. Säännöksen soveltamisalan rajaamista direktiivin mukaiseksi ei kuitenkaan ole pidetty tarkoituksenmukaisena liikennevahinkoasioiden osalta. Ratkaisusuosituspyynnön liikennevahinkolautakunnalle voi vakuutuksenottajana olevan kuluttajan lisäksi tehdä myös vahinkoa kärsinyt tai muu korvaukseen oikeutettu, esimerkiksi liikennevahingossa menehtyneen henkilön puoliso tai lapsi. Ei ole perusteltua asettaa ratkaisusuosituksen pyytäjiä eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, käsitelläänkö asia henkilön oman vai jonkin muun tahon ottaman liikennevakuutuksen perusteella. Koska potilasvakuutukset eivät koskaan ole kuluttajien ottamia, direktiivi ei sovellu niitä koskevien riitojen ratkaisuun ja ne on jätetty myös direktiivin implementoinnissa ulkopuolelle. Direktiivistä seuraavia käsittelyyn liittyviä velvoitteita, kuten ilmoitusten lähettämistä ratkaisusuositusta pyytäneelle ja määräaikoja, ei ole tarpeellista laajentaa kansallisella lisäsääntelyllä koskemaan potilasvahinkoasioiden käsittelyä. Lainsäädäntö ei myöskään estä sitä, että myös potilasvakuutusosastolla otetaan käyttöön samanlaisia menetelyitä, joita liikennevakuutusosastolla sovelletaan lakiin perustuen.

Pykälän 1 momentissa säädetään lautakunnan velvollisuudesta ilmoittaa asianosaisille viipymättä siitä, että se on saanut kaiken asian ratkaisemiseksi tarvittavan aineiston.

Pykälän 2 momentissa säädetään lautakunnan velvollisuudesta antaa ratkaisu määräajassa selaisessa liikennevahinkoasiassa, jossa ratkaisusuositusta on pyytänyt luonnollinen henkilö. Perusteltu ratkaisusuositus on annettava kirjallisena viimeistään 90 päivän kuluttua siitä, kun lautakunnan käytettävissä on ollut kaikki ratkaisusuosituksen antamiseksi tarpeellinen aineisto. Erittäin monimutkaisessa asiassa lautakunta voi harkintansa mukaan pidentää 90 päivän määräaika. Asianosaisille on tällöin ilmoitettava määräajan pidentämisestä sekä ratkaisusuosituksen antamisen arvioidusta ajankohdasta.

11 §. Päätöksen luonne. Pykälässä säädettäisiin lautakunnan ratkaisun suositusluonteesta ja mahdollisuudesta viedä lautakunnassa ratkaistu asia tuomioistuimeen. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että lautakunnan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen, eikä sillä ole tuomion oikeusvaikutuksia. Pykälä vastaa tältä osin kuluttajariitalautakunnasta annetun lain (8/2007) 20 §:ää. Pykälässä käytetään termiä ”pätös”, jolla viitataan sekä ratkaisusuosituksiin, käsitte-

lemättä jättämistä koskeviin päätöksiin ja tuomioistuimille annettaviin lausuntoihin. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositukset ovat luonteeltaan samanlaisia kuin esimerkiksi kuluttajariitalautakunnan ratkaisut.

Pykälän 2 momentti on uusi, ja se on lisätty lakiin selvyyden vuoksi. Lautakunnan käsittelemät liikenne- ja potilasvahinkoasiat eivät ole hallintoasioita vaan yksityisoikeudellisia riita-asioita, jotka kuuluvat yleisen tuomioistuimen toimivaltaan. Koska lautakunnan ratkaisut eivät ole täytäntöönpanokelpoisia vaan suosituksia, niillä ei ole tuomion oikeusvaikutuksia eivätkä ne ole hallintolain perusteella valituskelpoisia. Asiaratkaisun sisältävän päätöksen lisäksi muutoksenhakukelvottomuus koskee myös päätöstä, jolla asia on jätetty ratkaisematta tai käsittelemättä. Lautakunnan käsittelemä tai siellä vireillä oleva vakuutuslaitoksen päätös voidaan sitten saattaa tavanomaiseen tapaan yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että ilmoittaessaan ratkaisusta osapuolille lautakunnan on samalla mainittava, että ratkaisut ovat suosituksia. Näin varmistetaan, että molemmat osapuolet ovat tietoisia ratkaisun luonteesta.

12 §. Päätöksessä olevan virheen korjaaminen. Pykälän säännökset päätöksessä olevan asiavirheen ja kirjoitusvirheen korjaamisesta rakentuisivat samoille periaatteille kuin hallintolain 8 luvun säännökset, mutta lautakunnassa käsiteltävien asioiden ja lautakunnan päätösten luonteen vuoksi olisi tarpeen säätää korjaamisesta erikseen ja joiltakin osin hallintolaista poikkeavasti. Säännös on uusi ja se vastaa kuluttajariitalautakunnasta annetun lain 21 §:ää. Säännös on tarpeen selkeyttämään käytäntöä sekä lisäämään oikeusvarmuutta. Pykälässä käytetään termiä ”pätös”, jolla viitataan sekä ratkaisusuosituksiin, käsittelemättä jättämistä koskeviin päätöksiin ja tuomioistuimille annettaviin lausuntoihin.

Pykälän 1 momentin mukaan lautakunnassa ratkaistu asia voitaisiin käsitellä uudelleen, jos lautakunnan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe. Lautakunnalla ei olisi momentin mukaan velvollisuutta korjata asiavirhettä. Korjaamistarvetta harkittaessa voitaisiin ottaa huomioon virheen merkitys kummankin asianosaisen kannalta sekä se, onko virhe aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Hallintolain 50 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisissa tilanteissa ensisijaisesti vakuutuslaitoksella, Liikennevakuutuskeskuksella ja Potilasvakuutuskeskuksella on velvollisuus käsitellä asia uudelleen uuden selvityksen perusteella. Mikäli vakuutuslaitos, Liikennevakuutuskeskus tai Potilasvakuutuskeskus ei tästä huolimatta kuitenkaan käsitelisi asiaa uudelleen, voisi lautakunta tällaisessa tapauksessa korjata virheen ratkaisemalla ratkaisuosituksensa ja lausuntoa koskevan asian uudelleen.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun asiavirheen korjaaminen ei edellyttäisi asianosaisten suostumusta. Asianosaisille olisi kuitenkin ilmoitettava päätöksessä olevasta virheestä ja siitä, että asia aiotaan ratkaista uudelleen. Säännös poikkeaa hallintolain 50 §:n 2 momentista, jonka mukaan virheen korjaaminen edellyttää asianosaisen suostumusta, jos päätös korjataan asianosaisen vahingoksi. Hallintolain mukaan suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos virhe on ilmeinen ja se on johtunut asianosaisen omasta menettelystä. Koska lautakunnan ratkaisusuositukset eivät ole sitovia vaan suosituksia, ei lautakunnan virheellinen ratkaisu tuo asianosaiselle uusia oikeuksia tai velvollisuuksia. Sen sijaan on todennäköistä, että asianosaiset jättäisivät vain noudattamatta lautakunnan virheellistä ratkaisusuositusta. Tästä johtuen asiavirheen korjaamista ilman asianosaisen suostumusta voidaan pitää perusteltuna. On jopa todennäköistä, että asianosainen hyötyy huomattavasti enemmän virheettömästä ratkaisusuosituksesta, vaikka se korjattaisiin hänen vahingokseen. Asiavirheettömän ratkaisusuosituksen pohjalta asianosaiset voivat esimerkiksi luotettavammin arvioida, kannattaako korvausvaatimuksista nostaa kannetta käräjäoikeudessa. Ratkaisusuosituksen korjaaminen ei siis vastaa ti-

lannetta, jolla viranomaisen hallintopäätös korjataan. Säännös vastaa myös kuluttajariitalautakunnasta annetun lain 21 pykälän 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan lautakunnan olisi lisäksi korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe tai muu niihin verrattava selvä virhe. Momentissa tarkoitettun virheen korjaaminen olisi siis lautakunnan velvollisuus eikä siinä olisi harkinnanvaraa. Virhettä ei kuitenkaan tarvitsisi korjata, jos päätöksen antamisesta olisi kulunut yli kaksi vuotta. Vastaava aikaraja hallintolain 52 §:n 1 momentissa on viisi vuotta. Kahden vuoden korjaamisajan voidaan arvioida riittäväksi suositusluonteisille lautakunnan päätöksille kuluttajariitalautakuntaa koskevan lain 21 §:n 3 momentin säännöstä vastaavasti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kokoonpanosta, jossa virheen korjaamisesta päätetään. Pääsääntöisesti virheen korjaamisesta päätettäisiin kokoonpanoltaan sitä vastaavassa täysistunnossa tai jaostossa, jossa virheellinen päätös on tehty. Poikkeuksen tästä muodostavat tilanteet, joissa asia on ratkaistu 9 §:n nojalla kevennetyllä menettelyllä. Tällöin virheen korjaamisesta päättäisi puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään. Vastaava kokoonpano ei tarkoita, että samojen virheellisen päätöksen tekemiseen osallistuvien jäsenten olisi päätettävä myös virheen korjaamisesta, vaan virheen korjaamisesta päätävällä kokoonpanolla on oltava vastaava asiantuntemus kuin virheellisen päätöksen tehneellä kokoonpanolla.

13 §. Toiminnan rahoitus. Pykälän 1 momentin mukaan lautakunnan toiminta rahoitettaisiin Liikennevakuutuskeskuksesta ja Potilasvakuutuskeskuksesta perittävillä maksuilla. Liikennevahinkoasioiden osalta kustannuksista vastaisi Liikennevakuutuskeskus ja potilasvahinkoasioiden osalta Potilasvakuutuskeskus. Perittävät maksut vastaisivat niitä kustannuksia, jotka lautakunnalle aiheutuvat sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta. Tällaisia kustannuksia olisivat esimerkiksi lautakunnan asiantuntijoiden, lausunnonantajien, sihteerien ja toimistohenkilöstön palkkiot ja palkat. Yhteiset kulut, joita ei voida kohdistaa potilasvahinkoasioista tai liikennevahinkoasioista johtuviksi, jaettaisiin samassa suhteessa, kuin lautakunnan välittömät molemmille vakuutuslajeille kohdistettavat kulut jakautuvat. Lautakunnan olisi järjestettävä toimintansa niin, että se riittävällä tarkkuudella pystyy jakamaan kulunsa potilas- ja liikennevakuutusasioista johtuviksi.

Potilasvakuutuskeskuksen kustannusten jakamisesta potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden kesken säädettäisiin Potilasvakuutuskeskuksesta annetussa laissa ja vastaavasti kustannusten jakautumisesta liikennevakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden ja Valtionkonttorin välillä säädetään Liikennevakuutuskeskuksesta annetussa laissa. Käytännössä tämä vastaa potilasvakuutuksen osalta nykytilaa, sillä nykyisin potilasvahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset jaetaan potilasvakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden kesken samassa suhteessa kuin ne osallistuvat Potilasvakuutuskeskuksen kustannusten maksamiseen. Jatkossa rahoitus kulkisi Potilasvakuutuskeskuksen kautta. Myös liikennevahinkolautakunnan rahoitus on toiminut samoin periaattein liikennevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden ja Valtiokonttorin kesken. Jatkossa rahoitus kulkisi kuitenkin liikennevakuutuksenkin osalta Liikennevakuutuskeskuksen kautta.

Pykälän 2 momentin mukaan Finanssivalvonta vahvistaisi vuosittain lautakunnan talousarvion lautakunnan tekemän esityksen perusteella. Erityisestä syystä Finanssivalvonta voisi vahvistaa myös tilikauden aikana lisätalousarvion. Säännös vastaa nykytilaa.

Pykälän 3 momentin mukaan Finanssivalvonta vahvistaisi Potilasvakuutuskeskuksesta ja Liikennevakuutuskeskuksesta perittävien maksujen suuruuden.

Pykälän 4 momentin mukaan maksun perimisestä ja tilittämisestä lautakunnalle voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia sääntöjä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

14 §. Kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus. Pykälässä säädettäisiin selvyyden vuoksi, että lautakunnan kirjanpito, tilinpäätös sekä toiminta kertomus on laadittava kirjanpitolain (336/1997) mukaisesti. Myös kirjanpitolain nojalla annettua kirjanpitoasetusta (1339/1997) tulee noudattaa. Koska kirjanpitolain mukaan toimintakertomus ei ole osa tilinpäätöstä, pykälässä säädettäisiin myös toimintakertomuksen laatimisesta kirjanpitolain ja sen nojalla annetun kirjanpitoasetuksen mukaan.

15 §. Tilintarkastus. Pykälän 1 momentin mukaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalla olisi oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu HT-tilintarkastaja sekä varatilintarkastaja. Tilintarkastaja ja varatilintarkastaja valittaisiin kalenterivuodeksi kerrallaan. Tilintarkastajan olisi annettava lautakunnalle tilintarkastuskertomus huhtikuun loppuun mennessä.

Pykälän 2 momentin mukaan lautakunnan olisi toimitettava tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus Finanssivalvonnalle tilikauden päättymistä seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

16 §. Oikeus saada tietoja. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa lainsäädäntöä tarkemmin lautakunnan oikeudesta saada pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä tietoja. Lautakunnan oikeus käsitellä tietoja perustuu edellä kuvatusti tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan, tietosuojalakiin ja ehdotetun lain 18 §:ään.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin lautakunnan oikeudesta saada tietoja lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) sovelletaan. Sekä liikenne- että potilasvahinkojen korvaustoiminnassa tarvitaan tietoja esimerkiksi verottajalta. Tietojensaantioikeus koskisi julkisuuslain 4 §:n 2 momentin nojalla viranomaisten lisäksi kaikkia julkista tehtävää hoitavia tahoja, kuten esimerkiksi Eläketurvakeskusta. Tiedonsaantioikeus koskisi julkisuuslain 5 §:n nojalla myös edellä mainittujen tahojen toimeksiannosta tehtäviä suorittavia tahoja, kuten esimerkiksi Vakuutuskuntoutus VKK ry:tä. Tietoja muiden vakuutuslaitosten maksamista korvauksista tarvitaan esimerkiksi yhteensovitustilanteissa liikennevakuutuksen ja työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen välillä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan lautakunnalla olisi oikeus saada myös vahinkoa kärsineen työnantajalta tiedot työntekijän työstä, työnantajan hänelle maksamista vastikkeista ja niiden perusteista. Lisäksi lautakunnalla olisi oikeus saada työnantajalta muita tietoja, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan korvausasian ratkaisemista varten.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin lautakunnan oikeudesta saada tietoja lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä vahinkoa kärsineen kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä. Lisäksi oikeus tiedonsaantiin olisi sosiaalipalveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta. Lautakunnan tiedonsaantioikeus koskisi kohdassa lueteltujen tahojen laatimia lausuntoja ja muita tietoja potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä, hoidosta ja kuntoutuksesta.

Pykälän 2 momentin säännös olisi uusi. Sen mukaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan oikeus saada 1 kohdassa mainittuja tietoja edellyttäisi sitä, että tiedot olisivat välttämättömiä käsillä olevan korvausasian ratkaisemiseksi. Tiedonsaantioikeus kohdistuisi voimassa olevasta

laista poiketen välttämättömiin tietoihin, sillä lautakunnan tarvitsemia tietoja ei voida täsmentää tyhjentävästi, kuten tarpeellisten tietojen kohdalla olisi perustuslakivaliokunnan lausuntojen (PeVL 14/2002 vp, PeVL 30/2005) edellyttämällä tavalla voitava tehdä. Säännös vastaa liikennevakuutuslaissa olevaa vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeutta sekä potilasvahinkolaissa olevaa Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeutta.

Pykälän 3 momentin mukaan lautakunnalla olisi velvollisuus maksaa 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta kuluja vastaava kohtuullinen korvaus. Säännös ei kuitenkaan koskisi tietoja, jotka saataisiin siltä, terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavalta, jonka antamaa hoitoa potilasvahinkoasia koskisi. Lautakunnan pyytämistä lausunnoista olisi lausunnonantajalla oikeus saada lisäksi kohtuullinen palkkio.

17 §. Salassapitovelvollisuus ja oikeus tietojen luovuttamiseen. Pykälässä säädettäisiin lautakunnan jäsenten sekä sen palveluksessa toimivien henkilöiden ja toimeksiannon saaneiden asiantuntijoiden salassapitovelvollisuudesta. Salassapitovelvollisuudesta, salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamisesta ja salassapitovelvollisuuden rikkomisesta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä vakuutusyhtiölain (521/2008) 30 luvun 1, 3 ja 4 §:ssä säädetään vakuutusyhtiöistä. Säännös on tarpeen, sillä vakuutusyhtiölaissa säädetään vain vakuutusyhtiöiden salassapitovelvollisuudesta, joten lautakunta ei kuulu sen soveltamisalaan. Pykälä vastaa voimassaolevan potilasvahinkolain 13 §:ää ja liikennevahinkolautakunnasta annetun lain 10 §:ää.

18 §. Lautakunnan oikeus saada virka-apua potilasvahinko-asiassa. Pykälässä säädettäisiin Valtion lupa ja valvontaviraston velvollisuudesta antaa lautakunnalle virka-apua potilasvahinkoasiassa 16 §:ssä tarkoitetun tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi. Oikeus saada virka-apua koskisi vain virka-apua tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi, koska muunlaiseen virka-apuun ei ole tarvetta. Virka-avulla tarkoitettaisiin siten apua selvitysten saamiseen eri hoitopaikoista. Säännös on tarpeen, koska joistakin hoitopaikoista lautakunta ei aina saa terveydentilaa koskevia tietoja lainkaan esimerkiksi ammatinharjoittajan välinpitämättömyyden vuoksi. Kun käytettävissä ei ole sairauskertomustietoja, joita ammatinharjoittaja on velvollinen laatimaan ja säilyttämään, ei potilasvahinkoasian ratkaiseminen kirjallisessa menettelyssä onnistu. Terveydenhuollon ammattihenkilöitä valvova viranomainen voi viime kädessä käydä hakemassa tarvittavat asiakirjat, jotta potilaan korvausasia voidaan tutkia. Pykälä vastaa potilasvahinkolain nykyisen 11 a §:n 4 momentissa olevaa säännöstä.

19 §. Virkavastuu. Pykälässä säädettäisiin virkavastuusta. Pykälän mukaan lautakunnan jäsenet, esittelijät, asiantuntijat sekä muut lautakunnan asioita käsittelevät toimisivat rikosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan lautakunnan tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi. Muutoin säännös vastaa nykytilaa.

20 §. Valvonta. Pykälässä säädettäisiin Finanssivalvonnasta annettua lakia täydentävästi Finanssivalvonnan velvollisuudesta valvoa Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan rahoituksessa ja sen toiminnassa muutoin noudatettavia menettelytapoja. Näitä olivat 14 ja 15 §:ssä mainitut talouden valvontaan liittyvät tehtävät sekä hallintojärjestelmän valvonta. Lisäksi Finanssivalvonta valvoisi sitä, että lautakunta noudattaa tämän lain säännöksiä ja hallintolakia. Finanssivalvonta ei sen sijaan valvo lautakunnan lausuntojen ja ratkaisusuositusten lainmukaisuutta.

21 §. Tarkemmat säännökset. Pykälän 1 momentissa olisi asetuksenantovaltuus, jonka mukaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan organisaatiosta, hallinnosta ja hallintoasian ratkaisemisesta, puheenjohtajan tehtävistä sekä lautakunnan toiminnasta tiedottamisesta säädettäisiin

tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Asetuksessa olisi tarkoitus säätää samoista asioista kuin voimassaolevassa valtioneuvoston asetuksessa potilasvahinkolautakunnasta (673/2000). Asetuksessa säädettäisiin muun muassa siitä, miten osastot toimivat jaostoihin jakautuneena sekä täysistunnon oikeudesta nimetä pysyviksi asiantuntijoiksi sellaisia tehtävään suostumuksensa antaneita henkilöitä, jotka edustavat asioiden ratkaisemisen kannalta merkityksellistä lääketieteellistä tai muuta asiantuntemusta. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin lautakunnan hallinnon hoitamisesta, kuten hallintojaostosta ja nimenkirjoitusoikeudesta.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että työskentelyn järjestämisestä lautakunnassa määrättäisiin tarkemmin yleiskokouksen vahvistamassa lautakunnan työjärjestyksessä.

22 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältäisi lain voimaantuloajan. Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin liikennevahinkolautakunnasta annetun lain (441/2002) kumoamisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan toiminnan lakkaamisesta tämän lain voimaan tullessa.

Pykälän 4 momentin mukaan, mitä muualla säädetään liikennevahinkolautakunnasta tai potilasvahinkolautakunnasta, koskisi tämän lain voimaan tultua liikenne- ja potilasvahinkolautakuntaa.

Pykälän 5 momentin mukaan tämän lain voimaan tullessa liikennevahinkolautakunnassa ja potilasvahinkolautakunnassa vireillä olevat asiat siirtyisivät käsiteltäväksi ja ratkaistaviksi liikenne- ja potilasvahinkolautakuntaan ja ne käsiteltäisiin tämän lain säännösten sekä liikennevakuutuslain ja potilasvakuutuslain tämän lain voimaan tullessa voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien, varapuheenjohtajien sekä muiden jäsenten ja varajäsenten toimikauden päättymisestä tämän lain voimaan tullessa.

1.2 Liikennevakuutuslaki

14 §. Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti. Jos vakuutuksenottaja on tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt vakuutussopimuslain (543/1994) 22 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden ja vakuutusyhtiö olisi oikean tiedon saatuaan antanut vakuutuksen korkeampaa maksua vastaan, vakuutusyhtiöllä on pykälän mukaan siitä tiedon saatuaan oikeus periä korkeampi vakuutusmaksu takautuvasti. Vakuutusmaksun voisi luonnollisesti periä vain laiminlyönnin ajalta. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa todettaisiin lisäksi, että maksua ei kuitenkaan voitaisi periä pitemmältä ajalta kuin kuluvalta kalenterivuodelta ja viideltä viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta. Tämä olisi yhdenmukaista ja linjassa vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevien seuraamusten kanssa.

15 §. Vaaran lisääntymisestä ilmoittamisen laiminlyönti. Pykälässä todetaan, että vakuutusyhtiö voi oikean tiedon saatuaan periä korkeampaa vakuutusmaksua takautuvasti vaaran lisääntymisen ajalta. Pykälään lisättäisiin 14 §:ää vastaavasti, että vakuutusmaksua ei voisi kuitenkaan periä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin kuluvalta vuodelta ja viideltä viimeksi kuluneelta vuodelta.

21 §. *Vahinkohistoriatietojen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön.* Kun ajoneuvon omistaja tai haltija vaihtaa vakuutusyhtiötä, vakuutus ei siirry toiseen yhtiöön, vaan ainoastaan tieto vahinkohistoriasta. Uusi vakuutusyhtiö tekee asiakkaan kanssa uuden vakuutus sopimuksen. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi tältä osin.

29 §. *Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen.* Vakuuttamisvelvollisella olisi muutoksenhakuoikeus Valtiokonttorin vakuutusmaksua vastaavaa maksua ja laiminlyöntimaksua koskevaan päätökseen. Valitus tehtäisiin hallinto-oikeudelle. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin lisäys, jonka mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntäisi valitusluvan.

Laiminlyöntimaksu ja vakuutusmaksua vastaava maksu maksetaan 4 momentin mukaan Liikennevakuutuskeskukselle, joka siten toimeenpanee Valtiokonttorin päätöksen asiassa ja huolehtii maksujen laskutuksesta ja perinnästä. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että perintä voisi tapahtua vasta sen jälkeen, kun Valtiokonttorin päätös maksujen perimisestä on tullut lainvoimaiseksi. Näin ollen Liikennevakuutuskeskuksen lähettämän laskun eräpäivä voisi olla aikaisintaan se päivä, jolloin Valtiokonttorin päätös tulee lainvoimaiseksi. Päätös tulee lainvoimaiseksi 30 päivän kuluttua siitä, kun asianosainen sai tiedon päätöksestä, jollei siihen haeta muutosta valittamalla. Päätöksen tiedoksiantoon sovellettaisiin hallintolain 59 §:ää, mikä tarkoittaa, että jollei muuta ole näytetty, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä 7 päivän kuluttua päätöksen poistamisesta.

32 § *Korvausvastuu liikennevahingosta.* Pykälän 3 momentissa luetellaan ne vakuutusyhtiöitä koskevat säännökset, joita sovelletaan myös Valtiokonttoriin. Luettelosta puuttuu liikennevakuutuslain 88 §:n 1 momentti. Koska takautumisoikeus kuitenkin koskee Valtiokonttoria, tulisi myös mainitun tietojen luovuttamissäännöksen soveltua Valtiokonttoriin. Näin ollen 32 §:n 3 momentin listaan Valtiokonttoriin sovellettavista säännöksistä ehdotetaan lisättäväksi 88 §:n 1 momentti.

34 §. *Henkilövahingon korvaaminen.* Pykälän 3 momentin mukaan ansionmenetyksen tai eläituksen menetyksen johdosta suoritettavan jatkuvan korvauksen sijasta voidaan maksaa kertakaikkista pääoma-arvoa vastaava korvaus vain erityisen painavasta syystä.

Voimassaolevan 34 pykälän 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään henkilövahingon johdosta suoritettavan jatkuvan korvauksen sijasta maksettavan kertakaikkisen korvauksen laskemisperusteista. Pykälässä ei säädetä siitä, mitä seikkoja kertakaikkisen korvauksen laskemisperusteita määrittäessä pitäisi ottaa huomioon. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi niin, että pykälän 4 momentissa säädettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 87 §:ää vastaavasti niistä seikoista, jotka kertakaikkisen korvauksen laskemisperusteita määrittäessä pitäisi ottaa huomioon. Kun pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi.

Pykälään lisättävän 4 momentin mukaan kertakaikkinen korvaus laskettaisiin jatkuvan korvauksen pääoma-arvoa vastaavaksi määräksi ottaen huomion vahinkoa kärsineen tilastollisin perustein arvioitu odotettavissa oleva elinaika liikennevahingon sattumisajankohtana. Jos jatkuvana maksettava korvaus vaihdetaan myöhemmin kertasuorituksiksi, otettaisiin vahinkoa kärsineen arvioitu keskimääräinen jäljellä oleva elinikä huomioon ajankohtana, jolloin jatkuvana maksettu korvaus vaihdetaan kertakaikkisena maksettavaksi. Pääoma-arvon laskentaperusteena käytettäisiin julkisten tilastojen perusteella tehtyä arviota Suomessa asuvien henkilöiden odotettavissa olevasta elinajasta kussakin ikä- ja syntymävuosiluokassa. Täten ihmisten elinikässä mahdollisesti tapahtuva kehitys voidaan ottaa huomioon jäljellä olevaa elinaikaa arvioi-

taessa. Korkokantana pääoma-arvojen laskennassa käytettäisiin arviota tulevasta pidemmän aikavälin riskittömästä korosta.

42 §. Eräiden työsuoritusten aikana sattuneet vahingot. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan liikennevahinkoa ei korvata, kun se on aiheutunut kuormauksen, kuorman purkamisen tai muun työsuorituksen aikana tämän ajoneuvon ollessa liikkumattomana ajoneuvon omistajalle, kuljettajalle tai muulle henkilölle, joka suorittaa tässä tarkoitettua työtä. Ennen 1.1.2017 voimassa olleen liikennevakuutuslain 3 a §:ssä todettiin, mitä tässä laissa säädetään moottoriajoneuvon omistajasta, koskee myös toisen pysyvään hallintaan luovutetun moottoriajoneuvon haltijaa. Nykyiseen liikennevakuutuslakiin kyseistä säännöstä ei otettu, vaan ajoneuvon haltija mainitaan erikseen silloin, kun kyisen säännöksen on tarkoitus koskea omistajan lisäksi myös haltijaa. Koska voimassaolevaa oikeustilaa ei ollut tarkoitus muuttaa, ehdotetaan pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettavaksi siten, että siinä mainitaan omistajan ja kuljettajan lisäksi myös haltija.

48 §. Alkoholin tai muun huumaavan aineen käytön vaikutus korvaukseen. Pykälässä säädetään ajoneuvon kuljettajan veren alkoholipitoisuuden tai muun huumaavan aineen vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada korvausta liikennevakuutuksesta. Sekä 1 että 2 momenteissa säädetään myös niistä tilanteista, joissa kysymys alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksesta. Molempia momenteja ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että kysymys on yksiselitteisestä alkoholin ja yhden tai useamman muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksesta, eikä muiden huumaavien aineiden kuin alkoholin yhteisvaikutuksesta.

50 §. Syyntakeettomuus ja pakkotila. Pykälässä säädetään tilanteista, joissa henkilövahingon kärsinyt on ollut syyntakeeton tai pakkotilassa. Pykälän sanamuodon mukaan huomiota olisi kiinnitettävä vahingon aiheuttaneen henkilön ikään, mielentilaan ja muihin olosuhteisiin vahingon syntyhetkellä. Joissain tapauksissa vahingon seuraus saattaa kuitenkin ilmetä vasta huomattavasti vahingon aiheuttamisajankohdan jälkeen. Tästä johtuen selkeämpää on, että syyntakeettomuutta ja pakkotilaa arvioitaisiin vahingon syntyhetken sijaan vakuutustapahtuman aiheuttamishetkellä, kuten vakuutus sopimuslaissa. Sen varmistamiseksi, ettei lain tulkinta aiheuta epäselvyyksiä, pykälän sanamuotoa ehdotetaan korjattavaksi tältä osin vakuutus sopimuslakia vastaavaksi.

64 §. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta. Pykälään tehtäisiin lautakunnan uuden nimen vaatimat muutokset.

65 §. Oikeus pyytää ratkaisusuositusta ja lausuntoa liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta. Pykälän 1 ja 2 momenttiin tehtäisiin lautakunnan uuden nimen vaatimat muutokset. Lisäksi 1 momenttia muutettaisiin niin, että ”lausunnon” sijaan käytettäisiin termiä ”ratkaisusuositus”, joka on nykyään käytetty ja täsmällisempi ilmaus. Ratkaisusuosituksella viitataan asian ratkaisuun, joka ratkaistaan vakuutusyhtiön tai vahingonkärsineen pyynnöstä. Lausunnolla taas viitataan vain tuomioistuimen pyynnöstä annettuun asian ratkaisuun. Tästä johtuen myös 3 momenttia muutettaisiin niin, että pykälässä todettaisiin, että vakuutusyhtiö voi pyytää lautakunnalta ratkaisusuosituksen ja tuomioistuin lausunnon korvausasian ollessa niiden käsiteltävänä.

66 §. Velvollisuus pyytää ratkaisusuositusta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta. Pykälän otsikkoon ja 1 momenttiin tehtäisiin lautakunnan uuden nimen vaatima muutos ja muutettaisiin sekä 1 että 2 momentissa termi ”lausunto” 65 §:ää vastaavalla tavalla ”ratkaisusuositukseksi”.

67 §. Korvauksen viivästyminen. Pykälässä säädetään liikennevakuutuskorvauksen viivästymisestä maksettavasta viivästyskorotuksesta ja viivästyskorosta. Pykälän 2 momentin ensimmäi-

sen virkkeen sanamuotoa on mahdollista tulkita niin, että jos korvaus viivästyy, viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa olisi maksettava jo viimeiseltä 62 §:n tai 70 §:n mukaiseen määräaikaan sisältyvältä päivältä. Epäselvyyksien välttämiseksi virkettä ehdotetaan muutettavaksi niin, että viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on maksettava siitä seuraavasta päivästä lukien, kun vakuutusyhtiön olisi 62 §:n ja 70 §:n mukaan viimeistään tullut suorittaa korvaus. Pykälään tehtäisiin lisäksi lautakunnan uuden nimen vaatimat muutokset.

79 §. Kanneaika. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin lautakunnan uuden nimen vaatima muutos.

80 §. Korvausasian käsittely tuomioistuimessa. Pykälässä säädetään korvausasioiden käsittelystä tuomioistuimessa silloin, kun vaatimus perustuu liikennevakuutuslakiin tai muuhun lakiin. Sen tarkoitus on varmistaa, että korvauksen sisältö liikennevahingoissa ei riippuisi siitä, ratkaistaanko korvausasia erillisenä riita-asiana liikennevakuutuslain nojalla vai rikosjutun yhteydessä tai siitä, keneltä korvausta vaaditaan. Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeessä todetaan, että jos korvausta vaaditaan tuomioistuimessa liikennevahingosta ajoneuvon omistajalta, haltijalta, kuljettajalta tai matkustajalta muun kuin tämän lain nojalla, korvaus on tuomitettava tämän lain mukaisesti ja siitä riippumatta, onko hänellä vahinkoa kärsineeltä myös saaminen. Nykyistä sanamuotoa on mahdollista tulkita myös siten, että se estäisi korvauksen vaatimisen sellaisestakin liikennevahingosta, joka ei liikennevakuutuslain mukaan ole korvattava. Tällainen vahinko voi esimerkiksi olla liikennevahingon aiheuttaneelle ajoneuvolle aiheutunut esinevahinko. Säännöksen tarkoitus ei ole estää esimerkiksi ajoneuvon omistajaa vaatimasta sitä kuljettaneelta henkilöltä korvausta tällaisesta vahingosta. Selvyyden vuoksi pykälän ensimmäistä virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että liikennevahinko täsmennettäisiin liikennevakuutuksesta korvattavaksi vahingoksi. Sanamuoto vastaisi näin ennen 1.1.2017 voimassa ollutta liikennevakuutuslakia.

82 §. Vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus. Pykälässä säädetään vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeudesta. Pykälän 1 momentin ensimmäisen kohdan mukaan vakuutusyhtiöllä on oikeus saada tietoja lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot vahinkoa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista sekä muista näihin verrattavista seikoista. Säännöstä on joissain tapauksissa tulkittu siten, että vakuutusyhtiöllä olisi oikeus saada tietoja vain työsuhteeseen, yrittäjätyöhön, etuuksiin tai ansioihin verrattavista seikoista. Tarkoituksena kuitenkin olisi, että vakuutusyhtiöllä olisi oikeus saada tietoja myös muista korvausvastuuseen vaikuttavista seikoista, kuten esimerkiksi poliisin esitutkintapöytäkirjasta tai etuus päätöksen perusteena käytetystä lääketieteellisestä selvityksestä. Tästä johtuen säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että vakuutusyhtiöllä olisi sen mukaan oikeus saada tieto myös muista korvausvastuun ratkaisemista varten välttämättömistä seikoista.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan vakuutusyhtiöllä olisi oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu. Ehdotetulla työtapaturma- ja ammattitautilain 252 §:n 3 momenttia vastaavalla säännöksellä varmistettaisiin vakuutusyhtiön mahdollisuus saada lain toimeenpanon vuoksi välttämättömät työntekijää koskevat tiedot työansioista Verohallinnolta ennen kuin työntekijän ansioita koskeva verotus on vahvistettu. Verotuksen vahvistamisen odottaminen johtaisi kohtuuttomaan viivytykseen vahinkoa kärsineen toimeentulon kannalta tärkeissä ansionmenetyskorvausasioissa.

87 §. Liikennevakuutuskeskuksen muut tehtävät. Pykälässä säädetään Liikennevakuutuskeskuksen tehtävistä siltä osin kuin niistä ei ole säädetty aiemmin tässä laissa. Pykälän 1 momentin mukaan Liikennevakuutuskeskus toimii vakuutusyhtiöiden kansallisena toimistona. Pykä-

län ehdotetaan lisättäväksi ennen 1.1.2017 voimassa olleen liikennevakuutuslain 17 §:n 1 momentissa todettua ja Solvenssi II direktiivin 13 artiklan määritelmää vastaavasti, että Liikennevakuutuskeskus toimii myös niin sanotun liikennevakuutusdirektiivin (moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi; 2009/103/EY) tarkoittamana kansallisena takuurahastona.

92 §. Vakuutusyhtiön selvitystila ja konkurssi. Pykälän toisen momentin ensimmäistä lausetta muutetaan niin, että siitä kävisi ilmi Liikennevakuutuskeskukseen siirrettävällä vakuutuskannalla tarkoitetaan suomalaisen yhtiön vakuutuskantaa. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön sijaan viranomainen, joka määrää korvausten maksamisen ajankohdasta osalta olisi Finanssivalvonta. Näiden muutosten jälkeen momentti vastaa sitä, mitä asiasta on säädetty kumotun liikennevakuutuslain (279/1959) 17 §:n 3 momentissa. Muutos on luonteeltaan tekninen.

1.3 Laki Liikennevakuutuskeskuksesta

11 §. Hallituksen päätösvaltaisuus ja esteellisyys. Pykälän 1 momentissa säädetään hallituksen päätösvaltaisuudesta. Pykälän mukaan hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös niitä tilanteita varten, joissa kysymys on puheenjohtajan vaalista. Tällöin vaali ratkaistaisiin arvalla.

19 a §. Valvonta. Pykälässä säädettäisiin Finanssivalvonnasta annettua lakia täydentävästi Finanssivalvonnan velvollisuudesta valvoa Liikennevakuutuskeskusta. Säännöksen mukaan Liikennevakuutuskeskuksen korvaus- ja vakuuttamistoiminnassa noudatettavien menettelytapojen ja vakuutusmatemaattisten seikkojen noudattamisen valvonta kuuluisi Finanssivalvonnalle. Tällaisia asioita ovat muun muassa sellaiset Liikennevakuutuskeskuksen tehtävät, jotka liittyvät vakuutusyhtiöiden jakojärjestelmämaksuihin ja keskuksen tekemään liikennevakuutuskorvauksiin perustuvaan riskitutkimukseen. Tämä vastaa, mitä asiasta oli säädetty ennen 1.1.2017 voimassa olleen liikennevakuutuslain 17 §:n 2 momentissa.

1.4 Laki henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta

2 §. Neuvottelukunnan tehtävät. Pykälän 2 momentissa viitattaisiin uuteen liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annettuun lakiin ja tehtäisiin lautakunnan uuden nimen vaatimat muutokset.

3 §. Neuvottelukunnan kokoonpano. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin lautakunnan uuden nimen vaatima muutos ja kokoonpanoa muutettaisiin niin, että siihen kuuluisivat liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan puheenjohtaja ja päätoiminen varapuheenjohtaja. Näin neuvottelukunnan kokoonpanossa säilyisi entistä vastaava liikennevahinkojen ja potilasvahinkojen asiantuntemus.

1.5 Laki Finanssivalvonnasta

5 §. Muut finanssimarkkinoilla toimivat. Pykälän 12 ja 13 kohtaan tehtäisiin liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain nimen ja lautakunnan uuden nimen vaatimat muutokset. Lisäksi muutetaan 12 kohdan viittaus vanhaan liikennevakuutuslakiin viittaukseksi Liikennevakuutuskeskuksesta annettuun lakiin ja 13 kohdan viittaus potilasvahinkolaiksi viittaukseksi potilasvakuutuslakiin.

1.6 Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta

1 §. *Maksuvelvollinen.* Pykälän 1 momentin 10 ja 11 kohtaan tehtäisiin liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain nimen ja lautakunnan uuden nimen vaatimat muutokset. Lisäksi muutetaan 10 kohdan viittaus vanhaan liikennevakuutuslakiin viittaukseksi Liikennevakuutuskeskuksesta annettuun lakiin ja 11 kohdan viittaus potilasvahinkolaiksi viittaukseksi potilasvakuutuslakiin.

1.7 Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta

8 a §. *Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan työtapaturma- ja ammattitautiturva.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että vakuutusyhtiön, Liikennevakuutuskeskuksen ja Valtiokonttorin, joka korvaa ammatillisen kuntoutuksen kustannuksia, olisi otettava työtapaturma- ja ammattitautilain 3 §:n 1 momentin mukainen vakuutus kuntoutujalle kuntoutukseen sisältyvässä työ- ja koulutuskokeilussa, työhön valmennuksessa ja työharjoittelussa sattuvan vahinkotapahtuman varalta. Säännös vastaa työtapaturma- ja ammattitautilain 278 §:n 1 momenttia, jossa säädetään työeläkelaitoksen velvollisuudesta vakuuttaa ammatillisessa kuntoutuksessa oleva henkilö. Kuntoutujan vuosityöansioon ja hänellä maksettavaan päivärahaan sovellettaisiin tällöin työtapaturma- ja ammattitautilain 278 §:n 2 ja 3 momentin poikkeussäännöksiä.

2 Voimaantulo

Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta sekä tähän liittyvien liikennevakuutuslain 64, 65, ja 66 §:n sekä 67 §:n 2 momentin ja 79 §:n 2 momentin henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain muutosten, Finanssivalvonasta annetun lain muutosten ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain muutosten ehdotetaan tulevan voimaan vuoden 2021 alusta. Muiden lakien ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Pykälän 1 momentti sisältää lainsäädäntötoimeksiannon, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Sääntelyn on täytettävä täsmällisyyden sekä tarkkarajaisuuden vaatimukset. Henkilötietojen suoja on myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaan perusoikeus. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi. Perusoikeuskirjan 52 artiklassa säädetään perusoikeuksien rajoittamisen edellytyksistä. Artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Lisäksi valiokunta on arvioinut viranomaisien tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen (ks.

esim. PeVL 38/2016 ja siinä viitatus lausunnot). Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan tiedonsaantioikeutta tarkastellessa on otettava huomioon, että vaihtoehtoisten riidanratkaisuelinten ratkaisusuositukset ovat muodostuneet olennaisesti osaksi vahingonkärsineen ja vakuutetun oikeusturvaa. Näin ollen 1. lakiehdotuksen 16—18 §:ssä säädetty liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan oikeudet saada, käsitellä ja luovuttaa tietoja sekä saada virka-apua tietojen saamiseksi ovat perustuslain näkökulmasta hyväksyttäviä. Lautakunnan tiedonsaantioikeus on myös sidottu siihen, että tiedot ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan korvausasian ratkaisemista varten.

Henkilötietojen suojaan liittyvän sääntelyn kattavuudesta sekä täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan PeVL 38/2016, että valiokunnan käsityksen mukaan estettä ei ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla. Tietosuoja-asetuksessa ja sitä täydentävässä tulevassa tietosuojalaissa säädetään henkilötietojen suojasta ja niitä sovelletaan myös liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toiminnassa. Lisäksi näitä täydentävät 1. lakiehdotuksen 17 §:ssä säädetty salassapitovelvollisuus ja 19 §:ssä säädetty virkavastuu. Näin ollen sääntely täyttää perustuslain 10 § 1 momentin vaatimukset.

Julkista hallintotehtävää ei ole laissa määritelty. Hallintolain 2 §:n soveltamisalaa koskevissa hallituksen esityksen perusteluissa (HE 72/2002 vp) julkisiin hallintotehtäviin katsotaan kuuluvan yleisen edun toteuttamista tai muutoin julkisten palvelujen järjestämiselle luonteellisia piirteitä taikka julkisen vallan käyttöä kuten hallintopäätösten tekemistä sekä asian ratkaisemista välittömästi palvelevia valmistelu- ja täytäntöönpanotoimia. Perustuslakivaliokunnan viimeaikaisessa käytännössä julkiseksi hallintotehtäväksi on katsottu muun muassa passin myöntäminen (PeVL 6/2013 vp), työttömyysvakuutusmaksun määrääminen ja periminen (PeVL 15/2012 vp) sekä viisumisäännösten kuuluvat tehtävät (PeVL 55/2010 vp). Oikeuskirjallisuudessa julkisten hallintotehtävien on todettu voivan olla myös julkisen palvelun toteuttamista sisältäviä tehtäviä ja tehtäviä, joiden toteuttaminen on pääasiassa tosiasiallista hallintotoimintaa.

Lautakunta ei anna yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia tai etuja koskevia sitovia päätöksiä. Liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan sekä uuden yhdistetyn lautakunnan asema, tehtävät ja niiden tekemien ratkaisujen oikeudellinen luonne ovat samantyyppisiä kuin kuluttajariitalautakunnalla, jonka toiminnan ei ole katsottu olevan julkisen hallintotehtävän hoitamista. Toisaalta lautakunnan antamalla päätöksillä on tosiasiallisesti vaikutuksia edellä mainittuihin yksityisiin oikeussubjekteihin ja päätökset liittyvät vakiintuneesti julkiseksi hallintotehtäväksi katsottujen lakisääteisten vakuutuslajien harjoittamiseen. Edellä mainitun perusteella lautakunnalle annettavia tehtäviä voitaneen pitää julkisen hallintotehtävän hoitamisenä.

Julkisen hallintotehtävä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Perustuslakivaliokunta on katsonut kuluttajariitalautakunnasta annettua lakia koskevassa lausunnossaan (PeVL 40/2006 vp), että vaihtoehtoista riitojen ratkaisumenettelyä on pidettävä oikeusturvaa parantavana menettelynä. Lautakunnalle ehdotettavien tehtävien luonne ja hallinnon tehokkuusnäkökulmat puoltavat niiden antamista viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Esityksessä on perustuslain edellyttämällä tavalla säädetty lautakunnan nimestä, toimialasta, pääasiallisista tehtävistä, toimivaltuuksista, toimikausista ja hallinnosta sekä virkavastuusta. Lisäksi lautakuntien hoitessa julkisia hallintotehtäviä, niiden toimintaa sääntelevät ehdotetun lain ohella hallinnon yleislait.

Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan antamat ratkaisusuositukset ja lausunnot eivät edellä kuvatulla tavalla ole oikeudellisesti velvoittavia ja täytäntöönpanokelpoisia, vaan yksittäistapauksista annettuja suosituksia. Näin ollen lautakunnan toiminnassa ei milloin osin ole kyse tuomiovallan tai muunkaan merkittävän julkisen vallan käytöstä.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta ei ole tuomioistuin eikä viranomainen, mutta sen ratkaisulla on tosiasiallista merkitystä vahinkoa kärsineiden oikeusturvan kannalta. Tästä johtuen arvioitaessa lautakunnan menettelytapasäännöksiä, kuten mahdollisuutta jättää asia tietyin edellytyksin käsittelemättä ja ratkaista asia muuten kuin jaostossa tai osaston täysistunnossa, on otettu huomioon myös perustuslain 21 §.

Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 40/2006 vp), että arvioidessa kuluttajariitalautakunnan menettelyssä noudatettavien säännösten perustuslainmukaisuutta huomioon voidaan ottaa kuluttajariitalautakunnan asema vaihtoehtoisena riitojen ratkaisupaikkana ja päätösten suositusluonteisuus. Tämä voidaan ottaa huomioon myös liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan menettelysäännöksiä kohdalla. Päätösten suositusluonteisuus ja mahdollisuus käyttää myös muita oikeussuojakeinoja joko lautakuntakäsittelyn päätyttyä tai jo sen kuluessa korostavat sitä, että toimiakseen tarkoituksenmukaisesti menettelyn lautakunnassa tulee olla mahdollisimman asiantuntevaa, joustavaa, nopeaa ja halpaa. Perustuslakivaliokunta on hyväksynyt kevennetyt menettelyt tietyin edellytyksin myös vakuutus-oikeudessa ja katsonut, että asia voidaan ratkaista myös ilman istuntoa, kunhan ratkaistaessa asia istuntoa pitämättä jokainen ratkaisukokoonpanoon kuuluva hyväksyy nimenomaisesti esittelijän laatiman esityksen peruste-luineen (PeVL 53/2014). Näin ollen perustuslain kannalta ei ole ongelmallista, että lautakunta voi 8 §:n 1 momentissa säädettyillä perusteilla jättää asian käsittelemättä tai lautakunta voi 9 §:n mukaisesti ratkaista asian myös muuten kuin jaostossa.

Edellä mainituista syistä katsotaan, että lait voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan toimivalta

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta on riippumaton ja puolueeton liikenne- ja potilasvahinkoasioita käsittelevä oikeussuojaelin. Lautakunnan tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia ja lausuntoja yksittäisissä liikennevakuutuslain (460/2016) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) ja potilasvakuutuslain (/) mukaisissa korvausasioissa ja tarvittaessa myös yleisiä mainittujen lakien soveltamista koskevia suosituksia.

Lautakunnan tulee pyrkiä korvauskäytännön yhtenäistämiseen sekä liikenne- ja potilasvahinkoja koskevan yleisen tiedonsaannin edistämiseen tiedottamalla toiminnastaan ja ratkaisukäytännöstään.

2 §

Lautakunnan osastot ja jaostot

Lautakunnassa on kaksi osastoa, joista toinen käsittelee liikennevahinkoasioita ja toinen käsittelee potilasvahinkoasioita.

Osastot toimivat jaostoihin jakautuneina. Jaostoista ja niiden toiminnasta säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

3 §

Jäsenet

Lautakunnassa on puheenjohtaja, kuusi varapuheenjohtajaa ja neljätoista muuta jäsentä sekä kaksikymmentäkuusi varajäsentä. Puheenjohtaja ja yksi varapuheenjohtajista ovat päätoimisia. Lautakunnan muut jäsenet ovat sivutoimisia. Varajäsenen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään lautakunnan jäsenestä.

Puheenjohtaja johtaa lautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta sekä vastaa lautakunnan hallinnollisista asioista.

Puheenjohtaja vastaa myös toisen osaston ratkaisutoiminnasta ja päätoiminen varapuheenjohtaja toisen osaston ratkaisutoiminnasta. Lisäksi päätoiminen varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajan sijaisena.

4 §

Puheenjohtajan, jäsenten ja esittelijöiden kelpoisuus

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien on oltava muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita ja liikennevahinkoasioihin tai potilasvahinkoasioihin perehtyneitä sen mukaan, kummalla osastolla he toimivat. Lisäksi puheenjohtajan ja päätoimisen varapuheenjohtajan sekä kahden muun varapuheenjohtajan on oltava perehtyneitä vahingonkorvausasioihin. Puheenjohtajalta edellytetään käytännössä osoitettua johtamistaitoa.

Lautakunnan liikennevahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenten on oltava liikennevahinkoasioihin perehtyneitä. Osaston jäsenistä ainakin kolmen on oltava erikoislääkäreitä, joilla on perehtyneisyys osastolla käsiteltäviin asioihin. Lisäksi ainakin yhden osaston jäsenen on oltava diplomi-insinööri ja perehtynyt ajoneuvon tekniikkaan. Yhden jäsenen on oltava perehtynyt ajoneuvojen korjaustoimintaan.

Potilasvahinkoasioita käsittelevän osaston jäsenten on oltava terveyden- ja sairaanhoitoasioihin perehtyneitä. Osaston jäsenistä ainakin kolmen on oltava erikoislääkäreitä, joilla on perehtyneisyys osastolla käsiteltäviin asioihin. Osaston jokaisessa jaostossa vähintään yhden jäsenen tulee olla lääkäri. Lisäksi osaston jäsenistä ainakin yhden on oltava muu terveydenhuollon ammattihenkilö ja ainakin yhden varajäsenen on oltava erikoishammaslääkäri.

Esittelijällä on oltava muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita.

5 §

Puheenjohtajien ja jäsenten nimittäminen, lautakunnan jäsenyydestä vapautuminen ja eroamisikä

Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä lautakunnan puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan toistaiseksi ja muut varapuheenjohtajat sekä jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja jäsenet nimitetään kummallekin osastolle erikseen. Jos lautakunnan jäsenen tehtävä vapautuu kesken toimikauden, sosiaali- ja terveysministeriö nimittää hänen tilalleen uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Lautakuntaan nimitettyä ei saa erottaa kesken hänen toimikautensa ilman painavaa perustetta.

Lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muu jäsen ovat velvollisia eroamaan sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta.

6 §

Osastojen täysistunnot ja lautakunnan yleiskokous

Lautakunnassa on liikennevahinko-osaston ja potilasvahinko-osaston täysistunnot sekä lautakunnan yleiskokous. Osaston täysistunnon puheenjohtajana toimii osaston ratkaisutoiminnasta vastaava lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka osastolle nimetty varapuheenjohtaja. Yleiskokouksen puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Osaston täysistunto on päätösvaltainen, kun siihen osallistuu lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi muuta osaston jäsentä. Yleiskokous on päätösvaltainen, kun siihen osallistuu lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kolme jäsentä kummaltakin osastolta.

7 §

Asian ratkaiseminen yleiskokouksessa, täysistunnoissa ja jaostoissa

Ratkaisusuosituksia ja lausuntoja koskevat asiat ratkaistaan yleiskokouksessa, täysistunnossa tai jaostossa esittelystä. Menettely on kirjallista. Asian käsittely lautakunnassa on maksutonta. Asia voidaan ratkaista myös istuntoa järjestämättä sen jälkeen, kun kaikki ratkaisukokoonpanon jäsenet ovat asiakirjoihin perehdyttyään olleet asiasta yksimielisiä ja hyväksyneet päätösehdotuksen perusteluineen merkinnällään eikä yksikään jäsen ole esittänyt istunnon järjestämistä. Ratkaisukokoonpanon puheenjohtajan on luettuaan ratkaisukokoonpanon muiden jäsenten kannanotot vahvistettava omalla merkinnällään asia joko istunnossa käsiteltäväksi tai yksimielisyyden vallitessa ilman istuntoa ratkaistavaksi.

Yleiskokouksessa on käsiteltävä lautakunnan työjärjestystä, talousarviota, tilinpäätöstä ja tilintarkastajien valintaa sekä yleisiä lain soveltamissuosituksia koskevat asiat.

Jos ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos se muusta syystä katsotaan aiheelliseksi, lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jaosto voi määrätä asian käsiteltäväksi osaston täysistunnossa.

8 §

Ratkaisusuositusasian käsittelemättä jättäminen ja asian käsittelyn raukeaminen

Lautakunta voi jättää asian käsittelemättä, jos:

- 1) asian ratkaiseminen edellyttää suullisten todistuskeinojen käyttämistä;
- 2) ratkaisusuosituspyyntö ei ole saapunut laissa säädettyinä määräaikana lautakuntaan; tai
- 3) asia on selvitetty vakuutusyhtiössä tai Potilasvakuutuskeskuksessa puutteellisesti.

Lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja päätoiminen esittelijä voivat tehdä päätöksen asian käsittelemättä jättämisestä 1 momentissa mainituilla perusteilla, jos he ovat päätöksestä yksimielisiä. Muussa tapauksessa päätös käsittelemättä jättämisestä tehdään osaston täysistunnossa tai jaostossa.

Jos lautakunta ei ota liikennevahinkoasiaa käsiteltäväkseen, sen on annettava ratkaisusuosituksen pyytäjälle ja tarvittaessa vakuutusyhtiölle perusteltu päätös käsittelemättä jättämisestä viimeistään kolmen viikon kuluttua siitä, kun peruste olla käsittelemättä asia ilmeni.

Jos hakija peruuttaa tekemänsä hakemuksen, asian käsittely lautakunnassa raukeaa.

9 §

Asian muu ratkaiseminen

Lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, päätoiminen esittelijä ja henkilövahinkoasioissa asiantuntijana toimiva lääkäri tai lautakunnan jäsenenä toimiva lääkäri voivat yhdessä ratkaista asian, jos he ovat päätöksestä yksimielisiä ja:

- 1) ratkaisusuosituspyyntö on ilmeisen perusteeton;
- 2) asia on merkitykseltään vähäinen;
- 3) ratkaisukäytäntö on samankaltaisissa asioissa vakiintunut; tai
- 4) sama asia on jo ratkaistu osaston täysistunnossa tai jaostossa.

Jos 1 momentissa tarkoitetun asian käsitteleminen olennaisesti riippuu muusta kuin lääketieteellisestä kysymyksestä, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja päätoiminen esittelijä voivat yhdessä ratkaista asian.

10 §

Ratkaisusuosituspyynnön käsittely ja ratkaisusuosituksen antaminen eräissä liikennevahinkoasioissa

Jos ratkaisusuositusta on liikennevahinkoasiassa pyytänyt luonnollinen henkilö, lautakunnan on ilmoitettava asianosaisille viipymättä, kun se on saanut kaiken asian ratkaisusuosituksen antamiseksi tarvittavan aineiston.

Jos liikennevahinkoasiassa ratkaisusuositusta on pyytänyt luonnollinen henkilö, perusteltu ratkaisusuositus on annettava kirjallisena viimeistään 90 päivän kuluttua siitä, kun lautakunnan käytettävissä on ollut kaikki ratkaisusuosituksen antamiseksi tarpeellinen aineisto. Erittäin monimutkaisessa asiassa lautakunta voi harkintansa mukaan pidentää 90 päivän määräaika. Asianosaisille on tällöin ilmoitettava määräajan pidentämisestä sekä ratkaisusuosituksen antamisen arvioidusta ajankohdasta.

11 §

Päätöksen luonne

Lautakunnan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen, eikä sillä ole tuomion oikeusvaikutuksia.

Lautakuntakäsittely ei estä asian viemistä yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Antaessaan päätöksen tiedoksi osapuolille ratkaisustaan lautakunnan on samalla mainittava, että lautakunnan ratkaisut ovat suosituksia.

12 §

Päätöksessä olevan virheen korjaaminen

Jos lautakunnan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, lautakunta voi poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun asiavirheen korjaaminen ei edellytä asianosaisten suostumusta. Asianosaisille on kuitenkin ilmoitettava päätöksessä olevasta virheestä ja siitä, että asia aiotaan ratkaista uudelleen.

Lautakunnan on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei kuitenkaan tarvitse korjata, jos päätöksen antamisesta on kulunut yli kaksi vuotta.

Lautakunnan päätöksen korjaamisesta päätetään kokoonpanoltaan sitä vastaavassa täysistunnossa tai jaostossa, jossa virheellinen päätös on tehty. Jos asia on ratkaistu 9 §:n nojalla, päätöksen korjaamisesta päättää puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään.

13 §

Toiminnan rahoitus

Lautakunnan toiminta rahoitetaan liikennevahinkoasioiden osalta Liikennevakuutuskeskuksesta ja potilasvahinkoasioiden osalta Potilasvakuutuskeskuksesta perittävällä maksulla. Mak-su vastaa niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat lautakunnalle säädettyjen tehtävien hoitamisesta. Liikennevakuutuskeskuksen kustannusten jakamisesta liikennevakuutuslain mukaista vakuu-tustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden ja Valtiokonttorin kesken säädetään Liikenneva-kuutuskeskuksesta annetussa laissa (461/2016). Potilasvakuutuskeskuksen kustannusten jaka-misesta potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden kesken säädetään Potilasva-kuutuskeskuksesta annetussa laissa (/).

Finanssivalvonta vahvistaa vuosittain lautakunnan talousarvion lautakunnan esityksestä. Fi-nanssivalvonta voi erityisestä syystä vahvistaa tilikauden aikana lisätalousarvion.

Finanssivalvonta vahvistaa Liikennevakuutuskeskuksesta ja Potilasvakuutuskeskuksesta pe-rittävien maksujen suuruuden.

Maksun perimisestä ja tilittämisestä lautakunnalle voidaan antaa tarkempia säännöksiä sosi-aali- ja terveysministeriön asetuksella.

14 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus

Lautakunnan kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on nou-datettava kirjanpitolakia (1336/1997).

15 §

Tilintarkastus

Lautakunnalla on oltava kalenterivuodeksi kerrallaan valittu tilintarkastuslain (1141/2015) 6 luvun 2 §:ssä tarkoitettu HT-tilintarkastaja ja varatilintarkastaja. Tilintarkastajan on annetta-va lautakunnalle tilintarkastuskertomus tilikauden päättymistä seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Lautakunnan on toimitettava tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus Finanssivalvonnalle tili-kauden päättymistä seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

16 §

Oikeus saada tietoja

Lautakunnalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada:

1) vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta sekä muulta taholta, johon lakia viranomais-ten toiminnan julkisuudesta (621/1999) sovelletaan, tiedot vahinkoa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista ja muista tarpeellisista seikoista;

2) työnantajalta tiedot vahinkoa kärsineen työstä, työnantajan hänelle maksamista vastik-keista ja niiden perusteista ja muista näihin verrattavista seikoista; ja

3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tar-koitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, vahinkoa kärsineen kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta näiden laatimat lausunnot ja muita tietoja potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä, hoidosta ja kuntoutuksesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojensaantioikeuden edellytyksenä on, että tiedot ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan korvausasian ratkaisemista varten.

Lautakunnalla on velvollisuus maksaa 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimitamisesta kuluja vastaava kohtuullinen korvaus, ellei kysymys ole tietojen saannista siltä terveyden- ja sairaanhoidon harjoittajalta, jonka antamaa hoitoa potilasvahinkoasia koskee. Lautakunnan pyytämistä asiantuntijalausunnoista on lausunnon antajalla oikeus saada kohtuullinen palkkio.

17 §

Salassapitovelvollisuus ja oikeus tietojen luovuttamiseen

Lautakunnan jäsenen sekä sen palveluksessa tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella toimivan henkilön salassapitovelvollisuuteen, salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamiseen ja salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain (521/2008) 30 luvun 1, 3 ja 4 §:ssä säädetään vakuutusyhtiöistä.

18 §

Lautakunnan oikeus saada virka-apua potilasvahinkoasiassa

Valtion lupa- ja valvontavirasto on velvollinen antamaan lautakunnalle virka-apua potilasvahinkoasiassa 16 §:ssä tarkoitetun tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi.

19 §

Virkavastuu

Lautakunnan jäseniin, esittelijöihin, asiantuntijoihin ja muihin lautakunnan asioita käsitteleviin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan lautakunnan tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

20 §

Valvonta

Lautakunnan rahoituksessa ja sen toiminnassa muutoin noudatettujen menettelytapojen valvonta kuuluu Finanssivalvonnalle.

21 §

Tarkemmat säännökset

Lautakunnan organisaatiosta, hallinnosta ja hallintoasioiden ratkaisemisesta, puheenjohtajan tehtävistä ja lautakunnan toimintaan liittyvästä tiedottamisesta säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Työskentelyn järjestämisestä lautakunnassa määrätään tarkemmin lautakunnan työjärjestyksessä, jonka yleiskokous vahvistaa.

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan laki liikennevahinkolautakunnasta (441/2002).

Liikennevahinkolautakunnasta annetussa laissa tarkoitetun liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolaissa tarkoitetun potilasvahinkolautakunnan toiminta lakkaa tämän lain voimaan tullessa.

Mitä muualla säädetään liikennevahinkolautakunnasta tai potilasvahinkolautakunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua liikenne- ja potilasvahinkolautakuntaa.

Tämän lain voimaan tullessa liikennevahinkolautakunnassa ja potilasvahinkolautakunnassa vireillä olevat asiat siirtyvät liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi tämän lain säännösten sekä liikennevakuutuslain ja potilasvakuutuslain mukaisesti siten kuin näissä laeissa säädetään tämän lain voimaan tullessa.

Liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien, varapuheenjohtajien sekä muiden jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy tämän lain voimaan tullessa.

2.

Laki

liikennevakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liikennevakuutuslain (460/2016) 14 §:n 1 momentti, 15 ja 21 §, 29 §:n 2 ja 4 momentti, 32 §:n 3 momentti, 42 §, 48 §:n 1 ja 2 momentti, 50 ja 64—66 §, 67 §:n 2 momentti, 79 §:n 2 momentti, 80 §:n 1 momentti, 82 §:n 1 momentti, 87 §:n 1 momentti ja 92 §:n 2 momentti sekä

lisätään 34 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, ja 82 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2—5 momentti siirtyvät 3-6 momentiksi, seuraavasti:

14 §

Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti

Jos vakuutuksenottaja on tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt vakuutussopimuslain (534/1994) 22 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden ja vakuutusyhtiö olisi oikean tiedon saatuaan antanut vakuutuksen korkeampaa maksua vastaan, vakuutusyhtiöllä on siitä tiedon saatuaan oikeus periä korkeampi vakuutusmaksu takautuvasti, ei kuitenkaan pidemmältä ajalta kuin kuluvalta vuodelta ja viideltä viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta. Jos vakuutusyhtiö olisi antanut vakuutuksen alemmaa maksua vastaan kuin oli sovittu, liikaa perittyä maksua ei tarvitse palauttaa.

15 §

Vaaran lisääntymisestä ilmoittamisen laiminlyönti

Jos vakuutuksenottaja on tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä, laiminlyönyt vakuutussopimuslain 26 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa vaaran lisääntymisestä ja vakuutusyhtiö olisi oikean tiedon saatuaan antanut vakuutuksen korkeampaa maksua vastaan, vakuutusyhtiöllä on siitä tiedon saatuaan oikeus periä korkeampi vakuutusmaksu takautuvasti, ei kuitenkaan pidemmältä ajalta kuin kuluvalta vuodelta ja viideltä viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta.

21 §

Vahinkohistoriatietojen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön

Kun ajoneuvon omistaja tai haltija ottaa 20 §:n 3 momentissa tarkoitettulle ajoneuvolle tai laadultaan ja käytöltään samanlaiselle ajoneuvolle vakuutuksen toisesta vakuutusyhtiöstä ja

hänellä on tällaisia ajoneuvoja koskevaa vahinkohistoriatietoa jossain muussa vakuutusyhtiössä, vakuutusyhtiön on vakuutuksenottajan pyynnöstä toimitettava vahinkohistoriatiedot uuden vakuutuksen antaneelle vakuutusyhtiölle viipymättä, kuitenkin viimeistään 15 päivän kuluessa pyynnöstä.

29 §

Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen

Valtiokonttori määrää 1 momentissa mainitut maksut sekä velvoittaa vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen ajoneuvon omistajan tai haltijan maksamaan maksut Liikennevakuutuskeskukselle. Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä vain erityisestä syystä. Ajoneuvon omistaja tai haltija saa hakea muutosta päätökseen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (/) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikennevakuutuskeskus laskuttaa ja perii ajoneuvon omistajalle tai haltijalle määrätyt 1 momentissa mainitut maksut sen jälkeen, kun Valtiokonttorin päätös on tullut lainvoimaiseksi. Päätöksen tiedoksiantoon asianosaiselle sovelletaan, mitä hallintolain 59 §:ssä säädetään tavallisesta tiedoksiannosta.

32 §

Korvausvastuu liikennevahingosta

Mitä 33—39, 49—62, 62 a, 63, 63 a, 64—68, 73, 79—83 §:ssä, 84 §:n 1 momentissa, 85 §:ssä ja 88 §:n 1 momentissa säädetään vakuutusyhtiöstä, sovelletaan myös Valtiokonttoriin.

34 §

Henkilövahingon korvaaminen

Kertakaikkinen korvaus lasketaan jatkuvan korvauksen pääoma-arvoa vastaavaksi määräksi ottaen huomioon vahinkoa kärsineen tilastollisin perustein arvioitu odotettavissa oleva elinai-ka liikennevahingon sattumisajankohtana tai ajankohtana, jolloin jatkuvana maksettu korvaus vaihdetaan kertakaikkisena maksettavaksi. Pääoma-arvon laskentaperusteena käytetään julkisten tilastojen perusteella tehtyä arviota kuhunkin ikä- ja syntymävuosiluokkaan kuuluvien henkilöiden odotettavissa olevasta elinajasta. Korkokantana pääoma-arvojen laskennassa käytetään arviota tulevasta pidemmän aikavälin riskittömästä korosta.

42 §

Eräiden työsuoritusten aikana sattuneet vahingot

Vahinkoa ei korvata, kun se on aiheutunut kuormauksen, kuorman purkamisen tai muun työsuorituksen aikana:

- 1) ajoneuvon ollessa liikkumattomana ajoneuvon omistajalle, haltijalle, kuljettajalle tai muulle henkilölle, joka suorittaa tässä tarkoitettua työtä; eikä
- 2) työsuorituksen kohteena olevalle omaisuudelle taikka tähän toimintaan osalliselle toiselle ajoneuvolle.

48 §

Alkoholin tai muun huumaaavan aineen käytön vaikutus korvaukseen

Jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut muun huumaaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksesta taikka alkoholin ja muun huumaaavan aineen yhteisvaikutuksesta, hänelle aiheutunut henkilövahinko korvataan vain siltä osin kuin muut olosuhteet ovat vaikuttaneet vahinkoon.

Jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 0,5 promillea tai että hänellä on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut muun huumaaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksesta taikka alkoholin ja muun huumaaavan aineen yhteisvaikutuksesta, korvausta alennetaan sen mukaan, mikä oli hänen osuutensa vahinkoon.

50 §

Syyntakeettomuus ja pakkotila

Vakuutusyhtiö ei saa vastuusta vapautuakseen tai sen rajoittamiseksi vedota 47—49 §:n säännöksiin, jos henkilövahinkoa kärsinyt oli aiheuttaessaan vakuutustapahtuman kahtatoista vuotta nuorempi tai sellaisessa mielentilassa, ettei häntä olisi voitu tuomita rangaistukseen rikoksesta, tai hän toimi henkilön tai omaisuuden vahingoittumisen ehkäisemiseksi sellaisissa olosuhteissa, että laiminlyönti tai toimenpide oli puolustettavissa.

64 §

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta ja sen asettamisesta, jäsenistä, hallinnosta ja toiminnan rahoituksesta säädetään liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetussa laissa (/).

65 §

Oikeus pyytää ratkaisusuositusta ja lausuntoa liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta

Vahinkoa kärsineellä, vakuutuksenottajalla ja muulla korvaukseen oikeutetulla on korvausasiassa oikeus pyytää liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta ratkaisusuositusta vuoden kuluessa vakuutusyhtiön päätöksen antamisesta.

Jos korvausasiassa on annettu tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu, liikenne- ja potilasvahinkolautakunta ei saa käsitellä asiaa siltä osin kuin tuomioistuin on ratkaissut sen.

Vakuutusyhtiö voi pyytää lautakunnalta ratkaisusuosituksen ja tuomioistuin lausunnon korvausasian ollessa niiden käsiteltävänä.

66 §

Velvollisuus pyytää ratkaisusuositusta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta

Vakuutusyhtiön on, jollei korvausasia ole ratkaistu tuomioistuimen tai muutoksenhakulautakunnan lainvoimaisella tuomiolla tai päätöksellä, pyydettävä liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta ratkaisusuositus ennen päätöksensä antamista, kun asia koskee:

1) pysyvän ansionmenetyksen taikka kuoleman perusteella suoritettavaa jatkuvaa korvausta tai sen sijasta suoritettavaa kertakaikkista pääoma-arvoa;

2) jatkuvan korvauksen korottamista tai alentamista vahingonkorvauslain 5 luvun 8 §:n perusteella;

3) haitan perusteella suoritettavaa korvausta, jos vamma on vaikea;

4) virheellisen päätöksen oikaisua asianosaisen vahingoksi, jos asianosainen ei suostu virheen korjaamiseen; ratkaisusuositusta ei tarvitse kuitenkaan pyytää, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä tai jos kysymyksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe.

Jos vakuutusyhtiön päätös poikkeaa lautakunnan ratkaisusuosituksesta korvauksensaajan vahingoksi, vakuutusyhtiön on liitettävä ratkaisusuositus päätökseensä ja annettava päätös tiedoksi lautakunnalle.

67 §

Korvauksen viivästyminen

Viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on maksettava sitä päivää seuraavasta päivästä lukien, jona vakuutusyhtiön olisi 62 ja 70 §:n mukaan viimeistään tullut suorittaa korvaus. Jos asiasta on pyydetty liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositus, viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on kuitenkin maksettava vasta ratkaisusuosituksen antopäivästä lähtien. Jos selvitystä on pidettävä riittämättömänä ainoastaan korvauksen määrän osalta, viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on kuitenkin maksettava sille korvauksen määrälle, jota kohtuudella voidaan pitää selvitettyinä. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle korvauserälle viivästyskorotus lasketaan kuitenkin eräpäivästä.

79 §

Kanneaika

Jos asia saatetaan vireille Vakuutuslautakunnassa, liikenne- ja potilasvahinkolautakunnassa tai muussa kuluttajariitoja ratkaisevassa toimielimessä, kanneajan kuluminen keskeytyy menettelyn ajaksi.

80 §

Korvausasian käsittely tuomioistuimessa

Jos korvausta vaaditaan tuomioistuimessa liikennevakuutuksesta korvattavan vahingon johdosta ajoneuvon omistajalta, haltijalta, kuljettajalta tai matkustajalta muun kuin tämän lain nojalla, korvaus on tuomittava tämän lain mukaisesti ja siitä riippumatta, onko hänellä vahinkoa kärsineeltä myös saaminen. Näin tuomittu määrä saadaan periä vain liikennevahingosta vastuussa olevalta vakuutusyhtiöltä, joka vapautuu vastuusta maksamalla korvauksen vahinkoa kärsineelle. Vakuutusyhtiö on velvollinen korvaamaan vahinkoa kärsineelle myös tämän lain perusteella korvattavan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyn johdosta tuomitut oikeudenkäyntikulut ja viivästyskoron.

82 §

Vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus

Vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapitovelvollisuutta ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, tiedot vahinkoa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista ja muista korvausvastuun ratkaisemista varten välttämättömistä seikoista;

2) työnantajalta tiedot työntekijän työstä, työnantajan hänelle maksamista vastikkeista ja niiden perusteista sekä muista näihin verrattavista seikoista; ja

3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, vahinkoa kärsineen kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta näiden laatimat lausunnot ja muita tietoja potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvyystä, hoidosta ja kuntoutuksesta.

Vakuutusyhtiöllä on oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot vahinkoa kärsineen ansioista, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.

87 §

Liikennevakuutuskeskuksen muut tehtävät

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, Liikennevakuutuskeskuksen tehtävänä on toimia kansallisena toimistona ja direktiivissä tarkoitettuna kansallisena takurahastona sekä laatia tilastot korvatuista liikennevahingoista (*liikennevahinkotilasto*) ja liikennevakuutuksen perusteella maksetuista korvauksista ajoneuvoryhmittäin (*riskitutkimus*). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä riskitutkimuksen sisällöstä.

92 §

Vakuutusyhtiön selvitystila ja konkurssi

Liikennevakuutuskeskus huolehtii suomalaisen vakuutusyhtiön selvitystilan ja konkurssin yhteydessä korvausten maksamisesta sen jälkeen, kun vakuutuskanta ja sitä vastaava omaisuus on siirretty keskukselle, sekä muista vakuutusyhtiölain 23 luvun 21 §:ssä ja ulkomaisista va-

HE 299/2018 vp

kuutusyhtiöistä annetun lain 49 §:ssä säädettyistä tehtävistä. Sellaisen vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin osalta, jonka kotipaikka on muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa, Liikennevakuutuskeskuksen velvollisuus maksaa korvaukset alkaa Finanssivalvonnan määräämästä ajankohdasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain (461/2016) 11 §:n 1 momentti ja
lisätään lakiin uusi 19 a § seuraavasti:

11 §

Hallituksen päätösvaltaisuus ja esteellisyys

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla. Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Äänten mennessä puheenjohtajan vaalissa tasan vaali ratkaistaan arvalla.

19 a §

Valvonta

Liikennevakuutuskeskuksen korvaus- ja vakuuttamistoiminnassa noudatettavien menettelytapojen ja vakuutusmatemaattisten seikkojen noudattamisen valvonta kuuluu Finanssivalvonnalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

4.

Laki

henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain (513/2004) 2 §:n 2 momentti sekä 3 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1205/2005, seuraavasti:

2 §

Neuvottelukunnan tehtävät

Neuvottelukunnalla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada tuomioistuimelta maksutta sen tuomio, jossa on tuomittu maksettavaksi korvausta henkilövahingosta tai kärsimyksestä. Sama koskee neuvottelukunnan oikeutta saada liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain (/) 1 §:ssä tarkoitettulta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta sen lausunnot sekä Valtiokonttorilta sen päätökset, jotka koskevat henkilövahingon tai kärsimyksen korvaamista.

3 §

Neuvottelukunnan kokoonpano

Puheenjohtajan ja kolmen muun jäsenen tulee olla vakinaisia tuomareita. Valtioneuvosto määrää heidät tehtäviinsä enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi neuvottelukunnan jäseniä ovat liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan puheenjohtaja ja päätoiminen varapuheenjohtaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 5 §:n 12 ja 13 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 752/2012, seuraavasti:

5 §

Muut finanssimarkkinoilla toimivat

Muulla finanssimarkkinoilla toimivalla tarkoitetaan tässä laissa:

12) Liikennevakuutuskeskuksesta annetussa laissa (461/2016) tarkoitettua Liikennevakuutuskeskusta ja liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetussa laissa (/) tarkoitettua liikenne- ja potilasvahinkolautakuntaa;

13) Potilasvakuutuskeskuksesta annetussa laissa (/) tarkoitettua Potilasvakuutuskeskusta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain (879/2008) 1 §:n 1 momentin 10 ja 11 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 758/2012, seuraavasti:

1 §

Maksuvelvollinen

Finanssivalvonnan valvontamaksun on velvollinen suorittamaan:

10) Liikennevakuutuskeskuksesta annetussa laissa (461/2016) tarkoitettu Liikennevakuutuskeskus ja liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu liikenne- ja potilasvahinkolautakunta;

11) Potilasvakuutuskeskuksessa annetussa laissa (/) tarkoitettu Potilasvakuutuskeskus;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

7.

Laki

liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettuun lakiin (626/1991) uusi 8 a § seuraavasti:

8 a §

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan työtapaturma- ja ammattitautiturva

Vakuutusyhtiön, Liikennevakuutuskeskuksen ja Valtiokonttorin, joka korvaa ammatillisen kuntoutuksen kustannuksia, on otettava työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukainen vakuutus kuntoutujalle kuntoutukseen sisältyvässä työ- ja koulutuskokeilussa, työhön valmennuksessa ja työharjoittelussa sattuvan vahinkotapahtuman varalta. Kuntoutujan vuosityöansioon ja hänellä maksettavaan päivärahaan sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilain 278 §:n 2 ja 3 momenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

2.

Laki**liikennevakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikennevakuutuslain (460/2016) 14 §:n 1 momentti, 15 ja 21 §, 29 §:n 2 ja 4 momentti, 32 §:n 3 momentti, 42 §, 48 §:n 1 ja 2 momentti, 50 ja 64—66 §, 67 §:n 2 momentti, 79 §:n 2 momentti, 80 §:n 1 momentti, 82 §:n 1 momentti, 87 §:n 1 momentti ja 92 §:n 2 momentti sekä

lisätään 34 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, ja 82 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2—5 momentti siirtyvät 3-6 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti**Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti*

Jos vakuutuksenottaja on tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt vakuutussopimuslain (543/1994) 22 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden ja vakuutusyhtiö olisi oikean tiedon saatuaan antanut vakuutuksen korkeampaa maksua vastaan, vakuutusyhtiöllä on siitä tiedon saatuaan oikeus periä korkeampi vakuutusmaksu takautuvasti. Jos vakuutusyhtiö olisi antanut vakuutuksen alempaa maksua vastaan kuin oli sovittu, liikaa perittyä maksua ei tarvitse palauttaa.

Jos vakuutuksenottaja on tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt vakuutussopimuslain (534/1994) 22 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden ja vakuutusyhtiö olisi oikean tiedon saatuaan antanut vakuutuksen korkeampaa maksua vastaan, vakuutusyhtiöllä on siitä tiedon saatuaan oikeus periä korkeampi vakuutusmaksu takautuvasti, *ei kuitenkaan pidemmältä ajalta kuin kuluvalta vuodelta ja viideltä viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta*. Jos vakuutusyhtiö olisi antanut vakuutuksen alempaa maksua vastaan kuin oli sovittu, liikaa perittyä maksua ei tarvitse palauttaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Vaaran lisääntymisestä ilmoittamisen laiminlyönti

Jos vakuutuksenottaja on tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä, laiminlyönyt vakuutussopimuslain 26 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa vaaran lisääntymisestä ja vakuutusyhtiö olisi oikean tiedon saatuaan antanut vakuutuksen korkeampaa maksua vastaan, vakuutusyhtiöllä on siitä tiedon saatuaan oikeus periä korkeampi vakuutusmaksu takautuvasti.

21 §

Vahinkohistoriatietojen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön

Kun ajoneuvon omistaja tai haltija siirtää 20 §:n 3 momentissa tarkoitetun ajoneuvon vakuutuksen toiseen vakuutusyhtiöön tai ottaa vakuutuksen laadultaan ja käytöltään samanlaiselle ajoneuvolle ja hänellä on tällaisia ajoneuvoja koskevaa vahinkohistoriatietoa jossain muussa vakuutusyhtiössä, vakuutusyhtiön on vakuutuksenottajan pyynnöstä toimitettava vahinkohistoriatiedot uuden vakuutuksen antaneelle vakuutusyhtiölle viipymättä, kuitenkin viimeistään 15 päivän kuluessa pyynnöstä.

29 §

Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen

Valtiokonttori määrää 1 momentissa mainitut maksut sekä velvoittaa vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen ajoneuvon omistajan tai haltijan maksamaan maksut Liikennevakuutuskeskukselle. Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä vain

15 §

Vaaran lisääntymisestä ilmoittamisen laiminlyönti

Jos vakuutuksenottaja on tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä, laiminlyönyt vakuutussopimuslain 26 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa vaaran lisääntymisestä ja vakuutusyhtiö olisi oikean tiedon saatuaan antanut vakuutuksen korkeampaa maksua vastaan, vakuutusyhtiöllä on siitä tiedon saatuaan oikeus periä korkeampi vakuutusmaksu takautuvasti, *ei kuitenkaan pidemmältä ajalta kuin kuluvalta vuodelta ja viideltä viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta.*

21 §

Vahinkohistoriatietojen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön

Kun ajoneuvon omistaja tai haltija *ottaa* 20 §:n 3 momentissa *tarkoitettulle ajoneuvolle tai laadultaan ja käytöltään samanlaiselle ajoneuvolle vakuutuksen toisesta vakuutusyhtiöstä* ja hänellä on tällaisia ajoneuvoja koskevaa vahinkohistoriatietoa jossain muussa vakuutusyhtiössä, vakuutusyhtiön on vakuutuksenottajan pyynnöstä toimitettava vahinkohistoriatiedot uuden vakuutuksen antaneelle vakuutusyhtiölle viipymättä, kuitenkin viimeistään 15 päivän kuluessa pyynnöstä.

29 §

Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen

Valtiokonttori määrää 1 momentissa mainitut maksut sekä velvoittaa vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen ajoneuvon omistajan tai haltijan maksamaan maksut Liikennevakuutuskeskukselle. Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä vain

Voimassa oleva laki

erityisestä syystä. Ajoneuvon omistaja tai haltija saa hakea muutosta päätökseen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Liikennevakuutuskeskus laskuttaa ja perii ajoneuvon omistajalle tai haltijalle määrätty 1 momentissa mainitut maksut.

32 §

Korvausvastuu liikennevahingosta

Mitä jäljempänä 33—39, 49—68, 73 ja 79—83 §:ssä, 84 §:n 1 momentissa ja 85 §:ssä säädetään vakuutusyhtiöstä, sovelletaan myös Valtiokonttoriin.

34 §

Ehdotus

erityisestä syystä. Ajoneuvon omistaja tai haltija saa hakea muutosta päätökseen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (/) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikennevakuutuskeskus laskuttaa ja perii ajoneuvon omistajalle tai haltijalle määrätty 1 momentissa mainitut maksut *sen jälkeen, kun Valtiokonttorin päätös on tullut lainvoimaiseksi. Päätöksen tiedoksiantoon asianosaiselle sovelletaan, mitä hallintolain 59 §:ssä säädetään tavallisesta tiedoksiannosta.*

32 §

Korvausvastuu liikennevahingosta

Mitä 33—39, 49—62, 62 a, 63, 63 a, 64—68, 73, 79—83 §:ssä, 84 §:n 1 momentissa, 85 §:ssä ja 88 §:n 1 momentissa säädetään vakuutusyhtiöstä, sovelletaan myös Valtiokonttoriin.

34 §

Henkilövahingon korvaaminen

Kertakaikkinen korvaus lasketaan jatkuvan korvauksen pääoma-arvoa vastaavaksi määräksi ottaen huomioon vahinkoa kärsineen tilastollisin perustein arvioitu odotetavissa oleva elinaika liikennevahingon satutumisajankohtana tai ajankohtana, jolloin jatkuvana maksettu korvaus vaihdetaan kertakaikkisena maksettavaksi. Pääoma-arvon laskentaperusteena käytetään julkisten tilastojen perusteella tehtyä arviota kuhunkin ikä- ja syntymävuosiluokkaan kuuluvien henkilöiden odotettavissa olevasta elinajasta. Korkokantana pääoma-arvojen laskennassa käytetään arviota tulevasta pidemmän

Voimassa oleva laki

Ehdotus

aikavälin riskittömästä korosta.

42 §

42 §

*Eräiden työsuoritusten aikana sattuneet vahingot**Eräiden työsuoritusten aikana sattuneet vahingot*

Vahinkoa ei korvata, kun se on aiheutunut kuormauksen, kuorman purkamisen tai muun työsuorituksen aikana:

Vahinkoa ei korvata, kun se on aiheutunut kuormauksen, kuorman purkamisen tai muun työsuorituksen aikana:

1) ajoneuvon ollessa liikkumattomana ajoneuvon omistajalle, kuljettajalle tai muulle henkilölle, joka suorittaa tässä tarkoitettua työtä; eikä

1) ajoneuvon ollessa liikkumattomana ajoneuvon omistajalle, *haltijalle*, kuljettajalle tai muulle henkilölle, joka suorittaa tässä tarkoitettua työtä; eikä

2) työsuorituksen kohteena olevalle omaisuudelle taikka tähän toimintaan osalliselle toiselle ajoneuvolle.

2) työsuorituksen kohteena olevalle omaisuudelle taikka tähän toimintaan osalliselle toiselle ajoneuvolle.

48 §

48 §

*Alkoholin tai muun huumaavan aineen käytön vaikutus korvaukseen**Alkoholin tai muun huumaavan aineen käytön vaikutus korvaukseen*

Jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksesta taikka tällaisten aineiden yhteisvaikutuksesta, hänelle aiheutunut henkilövahinko korvataan vain siltä osin kuin muut olosuhteet ovat vaikuttaneet vahinkoon.

Jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksesta *taikka alkoholin ja muun huumaavan aineen* yhteisvaikutuksesta, hänelle aiheutunut henkilövahinko korvataan vain siltä osin kuin muut olosuhteet ovat vaikuttaneet vahinkoon.

Jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 0,5 promillea tai että hänellä on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksesta taikka tällaisten aineiden yhteisvaikutuksesta, korvausta alennetaan sen

Jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 0,5 promillea tai että hänellä on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksesta taikka *alkoholin ja muun huumaavan aineen* yhteisvaikutuksesta,

Voimassa oleva laki

mukaan, mikä oli hänen osuutensa vahinkoon.

50 §

Syyntakeettomuus ja pakkotila

Vakuutusyhtiö ei saa vastuusta vapautuakseen tai sen rajoittamiseksi vedota 47—49 §:n säännöksiin, jos henkilövahinkoa kärsinyt oli vahingon syntyessä kahtatoista vuotta nuorempi tai sellaisessa mielentilassa, ettei häntä olisi voitu tuomita rangaistukseen rikoksesta tai hän toimi henkilön tai omaisuuden vahingoittumisen ehkäisemiseksi sellaisissa olosuhteissa, että laiminlyönti tai toimenpide oli puolustettavissa.

64 §

Liikennevahinkolautakunta

Liikennevahinkolautakunnasta ja sen asettamisesta, jäsenistä, hallinnosta ja toiminnan rahoituksesta säädetään liikennevahinkolautakunnasta annetussa laissa (441/2002).

65 §

Oikeus pyytää lausuntoa liikennevahinkolautakunnalta

Vahinkoa kärsineellä, vakuutuksenottajalla ja muulla korvaukseen oikeutetulla on korvausasiassa oikeus pyytää liikennevahinkolautakunnalta lausuntoa vuoden kuluessa vakuutusyhtiön päätöksen antamisesta.

Jos korvausasiassa on annettu tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu, liikennevahinkolautakunta ei saa käsitellä asiaa siltä osin kuin tuomioistuin on ratkaissut sen.

Vakuutusyhtiö ja tuomioistuin voi pyytää lautakunnalta lausunnon korvausasian olles-

Ehdotus

korvausta alennetaan sen mukaan, mikä oli hänen osuutensa vahinkoon.

50 §

Syyntakeettomuus ja pakkotila

Vakuutusyhtiö ei saa vastuusta vapautuakseen tai sen rajoittamiseksi vedota 47—49 §:n säännöksiin, jos henkilövahinkoa kärsinyt oli *aiheuttaessaan vakuutustapah-tuman* kahtatoista vuotta nuorempi tai sellaisessa mielentilassa, ettei häntä olisi voitu tuomita rangaistukseen rikoksesta, tai hän toimi henkilön tai omaisuuden vahingoittumisen ehkäisemiseksi sellaisissa olosuhteissa, että laiminlyönti tai toimenpide oli puolustettavissa.

64 §

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta ja sen asettamisesta, jäsenistä, hallinnosta ja toiminnan rahoituksesta säädetään *liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta* annetussa laissa (/).

65 §

Oikeus pyytää ratkaisusuositusta ja lausuntoa liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta

Vahinkoa kärsineellä, vakuutuksenottajalla ja muulla korvaukseen oikeutetulla on korvausasiassa oikeus pyytää *liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta ratkaisusuositusta* vuoden kuluessa vakuutusyhtiön päätöksen antamisesta.

Jos korvausasiassa on annettu tuomioistuimen lainvoimainen ratkaisu, *liikenne- ja potilasvahinkolautakunta* ei saa käsitellä asiaa siltä osin kuin tuomioistuin on ratkaissut sen.

Voimassa oleva laki

sa niiden käsiteltävänä.

66 §

Velvollisuus pyytää lausuntoa liikennevahinkolautakunnalta

Vakuutusyhtiön on, jollei korvausasiaa ole ratkaistu tuomioistuimen tai muutoksenhakulautakunnan lainvoimaisella tuomiolla tai päätöksellä, pyydettävä liikennevahinkolautakunnalta lausunto ennen päätöksensä antamista, kun asia koskee:

1) pysyvän ansionmenetyksen taikka kuoleman perusteella suoritettavaa jatkuvaa korvausta tai sen sijasta suoritettavaa kerta-kaikkista pääoma-arvoa;

2) jatkuvan korvauksen korottamista tai alentamista vahingonkorvauslain 5 luvun 8 §:n perusteella;

3) haitan perusteella suoritettavaa korvausta, jos vamma on vaikea;

4) virheellisen päätöksen oikaisua asianosaisen vahingoksi, jos asianosainen ei suostu virheen korjaamiseen; lausuntoa ei tarvitse kuitenkaan pyytää, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä tai jos kysymyksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe.

Jos vakuutusyhtiön päätös poikkeaa lautakunnan lausunnosta korvauksensaajan vahingoksi, vakuutusyhtiön on liitettävä lausunto päätökseensä ja annettava päätös tiedoksi lautakunnalle.

67 §

Korvauksen viivästyminen

Viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on maksettava siitä päivästä lukien, kun vakuutusyhtiön olisi 62 ja 70 §:n mukaan viimeistään tullut suorittaa korvaus. Jos asiasta on pyydetty liikennevahinkolautakunnan lau-

Ehdotus

Vakuutusyhtiö voi pyytää lautakunnalta ratkaisusuosituksen ja tuomioistuin lausunnon korvausasian ollessa niiden käsiteltävänä.

66 §

Velvollisuus pyytää ratkaisusuositusta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta

Vakuutusyhtiön on, jollei korvausasiaa ole ratkaistu tuomioistuimen tai muutoksenhakulautakunnan lainvoimaisella tuomiolla tai päätöksellä, pyydetty liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta ratkaisusuositus ennen päätöksensä antamista, kun asia koskee:

1) pysyvän ansionmenetyksen taikka kuoleman perusteella suoritettavaa jatkuvaa korvausta tai sen sijasta suoritettavaa kerta-kaikkista pääoma-arvoa;

2) jatkuvan korvauksen korottamista tai alentamista vahingonkorvauslain 5 luvun 8 §:n perusteella;

3) haitan perusteella suoritettavaa korvausta, jos vamma on vaikea;

4) virheellisen päätöksen oikaisua asianosaisen vahingoksi, jos asianosainen ei suostu virheen korjaamiseen; *ratkaisusuositusta* ei tarvitse kuitenkaan pyytää, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä tai jos kysymyksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe.

Jos vakuutusyhtiön päätös poikkeaa lautakunnan *ratkaisusuosituksesta* korvauksensaajan vahingoksi, vakuutusyhtiön on liitettävä *ratkaisusuositus* päätökseensä ja annettava päätös tiedoksi lautakunnalle.

67 §

Korvauksen viivästyminen

Viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on maksettava *sitä päivää seuraavasta päivästä* lukien, jona vakuutusyhtiön olisi 62 ja 70 §:n mukaan viimeistään tullut suorittaa korvaus. Jos asiasta on pyydetty liikenne- ja

Voimassa oleva laki

sunto, viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on kuitenkin maksettava vasta lausunnon antopäivästä lähtien. Jos selvitystä on pidettävä riittämättömänä ainoastaan korvauksen määrän osalta, viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on kuitenkin maksettava sille korvauksen määrälle, jota kohtuudella voidaan pitää selvitettyinä. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle korvauserälle viivästyskorotus lasketaan kuitenkin eräpäivästä.

79 §

Kanneaika

Jos asia saatetaan vireille Vakuutuslautakunnassa, liikennevahinkolautakunnassa tai muussa kuluttajariitoja ratkaisevassa toimielimessä, kanneajan kuluminen keskeytyy menettelyn ajaksi,

80 §

Korvausasian käsittely tuomioistuimessa

Jos korvausta vaaditaan tuomioistuimessa liikennevahingosta ajoneuvon omistajalta, haltijalta, kuljettajalta tai matkustajalta muun kuin tämän lain nojalla, korvaus on tuomittava tämän lain mukaisesti ja siitä riippumatta, onko hänellä vahinkoa kärsineeltä myös saaminen. Näin tuomittu määrä saadaan periä vain liikennevahingosta vastuussa olevalta vakuutusyhtiöltä, joka vapautuu vastuusta maksamalla korvauksen vahinkoa kärsineelle. Vakuutusyhtiö on velvollinen korvaamaan vahinkoa kärsineelle myös tämän lain perusteella korvattavan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyn johdosta tuomitut oikeudenkäyntikulut ja viivästyskoron.

Ehdotus

potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositus, viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on kuitenkin maksettava vasta *ratkaisusuosituksen* antopäivästä lähtien. Jos selvitystä on pidettävä riittämättömänä ainoastaan korvauksen määrän osalta, viivästyskorotusta ja viivästyskorkoa on kuitenkin maksettava sille korvauksen määrälle, jota kohtuudella voidaan pitää selvitettyinä. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle korvauserälle viivästyskorotus lasketaan kuitenkin eräpäivästä.

79 §

Kanneaika

Jos asia saatetaan vireille Vakuutuslautakunnassa, *liikenne- ja potilasvahinkolautakunnassa* tai muussa kuluttajariitoja ratkaisevassa toimielimessä, kanneajan kuluminen keskeytyy menettelyn ajaksi.

80 §

Korvausasian käsittely tuomioistuimessa

Jos korvausta vaaditaan tuomioistuimessa *liikennevakuutuksesta korvattavan vahingon johdosta* ajoneuvon omistajalta, haltijalta, kuljettajalta tai matkustajalta muun kuin tämän lain nojalla, korvaus on tuomittava tämän lain mukaisesti ja siitä riippumatta, onko hänellä vahinkoa kärsineeltä myös saaminen. Näin tuomittu määrä saadaan periä vain liikennevahingosta vastuussa olevalta vakuutusyhtiöltä, joka vapautuu vastuusta maksamalla korvauksen vahinkoa kärsineelle. Vakuutusyhtiö on velvollinen korvaamaan vahinkoa kärsineelle myös tämän lain perusteella korvattavan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyn johdosta tuomitut oikeudenkäyntikulut ja viivästyskoron.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

82 §

*Vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuk-
sen tiedonsaantioikeus*

Vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapito-
velvollisuutta ja muiden tiedon saantia kos-
kevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpane-
valta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viran-
omaiselta ja muulta taholta, johon viran-
omaisten toiminnan julkisuudesta annettua
lakia (621/1999) sovelletaan, tiedot vahin-
koa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun
työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hä-
nelle maksetuista etuuksista sekä muista
näihin verrattavista seikoista;

2) työnantajalta tiedot työntekijän työstä,
työnantajan hänelle maksamista vastikkeista
ja niiden perusteista sekä muista näihin ver-
rattavista seikoista; ja

3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon
ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoite-
tulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja
oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa
tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksi-
költä sekä vahinkoa kärsineen kuntoutusta
toimeenpanevalta taholta ja muulta tervey-
denhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaali-
palveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta
pyynnöstä tämän laatima lausunto ja muita
tietoja potilasasiakirjoista, terveydentilasta,
työkyvystä, hoidosta ja kuntoutuksesta.

82 §

*Vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuk-
sen tiedonsaantioikeus*

Vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapito-
velvollisuutta ja muiden tiedon saantia kos-
kevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpane-
valta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viran-
omaiselta ja muulta taholta, johon viran-
omaisten toiminnan julkisuudesta annettua
lakia (621/1999) sovelletaan, tiedot vahin-
koa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun
työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hä-
nelle maksetuista etuuksista ja muista kor-
vausvastuun ratkaisemista varten välttämät-
tömistä seikoista;

2) työnantajalta tiedot työntekijän työstä,
työnantajan hänelle maksamista vastikkeista
ja niiden perusteista sekä muista näihin ver-
rattavista seikoista; ja

3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon
ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoite-
tulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja
oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa
tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksi-
költä, vahinkoa kärsineen kuntoutusta toi-
meenpanevalta taholta, muulta terveyden-
huollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipal-
veluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta näi-
den laatimat lausunnot ja muita tietoja poti-
lasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä,
hoidosta ja kuntoutuksesta.

*Vakuutusyhtiöllä on oikeus saada Vero-
hallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoite-
tut tiedot vahinkoa kärsineen ansioista,
vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.*

87 §

Liikennevakuutuskeskuksen muut tehtävät

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, Liiken-
nevakuutuskeskuksen tehtävänä on toimia
kansallisena toimistona sekä laatia tilastot
korvatuista liikennevahingoista (liikenneva-
hinkotilasto) ja liikennevakuutuksen perus-

87 §

Liikennevakuutuskeskuksen muut tehtävät

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, Liiken-
nevakuutuskeskuksen tehtävänä on toimia
kansallisena toimistona ja direktiivissä tar-
koitettuna kansallisena takuurahastona sekä
laatia tilastot korvatuista liikennevahingoista

Voimassa oleva laki

teella maksetuista korvauksista ajoneuvoryhmittäin (*riskitutkimus*). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä riskitutkimuksen sisällöstä.

Ehdotus

(*liikennevahinkotilasto*) ja liikennevakuutuksen perusteella maksetuista korvauksista ajoneuvoryhmittäin (*riskitutkimus*). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä riskitutkimuksen sisällöstä.

92 §

Vakuutusyhtiön selvitystila ja konkurssi

Liikennevakuutuskeskus huolehtii vakuutusyhtiön selvitystilan ja konkurssin yhteydessä korvausten maksamisesta sen jälkeen, kun vakuutuskanta ja sitä vastaava omaisuus on siirretty keskukselle, sekä muista vakuutusyhtiölain 23 luvun 21 §:ssä ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 49 §:ssä säädetyistä tehtävistä. Sellaisen vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin osalta, jonka kotipaikka on muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa, Liikennevakuutuskeskuksen velvollisuus maksaa korvaukset alkaa sosiaali- ja terveysministeriön määräämästä ajankohdasta.

92 §

Vakuutusyhtiön selvitystila ja konkurssi

Liikennevakuutuskeskus huolehtii *suomalaisen* vakuutusyhtiön selvitystilan ja konkurssin yhteydessä korvausten maksamisesta sen jälkeen, kun vakuutuskanta ja sitä vastaava omaisuus on siirretty keskukselle, sekä muista vakuutusyhtiölain 23 luvun 21 §:ssä ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 49 §:ssä säädetyistä tehtävistä. Sellaisen vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin osalta, jonka kotipaikka on muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa, Liikennevakuutuskeskuksen velvollisuus maksaa korvaukset alkaa *Finanssivalvonnan* määräämästä ajankohdasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki

Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain (461/2016) 11 §:n 1 momentti ja
lisätään lakiin uusi 19 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Hallituksen päätösvaltaisuus ja esteellisyys

Hallituksen päätösvaltaisuus ja esteellisyys

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla. Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla. Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. *Äänten mennessä puheenjohtajan vaalissa tasan vaali ratkaistaan arvalla.*

19 a §

Valvonta

Liikennevakuutuskeskuksen korvaus- ja vakuuttamistoiminnassa noudatettavien menettelytapojen ja vakuutusmatemaattisten seikkojen noudattamisen valvonta kuuluu Finanssivalvonnalle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

4.

Laki**henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain (513/2004) 2 §:n 2 momentti sekä 3 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1205/2005, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Neuvottelukunnan tehtävät**Neuvottelukunnan tehtävät*

Neuvottelukunnalla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada tuomioistuimelta maksutta sen tuomio, jossa on tuomittu maksettavaksi korvausta henkilövahingosta tai kärsimyksestä. Sama koskee neuvottelukunnan oikeutta saada liikennevahinkolautakunnasta annetun lain (441/2002) 1 §:ssä tarkoitettua liikennevahinkolautakunnalta ja potilasvahinkolain (585/1986) 11 §:ssä tarkoitettua potilasvahinkolautakunnalta niiden lausunnot sekä Valtiokonttorilta sen päätökset, jotka koskevat henkilövahingon tai kärsimyksen korvaamista.

Neuvottelukunnalla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada tuomioistuimelta maksutta sen tuomio, jossa on tuomittu maksettavaksi korvausta henkilövahingosta tai kärsimyksestä. Sama koskee neuvottelukunnan oikeutta saada *liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain (/)* 1 §:ssä tarkoitettua *liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta sen lausunnot* sekä Valtiokonttorilta sen päätökset, jotka koskevat henkilövahingon tai kärsimyksen korvaamista.

3 §

3 §

*Neuvottelukunnan kokoonpano**Neuvottelukunnan kokoonpano*

Puheenjohtajan ja kolmen muun jäsenen tulee olla vakinaisia tuomareita, *jotka* valtioneuvosto määrää tehtävään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi neuvottelukunnan jäseniä ovat liikennevahinkolautakun-

Puheenjohtajan ja kolmen muun jäsenen tulee olla vakinaisia tuomareita. Valtioneuvosto määrää *heidät tehtäviinsä* enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi neuvottelukunnan jäseniä ovat *liikenne- ja poti-*

HE 299/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kunnan ja potilasvahinkolautakunnan pu-
heenjohtajat.

lasvahinkolautakunnan puheenjohtaja ja
päätoiminen varapuheenjohtaja.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

5.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 5 §:n 12 ja 13 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 752/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Muut finanssimarkkinoilla toimivat

Muut finanssimarkkinoilla toimivat

Muulla finanssimarkkinoilla toimivalla tarkoitetaan tässä laissa:

Muulla finanssimarkkinoilla toimivalla tarkoitetaan tässä laissa:

12) liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettua Liikennevakuutuskeskusta ja liikennevahinkolautakunnasta annetussa laissa (441/2002) tarkoitettua liikennevahinkolautakuntaa;

12) *Liikennevakuutuskeskuksesta annetussa laissa (461/2016) tarkoitettua Liikennevakuutuskeskusta ja liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetussa laissa (/) tarkoitettua liikenne- ja potilasvahinkolautakuntaa;*

13) potilasvahinkolaissa (585/1986) tarkoitettua Potilasvakuutuskeskusta ja potilasvahinkolautakuntaa;

13) *Potilasvakuutuskeskuksessa annetussa laissa (/) tarkoitettua Potilasvakuutuskeskusta;*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

6.

Laki

Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain (879/2008) 1 §:n 1 momentin 10 ja 11 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 758/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Maksuvelvollinen

Maksuvelvollinen

Finanssivalvonnan valvontamaksun on velvollinen suorittamaan:

Finanssivalvonnan valvontamaksun on velvollinen suorittamaan:

10) liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettu Liikennevakuutuskeskus ja liikennevahinkolautakunnasta annetussa laissa (441/2002) tarkoitettu liikennevahinkolautakunta;

11) potilasvahinkolaissa (585/1986) tarkoitettu Potilasvakuutuskeskus ja potilasvahinkolautakunta;

10) *Liikennevakuutuskeskuksesta annetussa laissa (461/2016)* tarkoitettu Liikennevakuutuskeskus ja liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu liikenne- ja potilasvahinkolautakunta;

11) *Potilasvakuutuskeskuksessa annetussa laissa (/)* tarkoitettu Potilasvakuutuskeskus;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus

liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta päivänä kuuta 20 annetun lain (/) 22 §:n 1 momentin nojalla:

1 §

Puheenjohtajien ja jäsenten määrääminen

Lautakunnan yleiskokous määrää jaostojen puheenjohtajat, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja varajäsenet.

2 §

Jaoston kokoonpano ja päätösvaltaisuus

Jaostoon kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä. Jaosto on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään kaksi jäsentä tai varajäsentä on saapuvilla.

3 §

Asian ratkaiseminen

Asiat ratkaistaan yleiskokouksessa, täysistunnossa tai jaostossa yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

4 §

Asiantuntijoiden käyttäminen

Täysistunto voi nimetä enintään lautakunnan toimikaudeksi kerrallaan pysyviksi asiantuntijoiksi henkilöitä, jotka edustavat asioiden ratkaisemisen kannalta merkityksellistä asiantunte-
musta.

Lautakunnalla on oikeus kuulla muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja asiantuntijoita sekä hankkia lausuntoja.

5 §

Hallintojaosto

Lautakunnan työjärjestyksessä mainittujen hallintoasioiden käsittelyä varten lautakunnassa on hallintojaosto.

Hallintojaostoon kuuluu lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja kolme muuta yleiskokouksen määräämää jäsentä. Yleiskokous voi määrätä varajäseniä jaostoon.

Hallintojaoston puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja ja hänen ollessaan estyneenä varapuheenjohtaja.

Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä tai varajäsentä, joista yhden on oltava varapuheenjohtaja, ovat saapuvilla.

6 §

Lautakunnan nimenkirjoitusoikeus

Lautakunnan puheenjohtajalla ja lautakunnan yleiskokouksen erikseen määräämillä henkilöillä on oikeus edustaa lautakuntaa ja kirjoittaa sen nimi.

7 §

Lautakunnan talousarvio

Yleiskokouksen on vuosittain lokakuun loppuun mennessä annettava seuraavan vuoden toimintaansa koskeva talousarvioesitys Finanssivalvonnalle, jonka on Liikennevakuutuskeskukset, Potilasvakuutuskeskukset ja Valtiokonttorilta lausunnon pyydettyään vahvistettava lautakunnalle talousarvio marraskuun loppuun mennessä.

Finanssivalvonta vahvistaa talousarviovuoden aikana tehtävät muutokset talousarvioon.

8 §

Jäsenten palkkiot

Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet saavat palkkiota niiden perusteiden mukaisesti, jotka on vahvistettu talousarviossa. Yleiskokous määrää lautakunnan esittelijöiden ja muiden toimihenkilöiden palkkioiden ja palkkaetujen perusteet vahvistetun talousarvion puitteissa.

9 §

Tiedottaminen

Lautakunnan on pidettävä yllä ajantasaista verkkosivustoa, jolla on helposti saatavilla selkeää ja ymmärrettävää tietoa lautakunnasta ja siellä noudatettavasta menettelystä. Verkkosivustolla on oltava ainakin kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa, 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa sekä 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Lautakunnan on pyydettyäessä annettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Lautakunnan on menettelyn alkaessa ilmoitettava osapuolille niiden oikeudesta käyttää avustajanaan tai edustajanaan lakimestä tai muuta henkilöä sekä lausunnonpyytäjänä olevalle luonnolliselle henkilölle hänen oikeudestaan peruuttaa tekemänsä hakemuksen.

10 §

Velvollisuus ilmoittaa riidanratkaisua koskevat tiedot

Lautakunnan on kahden vuoden välein annettava oikeusministeriölle 11 §:ssä mainitun direktiivin 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot.

11 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lautakunnan vuoden 2020 toimintaa koskeva talousarvioesitys on annettava Finanssivalvonnalle vuoden 2021 syyskuun loppuun mennessä. Finanssivalvonta on vahvistettava lautakunnalle talousarvio kuukauden kuluessa siitä, kun talousarvioesitys on annettu virastolle.